

SRR 6/2020 rd

Statsrådets redogörelse till riksdagen - Finlands program för hållbar tillväxt

Innehåll

Finlands program för hållbar tillväxt främjar förnyelse och produktivitet - koordinationsgruppens riktlinjer.....	4
1 Utgångspunkterna och beredningsprocessen	11
2 Återhämtningsinstrumenttheleten	16
Faciliteten för återhämtning och resiliens	16
Fonden för en rättvis omställning (JTF)	17
Instrumentet REACT-EU	18
Landsbygdsfonden.....	18
Unionens civilskyddsmekanism och RescEU.....	19
Ramprogrammet Horisont Europa	19
InvestEU-programmet	19
3 Koppling till den nationella ekonomiska politiken och finanspolitiken samt process	20
Regeringens ekonomiskpolitiska och finanspolitiska linje	20
Stärkandet av den offentliga ekonomins bärkraft.....	20
Regeringens program för framtidsinvesteringar	21
Konsekvenser för ramförfarandet för statsekonomin	22
Samband med tilläggsbudgetpropositionerna för 2020	22
4 Prioriteringar i programmet för hållbar tillväxt	24
Prioritering 1: Finland återgår till hållbar tillväxt genom utbildning och forsknings- och innovationsverksamhet	24
Höjning av kunskapsnivån och kontinuerligt lärande	24
Höjning av intensiteten, ambitionsnivån och ändamålsenligheten i FUI-verksamheten	25
Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet	28
Prioritering 2: Den gröna omställningen stödjer en ekonomisk strukturomvandling	29
Ett energisystem i omvandling	29
Reformer och investeringar i industrin som stödjer den gröna och digitala omställningen	30
Energieffektivitet, energirenovering och egen energiproduktion i byggnadsbeståndet.....	32
Koldioxidsnåla samhälls- och trafiklösningar.....	33
Miljömässig hållbarhet och naturbaserade lösningar	34
Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet	35
Prioritering 3: Tryggandet av Finlands internationella konkurrenskraft.....	37
Starkare internationaliseringstjänster och stärkandet av Finlandsbilden.....	37
Spetsenheter för internationell tillväxt i Finland	38
Främjandet av hållbar tillväxt och förnyelse inom turismen.....	39
Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet	40
Prioritering 4: Främjandet av en hållbar infrastruktur och digitalisering	41

Digital infrastruktur och regional tillgänglighet.....	41
Utvecklandet av digitala privata och offentliga tjänster och realtidsekonomin samt nödvändig infrastruktur och grundläggande lösningar för dem	42
Stärkandet av den nödvändiga funktionssäkerheten, tillförlitligheten och förmågan för digitaliseringen	44
Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet	45
Prioritering 5: Arbetsmarknadens funktion, tjänster för arbetslösa och utvecklande av arbetslivet .	46
Arbetsmarknadens funktion och matchning	46
Ungdomspaketet.....	48
Välbefinnande i arbetet, produktivitet och utvecklandet av arbetsförmågan i arbetslivet	48
Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet	50
Prioritering 6: Stärkande av tillgången till och kostnadseffektiviteten för social- och hälsovårdstjänster.....	51
Upplösning av vård- och serviceskulden samt snabbare tillgång till vård	51
Stärkandet av kvaliteten, kostnadseffektiviteten och kunskapsbasen samt kunnandet i social- och hälsovårdstjänsterna.....	52
Branschöverskridande tjänster utan tröskel, förebyggande och tidig identifiering	53
Spetsområden inom prioriteringen.....	54
Källförteckning	55
Bilaga 1 Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet.....	57
Instrumentet REACT-EU	57
Ramprogrammet Horisont Europa	57
InvestEU	58
Fonden för en rättvis omställning (JTF)	59
Åtgärder som finansieras med återhämtningsmedel ur EU:s landsbygdsfond.....	60
Unionens civilskyddsmekanism och RescEU.....	61
Bilaga 2 Höranden.....	62
Landskapsrunda.....	62
Hörande av städer.....	62
Andra instanser som hörts (exklusive ministerier):.....	63

Finlands program för hållbar tillväxt främjar förnyelse och produktivitet - koordinationsgruppens riktlinjer

Genom Finlands program för hållbar tillväxt främjas såväl snabbverkande återhämtning som den reform av näringslivets strukturer och den offentliga servicen som är nödvändig på lång sikt. Genom de reformer och investeringar som ingår i programmet påskyndas bekämpningen av klimatförändringen, stärks produktiviteten och tillväxtpotentialen i ekonomin och påskyndas nödvändiga strukturomvandlingar för att höja sysselsättningsgraden och lägga en hållbar grund för produktion och konsumtion. Genom programmet stärks den sociala och territoriella sammanhållningen samt samhällets återhämtning från de negativa följderna av coronakrisen.

Programmet stödjer på flera sätt målen för ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i programmet för statsminister Marins regering. En viktig del av programmet är påskyndandet av den gröna omställningen och omvälvningen i energisektorn genom innovativa lösningar och ny teknologi. Finländarnas kunskapsnivå stiger och samtidigt skapas nya exportmöjligheter för finländska företag och exporteras spetskunnande på den internationella marknaden. Minst 50 % av programmet riktas till investerings- och reformhelheter för den gröna omställningen. En ställning som föregångare i klimatarbetet och de innovationer den ger upphov till kan samtidigt göra det möjligt för Finland att minska sina drivhusutsläpp, skapa nya arbetsplatser, stärka ekonomin, exporten och kolhandavtrycket samt främja naturens mångfald.

Genom reformerna och investeringshelheterna stärks Finlands exportförutsättningar samt Finlands attraktivitet som investeringsobjekt, som plats för arbete, boende och företagande och som resmål. Syftet med programmet för hållbar tillväxt är att Finland ska bli globalt ledande inom sina starka branscher. Genom programmet stärks digitaliseringen för att trygga samhällets kriställighet och funktionssäkerhet samt förbättra produktiviteten i ekonomin och Finlands konkurrenskraft. Med hjälp av digitalisering, hållbara investeringar och ny teknologi stöds också den gröna omställningen. Digitaliseringen stödjer på nya sätt ett nätverkande, platsoberoende samhälle som möjliggör nya former av lokala tjänster. Målen omfattar såväl privata som offentliga tjänster.

Genom satsningar på kunskaps- och forskning höjs ekonomins tillväxtpotential på lång sikt. Målet är att Finland ska nå den globala toppnivån inom sina framgångsbranscher. Det förutsätter att kunskapsnivån höjs på bred front, att samarbetet mellan företag och forskningsorganisationer stärks och att infrastrukturen för forskning och innovationer stärks. Genom programmet kan coronaviruskrisens negativa följder lindras på flera sätt, bl.a. genom att vårdskulden i fråga om social- och hälsovårdstjänster löses upp, mentalvårdstjänsterna stärks och de unga ges snabbare tillgång till högskolorna.

Genom programmet främjas målen för regeringens viktigaste reformer, såsom vårdreformen, samt dämpningen av kostnadsökningen. Tjänsterna görs mer kostnadseffektiva och människonära såväl inom social- och hälsovården som sysselsättnings-tjänsterna. Programmet stödjer uppnåendet av regeringens sysselsättningsmål genom att tjänsterna reformeras och arbetskarriärerna förlängs samt genom att kunnandet stärks och den arbetsbaserade invandringen försnabbas. Programmet stödjer uppnåendet av regeringens mål för koldioxidneutralitet samt bl.a. färdplanerna för ett koldioxidsnålt näringsliv. De investerings- och reformhelheter som föreslås där följer också agenda 2030 för hållbar utveckling. I helheterna beaktas också deras konsekvenser för jämställdheten och jämlikheten.

För att utarbeta och genomföra programmet krävs nära växelverkan mellan ministerier, nationella aktörer och regioner, privata och offentliga aktörer, högskolor, forskningsinstitutioner, medborgarorganisationer och företag. Kompanjonskap och samverkan samt överskridandet av förvaltningsgränser är centrala förutsättningar för

att programmet ska bli framgångsrikt. Tänkandet bör i högre grad än tidigare utgå från ett ekosystem så att de aktörer som påverkar och deltar i olika reformer och innovationer har ett nära samarbete. Det förutsätter också flexibilitet och förnyelse samt ett nytt slags växelverkan av den offentliga förvaltningen, i enlighet med regeringens löften om att reformera politiken.

Finansieringen för Finlands program för hållbar tillväxt kommer från EU:s återhämtningspaket 2021–2023. I programmet behandlas utöver finansieringen av den centrala delen i paketet, faciliteten för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF) också andra EU-program och EU-instrument som får tilläggsfinansiering genom återhämtningspaketet. Finland deltar långsiktigt i finansieringen av återhämtningsinstrumentet via medlemsavgifterna till EU. Hur effektivt den finansieringen används för att påskynda investeringar och reformer är avgörande för effekterna på de kommande årens ekonomiska utveckling. Enligt kommissionens bedömning blir EU:s reella BNP i bästa fall upp till 2 % högre än utan återhämtningspaketet. Finlands och alla EU-medlemsstaters program bör vara verkningsfulla så att de skapar ny tillväxt och tillväxtpotential för återbetalningen samt tryggar en ekologiskt hållbar ekonomi. I Finlands program fästs det också vikt vid projekt som överskrider statsgränserna, genom vilka ändamålsenligheten i det nationella programmet och åtgärderna på hela EU:s nivå höjs.

Vid budgettrian i september 2020 angav regeringen prioriteringar och primära allokeringar för Finlands program för hållbar tillväxt enligt tabellen nedan.

Tabell: Prioriteringar i Finlands program för hållbar tillväxt och preliminära allokeringar samt annan finansiering i återhämtningsinstrumentet

Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF)		md euro
1.	Finland återgår till hållbar tillväxt genom utbildning och forsknings- och innovationsverksamhet	0,4–0,5
2.	Den gröna omställningen stödjer en ekonomisk strukturomvandling	0,9–1,2
3.	Tryggandet av Finlands internationella konkurrenskraft	0,15–0,3
4.	Främjandet av en hållbar infrastruktur och digitalisering	0,2–0,4
5.	Arbetsmarknadens funktion, tjänster för arbetslösa och utvecklandet av arbetslivet	0,15–0,3
6.	Stärkande av tillgången till och kostnadseffektiviteten för social- och hälsovårdstjänster	0,4
Den maximala utdelningen ur instrumentet för återhämtning och resiliens är osäker (därför anges allokeringen som ett intervall)*		
Tilläggsfinansiering för EU:s program och instrument i återhämtningsinstrumentet**		
	Fonden för en rättvis omställning (JTF)	0,24
	Instrumentet REACT-EU	0,16
	Landsbygdsfonden	0,20
	Unionens civilskyddsmekanism och RescEU	0,04
	Ramprogrammet Horisont Europa	0,11
	InvestEU-programmet	-***
Summa	Återhämtningsinstrumentet	3,08

* Nuvarande uppskattning av Finlands maximiutdelning ur faciliteten för återhämtning och resiliens för 2021–2023 är osäker. Uppskattningen bygger delvis på en prognos. Finlands utdelning består av två delar, av vilka den senares omfattning bekräftas först sommaren 2022.

** Här ingår tilläggsfinansiering för andra program och instrument i EU:s återhämtningsinstrument. Beredningen av dessa program och redskap påverkas av de särskilda kriterier som fastställts för dem. Till dessa program och redskap riktas grundfinansiering ur den fleråriga budgetramen, med undantag för REACT-EU som är ett instrument för sammanhållningspolitik som helt finansieras ur återhämtningsinstrumentet.

*** Finansiering för programmet InvestEU används som budgetgaranti från EU i Europeiska investeringsbankens eller andra finansinstituts lånefinansieringsprojekt. Det är inte fråga om ett program som allokerar medel direkt till medlemsländerna, utan de anslag som reserverats för programmet utgör en garantifond för lån som beviljas via programmet eller andra motsvarande garantier.

Kriterier för beredningen av programmet för hållbar tillväxt

Investerings- och reformhelheterna i Finlands program för hållbar tillväxt ska påskynda strukturomvandlingen i ekonomin och stödja förnyelsen av ekonomin. Att påskynda den gröna omställningen är ett horisontellt mål, och i urvalskriterierna fästs det därför särskild vikt vid främjandet av målet för koldioxidneutralitet.

Vid beredningen tillämpas följande allmänna kriterier: 1) Investerings- och reformhelheterna syftar till långsiktiga positiva effekter för uppnåendet av en eller flera prioriteringar. 2) Avsikten är att investeringarna och reformerna tillsammans ska stödja varandra för uppnående av målen. 3) Beredningen koncentreras på stora och verkningsfulla helheter. Också i genomförandefasen fästs särskild vikt vid att resurserna inte splittras på alltför små objekt med låg verkningsgrad. 4) Dessutom syftar helheterna till sådana investeringar som möjliggör privata investeringar och som inte hade förverkligats i tillräcklig omfattning utan finansieringen i programmet.

Ändamålsenligheten är ett viktigt kriterium vid prioriteringen av de investerings- och reformhelheter som väljs ut för programmet. Vid prioriteringen betonas följande närmare kriterier: 1) En åtgärds effekt stärks om den ger ett brett stöd för uppnående av mål inom flera prioriteringar. 2) Vid prioriteringen betonas konsekvenserna för sysselsättningen, konkurrenskraften, hållbarheten i den offentliga ekonomin samt nettoutsläppsminskningarna, stärkandet av den cirkulära ekonomin samt anpassningen till klimatförändringen. 3) Samtidigt granskas det hur helheterna stödjer återhämtningen från coronaviruskrisen samt den sociala och regionala kohesionen. 4) Vid beredningen beaktas hur snabbt investeringarna och reformerna kan inledas, och det betonas att åtgärderna är tidsbegränsade. 5) Dessutom fästs vikt vid hur helheterna påskyndar privata investeringar.

En hållbar förnyelse av den finländska ekonomin och en höjning av produktiviteten förutsätter investeringar. För programmets verkningsfullhet är det viktigt hur privata investeringar (inklusive fysiska och immateriella investeringar och investeringar i andligt kapital) kan påskyndas och ny hållbar näringsverksamhet skapas med hjälp av dess finansiering. Ju mer privata investeringar kan inledas genom offentliga satsningar, desto större blir programmets effekt.

Privata investeringar kan primärt främjas genom att man ser till att Finland är en attraktiv investeringsmiljö. Privata investeringar främjas också av att Finland är en attraktiv miljö för experter, forskare, startup-företagare och investerare som när de etablerar sig i Finland medför sitt kunskapskapital och sina nätverk.

Genom programmet för hållbar tillväxt kan privata investeringar påskyndas genom olika former av företagsstöd samt genom att förutsättningar skapas för investeringar och företagens verksamhetsmiljö utvecklas. Genom företagsstöd privata investeringar direkt styras till exempel till FUI-verksamhet, grön omställning eller digitalisering. Inom ramen för programmet säkerställs det att stöden också främjar investeringar i andligt kapital. Eftersom en förutsättning för flera företagsstöd är att företaget har en finansieringsandel, är det möjligt

att direkt katalysera privata investeringar genom stödet. Det förutsätter dock att stödet riktas till sådana investeringshelheter som inte hade kommit i gång i tillräcklig omfattning utan offentlig finansiering, och att den offentliga finansieringen inte ersätter privata investeringar.

Privata investeringar påskyndas indirekt genom sådana offentliga investeringar och reformer som möjliggör privata investeringar och ökar Finlands attraktionskraft. En kontinuerlig förnyelse av ekonomin är endast möjlig om näringslivet stöds av en tillräcklig tillgång till kunnig arbetskraft. För tillgång till arbetskraft krävs att Finlands utbildningsnivå höjs, det skapas bättre stigar för kontinuerligt lärande samt de unga snabbt får tillträde till arbetsmarknaden. Likaså förutsätter det att processerna för arbetsbaserad invandring är smidiga för dessa specialgrupper och ger potentiella inflyttare en positiv kundupplevelse. Det främjar den internationella marknadsföringen av möjligheterna i Finland. I läget efter coronan är de möjligheterna särskilt stora. Tillgången till arbetskraft gynnar också investeringar i vidare mening. Ur det perspektivet är det nödvändigt att snabbt digitalisera processerna för arbetsbaserad invandring och göra dem smidigare som helhet.

Offentliga investeringar i infrastruktur (bl.a. infrastruktur som stödjer digitalisering, grön omställning och forskning) är satsningar som syftar till en så bra verksamhetsmiljö som möjligt. I synnerhet i spridnings- och ibruktagandefasen för ny teknologi kan samhällsnyttan av investeringar i infrastruktur vara betydande. Teknologineutralitet bör dock iakttas vid sådana investeringar. I fråga om FUI-verksamhet i samband med materiella och immateriella investeringar är ett sätt att skapa förutsättningar för verksamheten att satsa på utbildning och annat kunnande.

Kriterierna i EU-förordningen

Vid beredningen av programmet bör också kriterierna enligt EU:s lagstiftning (Recovery and Resilience Facility, RFF-förordningen) beaktas, vilka under beredningen av Finlands program har ansetts rationella och värda att understödja. Bland dem är de horisontella kriterierna viktigast:

- Investeringarna och reformerna motsvarar de landspecifika rekommendationer Europeiska rådet godkänt och rekommendationerna för euroområdet.
- Investeringarna och reformerna bildar enhetliga helheter och stödjer varandra för att uppnå målen.
- Helheterna har positiva effekter på lång sikt.
- Helheterna stödjer den gröna omställningen (37 %) och digitaliseringen (20 %).
- Vid valet av investerings- och reformprojekt betonas deras ändamålsenlighet samt finansieringens tidsbegränsning.
- I samband med investerings- och reformhelheterna föreslås en specificering av de uppskattade kostnaderna och kostnadseffektiviteten, mål och delmål samt en plan för helhetens framskridande.
- De projekt som finansieras bör vara förenliga med Parisavtalet om klimatet samt med principen "do no significant harm".

Enligt förordningen om en facilitet för återhämtning och resiliens får finansieringen främja offentliga investeringar. Privata investeringar får påskyndas i programmet genom olika offentliga stöd och stödprogram samt genom konkurrensutsättningar inom ramen för EU:s bestämmelser om statsstöd. Vid behov kommer kommissionen i samband med beredningen att ges ett förhandsmeddelande om olika stödprogram, och kommissionens förhandsgodkännande för investeringshelheterna kommer att säkerställas. De enskilda helheterna preciseras under beredningens gång.

Beredningen av Finlands program för hållbar tillväxt

Finlands program för hållbar tillväxt har beretts i den koordinationsgrupp som statsminister Marin har tillsatt och i dess sekretariat. Under beredningen har koordinationsgruppen tagit del av synpunkter från näringslivet, arbetsmarknadsorganisationer och andra intressegrupper, inklusive en landskapsrunda, ett tillväxtforum samt höranden per prioritering och av städer.

Samtidigt bereds den preliminära nationella planen för återhämtning och resiliens som har samband med programmet för hållbar tillväxt och som ska lämnas till kommissionen. Planens innehåll är mer detaljerat än i redogörelsen, och i den förslås investerings- och reformobjekt, kostnaderna för dem, tidtabeller etc.

Finlands officiella plan för programmet för hållbar tillväxt ska lämnas till EU senast i april 2021. I samband med beredningen av redogörelsen och planen förs regelbundna diskussioner med kommissionen om planens innehåll. Att planen godkänns är en förutsättning för att finansiering ska fås av EU. Kommissionen bedömer de nationella planerna och de godkänns av Europeiska rådet. När medlemsstaterna lämnar planen till kommissionen kan de samtidigt ansöka om en förhandsbetalning på 10 % av den finansiering som anvisas för dem. Resten av utbetalningarna baseras på de nationella planernas framskridande och när det har visats att målen i programmen har uppnåtts enligt planerna. Vid behov ses planen över senare när maximiutdelningen för Finland uppdateras.

Planen bereds i koordinationsgruppen som leds av finansministeriet och i dess sekretariat. Alla ministerier är företrädare i gruppen. Vid beredningen fästs särskild vikt vid de allmänna och närmare kriterier som nämns ovan. Koordinationsgruppen hör också sakkunniga för bedömningen av ändamålsenligheten. Beredningen styrs och följs upp av en ministerarbetsgrupp under finansministerns ledning. När beredningen framskrider behandlas ett utkast till plan regelbundet i finanspolitiska ministerutskottet.

Avsikten är att anslagen för de investerings- och reformprojekt som har samband med Finlands program för hållbar tillväxt utifrån den beredning som styrs av finanspolitiska ministerutskottet ska handläggas i ett tilläggsbudgetförfarande vid vilket det preciseras hur anslagen för år 2021 riktas till de viktigaste projekten eller till de stödprogram där projekten ingår och det föreslås att riksdagen godkänner de anslag som behövs och motiveringarna för dem. En särskilt inrättad uppföljningsgrupp som är gemensam för statsförvaltningen under finansministeriets ledning övervakar verkställigheten av och ändamålsenligheten i investerings- och reformhelheterna. Dessutom utses ansvariga ämbetsverk och ministerier för uppföljningen av verkställigheten av och framskridandet för helheterna, och för dem utarbetas tydliga anvisningar i enlighet med urvalskriterierna. Genom myndighetsstyrningen säkerställs att anslagen används på ett ändamålsenligt sätt enligt de mål riksdagen och statsrådet beslutar om. I den nationella plan för återhämtning och resiliens som ges till EU bestäms varje myndighets roll för verkställigheten av investerings- och reformhelheterna.

Ändamålsenligheten följs med indikatorer som bestämts särskilt för investeringarna och reformerna när programmet genomförs. Uppföljningsgruppen kommer också att utnyttja en särskilt tillsatt sakkunnigpanel vid bedömningen av ändamålsenligheten.

Investeringsprojekten enligt Finlands program för hållbar tillväxt kommer att budgeteras i tilläggsbudgetpropositioner för 2021 och beaktas i planen för de offentliga finanserna för 2022–2025. Anslagen för 2022 och 2023 tas i mån av möjlighet in i statens ordinarie budgetpropositioner. I ett första skede styrs budgetberedningen av den preliminära plan som ges till kommissionen samt av finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer.

En ytterligare förutsättning för budgeteringen är att förordningen om en facilitet för återhämtning och resiliens har godkänts och trätt i kraft och att diskussionerna om planen med kommissionen har framskridit tillräckligt. Investeringarna i programmet verkställs som normal verkställighet av budgeten. Utbetalningarna från EU till finska staten kommer att baseras på hur de nationella planerna framskrider och hur målen i dem uppnås och intäktsförs i budgeterna för 2021–2023. Om investerings- och reformprojekten inte uppnår de mål som ställts upp för dem eller om intäkter från EU uteblir av något annat skäl, kommer projektkostnaderna att belasta finska statens upplåning. Därför är det särskilt viktigt att säkerställa att investerings- och reformprojekten uppfyller de kriterier som fastställts under beredningen och att projekten uppfyller de mål som ställts för dem.¹

Vid beredningen av denna redogörelse har beslutet om de egna medel som utgör en förutsättning för att återhämtningsinstrumentet ska inrättas inte ännu godkänts av rådet, och de nationella ratificeringarna i EU:s medlemsstater har inte ännu inletts. För att återhämtningen ska bli effektiv och ske vid rätt tidpunkt är beredningen av det nationella programmet fortgå trots den osäkerheten.

---

¹ Den maximala utdelningen för Finland består av två delar: utdelningen för 2021–2022 uppskattas till 1,55 miljarder euro. Den senare delens belopp bekräftas först under sommaren 2022. I nuläget är den maximala sammanlagda utdelningen 2,33 miljarder euro. Uppskattningen av den maximala utdelningen baseras på de uppgifter kommissionen offentliggjorde i september om medlemsstaternas maximala utdelning, som beräknats utifrån kommissionens prognos från sommaren. Enligt kommissionens höstprognos kan Finlands utdelning minska något, men siffrorna präglas av en betydande osäkerhet och säkra uppgifter om den totala utdelningen fås först under sommaren 2022. Finlands utdelning kan minska om Finlands BNP utvecklas mer gynnsamt än EU:s genomsnitt. Uppdaterade uppgifter om Finlands utdelning ges till riksdagen genast när kommissionen offentliggör nya bedömningar om den maximala utdelningen för medlemsländerna. I den första fasen kan nationella beslut fattas om utdelningen för 2021–2022.

1 Utgångspunkterna och beredningsprocessen

Covid-19-pandemin har lett till en djup recession i världsekonomin. Flera viktiga ekonomier återhämtade sig kraftigt under det tredje kvartalet innevarande år, men utsikterna har åter försvagats när pandemins andra våg har förstärkts i många länder, i synnerhet i Europa. Under det andra kvartalet innevarande år krympte Euroområdet ekonomi med nästan 12 % jämfört med föregående kvartal. I synnerhet servicesektorerna lider av de restriktioner regeringarna påfört. Under det tredje kvartalet var dock tillväxten i euroområdet 12,7 % jämfört med föregående kvartal.

Världshandeln krympte kraftigt under våren, men i juni började den växa jämfört med föregående månad. Förhandsuppgifterna tyder på att tillväxten fortsätter också under hösten. Trots tillväxten har volymen i utrikeshandeln med varor i euroområdet och USA inte uppnått nivån före krisen enligt den senaste statistiken som är från augusti. Finlands utrikeshandel återhämtar sig långsamt, och först nästa år kan en snabbare tillväxt förväntas.

I rådande läge är en plötslig försvagning av konjunkturen i världsekonomin en primär nedåtpåkande risk. Om brexitförhandlingarna strandar, ökar osäkerheten i Europa. En viktig positiv risk är å andra sidan att pandemin avtar snabbare än väntat till följd av ett vaccin.

Europeiska unionens långsiktiga mål anges i Europeiska rådets och kommissionens strategier. Rådets strategiska prioriteringar för 2019–2024 är att skydda medborgarna och friheterna, att utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas, att bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa samt att främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang. Bland den nya kommissionens prioriteringar för 2019–2024 är den viktigaste den europeiska gröna given (Green Deal) som tvärsnittligt berör EU:s verksamhet. Dess syfte är att göra EU:s ekonomi hållbar för framtiden och att Europa ska vara klimatneutralt senast 2050. I den årliga strategin för hållbar tillväxt lyfts dessutom varje år prioriteringar för den europeiska planeringsterminen. De riktlinjerna styr också tillämpningen av faciliteten för återhämtning och resiliens.²³

Utöver de nationella återhämtningsåtgärderna har EU reagerat på krisen till följd av covid-19-pandemin genom flera åtgärder för att mota pandemins ekonomiska konsekvenser. Våren 2020 tilläts bland annat temporär flexibilitet i fråga om bestämmelserna om statsstöd, slöts avtal om att stödja system för förkortad arbetstid genom lån från EU (SURE), fattades beslut om coronalån inom Europeiska stabilitetsmekanismen samt inrättades ett program för företagsfinansiering på 200 miljarder euro via Europeiska investeringsbanken. Europeiska centralbankens penningpolitik stödjer dessutom återhämtningen kraftigt.

Vid Europeiska rådets extra möte den 17 till 21 juli 2020 nåddes enighet om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 samt om återhämtningsinstrumentet som stödjer medlemsstaternas ekonomiska återhämtning från och resiliens i förhållande till coronaviruskrisen. I fråga om återhämtningsåtgärder betonas särskilt den gröna och digitala omställningen. I europeiska rådet kom man också överens om att minst 30 % av budgetramens och av återhämtningsinstrumentets totala finansiering skall användas för klimatåtgärder. Dessutom kom Europeiska rådet överens om ett nytt villkorligt system för respekterande av rättsstatsprincipen till skydd för budgetramen och återhämtningsinstrumentet.

Återhämtningsinstrumentets omfattning fastställdes till 750 miljarder euro, varav 390 miljarder euro är stöd i form av bidrag och 360 miljarder euro stöd i form av lån. I beslutet om EU:s egna medel föreslås det att kommissionen bemyndigas att för unionens räkning låna medel på kapitalmarknaden, som i form av externa öronmärkta intäkter överförs till unionens finansieringsprogram av vilka det viktigaste är den nya faciliteten

² Andra prioriteringar är Europas digitala beredskap, en ekonomi som gynnar människorna, ett starkare EU på världsscenen, främjandet av den europeiska livsstilen och en nystart för den europeiska demokratin.

³ Sådana prioriteringar i den årliga strategin för hållbar tillväxt 2021 är främjandet av ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, stärkande av den ekonomiska och sociala resiliensen, lindrande av krisens sociala och ekonomiska effekter samt stöd för den gröna och digitala omställningen.

för återhämtning och resiliens (RRF). De andra budgetramprogram till vilka finansiering riktas från återhämtningsinstrumentet är fonden för en rättvis omställning (JTF), finansieringen för landsbygdsutveckling, den nya sammanhållningsfonden ReactEU, EU:s civilskyddsmekanism RescEU, Horisont Europa och InvestEU. Stödet från återhämtningsinstrumentet bör riktas till investeringar och reformer som är centrala för återhämtningen i medlemsstaterna.⁴

Det återhämtningspaket EU-länderna kommit överens om stödjer den ekonomiska utvecklingen i alla medlemsstater. Stimulans, det vill säga skattelättnader och/eller ökade offentliga utgifter (investeringar och konsumtion) höjer bruttonationalprodukten på kort sikt. Bedömningarna av stimulansens effekter varierar och beror på stimulansåtgärdernas ändamålsenlighet. Under olika förhållanden, till exempel i form av konjunktursvängningar, penningpolitik och landets skuldsättning, kan effekterna vara olika (se t.ex. IMF 2020). Om stimulansen följs av anpassningsåtgärder i den offentliga ekonomin, det vill säga skattehöjningar och/eller minskade offentliga utgifter, kan det också inverka negativt på BNP. Kommissionen har bedömt att EU:s reella BNP till följd av återhämtningspaketet i bästa fall något år kan vara upp till 2 % högre än utan återhämtningspaketet.⁵

Finansieringen via EU:s återhämtningspaket kan inverka direkt på den finländska ekonomin via den inhemska efterfrågan. Också den finanspolitiska stimulansen i andra EU-länder till följd av programmet kan eventuellt återspeglas i den finländska exportefterfrågan. Andra länders stimulans kan öppna nya möjligheter för den finländska företagssektorn. I den empiriska litteraturen om effekterna av finanspolitisk stimulans på andra länders BNP har det påpekats att de gränsöverskridande effekterna av enskilda länders finanspolitiska åtgärder kan vara ganska små, och därför kan en gemensam finanspolitisk stimulans eventuellt medföra fördelar för euroområdet.⁶

Utöver återhämtningspaketets effekter på kort och medellång sikt är målet framför allt att stärka strukturomvandlingarna och tillväxtpotentialen på lång sikt. Genom paketet stöds offentliga investeringar och strukturella reformer, och bland annat de landspecifika rekommendationer som utfärdats under den europeiska planeringsterminen styr stödet. De långsiktiga effekterna beror på hur väl riktningen av investeringar och reformer lyckas och hur effektivt de verkställs. I litteraturen har det påpekats att framgångsrika strukturella reformer påverkar tillväxtpotentialen, och å andra sidan kan också politiska åtgärder som stödjer reformerna stärka reformernas effekt.⁷

Fram till den 31 oktober har regeringen gett sju tilläggsbudgetpropositioner för 2020 till riksdagen. Merparten av åtgärderna i tilläggsbudgeterna är åtgärder för att hantera epidemin, hindra att den sprids och stödja medborgare och företag. I budgetpropositionen för 2021 ingår också utgiftsökningar och stödåtgärder till följd av epidemin. Regeringen har anvisat tilläggsåtgärder på hälso- och sjukvården i den akuta fasen. Företagen har fått omfattande stöd genom bidrag och andra direkta stöd. Företagens möjligheter att klara sig genom undantagsförhållandena har också stärkts genom utökade borgens- och lånefullmakter och genom att företagens likviditet stärkts med flera olika åtgärder. Arbetsgivarnas arbetspensionsavgift har sänkts temporärt för 2020. Strävan har varit att förbättra läget för dem som permitterats eller blivit arbetslösa bland annat genom att självriskdagarna för arbetslöshetsskyddet slopats och genom en smidigare utbetalning av arbetslöshetsförmåner. Strävan är att avhjälpa de negativa effekterna av undantagsförhållandena på barns och ungas välmående

⁴ Förhandlingarna med Europaparlamentet om den fleråriga budgetramen och nya egna medel inleddes i slutet av september 2020. Parlamentet och rådet nådde enighet om dem den 10 november 2020. Bägge förhandlingsparterna ska ännu officiellt godkänna den överenskommelse som nåtts i förhandlingarna. Därefter utarbetas en regeringsproposition med förslag till beslut om egna medel till riksdagen.

⁵ IMF (2020), Fiscal Monitor - April 2020. Tillgänglig: <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/04/06/fiscal-monitor-april-2020>

⁶ Alloza, M., Cozmanca, B., Ferdinandusse, M. och Jacquinet, P. (2019), "Fiscal spillovers in a monetary union", ECB Economic Bulletin Issue 1, 2019. Tillgänglig: https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2019/html/ecb.ebart201901_02~5a37c33119.en.html#toc5

⁷ Bordon, A. R., Ebeke, C. och Shirono, K. (2016), "When Do Structural Reforms Work? On the Role of the Business Cycle and Macroeconomic Policies", IMF Working Paper 16/62. Tillgänglig: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2016/wp1662.pdf>

och lärande genom tilläggsanslag som stärker tjänsterna. Den kommunala ekonomin har också fått ett betydande stöd till följd av krisen. Ekonomin stimuleras genom offentliga investeringar, såsom infrastrukturprojekt, samt genom satsningar på FOI-verksamhet och utbildning.

Åtgärder för återhämtning från och återuppbyggnad efter krisen behandlades i den så kallade exit- och återuppbyggnadsarbetsgruppen som tillsattes av statsrådets kansli. Den strategi för åtgärder och återuppbyggnad bestod såväl av åtgärder efter den akuta fasen av coronakrisen som av åtgärder för återuppbyggnad på längre sikt. Återuppbyggnadens syfte är att stödja en trygg återhämtning i samhället efter krisens akuta fas och förhindra långsiktiga negativa effekter av krisen. I återuppbyggnadsfasen är målet att trygga Finlands långsiktiga mål att bygga ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Samtidigt stöds förnyelsen i Finland och stärks förutsättningarna för hållbar tillväxt. Det förutsätter en långsiktig plan och att framtida tillväxtmöjligheter utnyttjas.

I början av september 2020 tillsatte statsminister Marin en koordinationsgrupp för hanteringen av EU:s återhämtningspaket samt till stöd för arbetet med att utarbeta en plan för återhämtning och resiliens. Koordinationsgruppen ska bereda statsrådets redogörelse till riksdagen om det nationella tillgodogörandet av den finansiering som kanaliseras via EU:s återhämtningsinstrument samt Finlands nationella plan för återhämtning och resiliens. Under beredningen har koordinationsgruppen tagit del av synpunkter från regionala aktörer (landskapsrundan), näringslivet, forskningssamfundet och andra intressegrupper på EU:s återhämtningsinstrument (I bilaga 2 finns en förteckning över de instanser som hörts). Vid utarbetandet av planen för återhämtning och resiliens beaktas också de andra elementen i EU:s återhämtningsinstrument samt behovet av nationell motfinansiering, de åtgärder regeringen redan gått in för, behoven av framtidsinvesteringar samt åtgärdsförslagen från arbetsgrupperna för återuppbyggnad och åtgärder efter krisen.

I fråga om den nationella tillämpningen av faciliteten för återhämtning och resiliens tog regeringen i samband med budgettrian i september 2020 ställning till prioriteringarna i och den fortsatta beredningen av Finlands plan för återhämtning och resiliens (Finlands plan för hållbar tillväxt). Prioriteringarna återspeglar EU:s rekommendationer och de nationella behoven och är förenliga med regeringsprogrammet. De berör utbildning och forsknings- och innovationsverksamhet, stöd för den gröna omställningen, den internationella konkurrenskraften, en hållbar infrastruktur och digitalisering, arbetsmarknaden samt social- och hälsovårdstjänster.

Genom programmet främjas målen för regeringens viktigaste reformer, såsom vårdreformen, samt dämpningen av kostnadsökningen. Tjänsterna görs mer kostnadseffektiva och människonära såväl inom social- och hälsovården som sysselsättningstjänsterna. Programmet stödjer uppnåendet av regeringens sysselsättningsmål genom att tjänsterna reformeras och arbetskarriärerna förlängs samt genom att kunnandet stärks och den arbetsbaserade invandringen försnabbas. Programmet stödjer uppnåendet av regeringens mål för koldioxidneutralitet samt bl.a. färdplanerna för ett koldioxidsnålt näringsliv.

Beredningsprocessen i EU och på nationell nivå

Behandlingen på EU-nivå av EU:s fleråriga budgetram och återhämtningsinstrument pågår ännu. Rådet, kommissionen och Europaparlamentet nådde en politisk överenskommelse om de viktigaste frågorna i budgetramen och återhämtningspaketet den 10 november 2020, men överenskommelsen ska ännu officiellt fastställas i rådet och parlamentet. I oktober har Europeiska rådet formulerat sitt allmänna ställningstagande till förslaget till förordning om inrättande av en facilitet för återhämtning och resiliens. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet pågår och rådets ordförandelands mål är att slutföra dem före utgången av 2020, men tidtabellen är osäker. EU:s beslut om egna medel kommer också till alla medlemsländer för nationell ratificering efter att beslutet formellt har godkänts i rådet.

Utöver den redogörelse om Finlands program för hållbar tillväxt som statsrådet ger till riksdagen bereds den preliminära nationella planen för återhämtning och resiliens som ska lämnas till kommissionen. Beredningen av planen styrs av finanspolitiska ministerutskottet, och när beredningen framskrider behandlas ett utkast till plan regelbundet i ministerutskottet. Finlands officiella plan ska ges till kommissionen senast i april 2021. I

samband med beredningen förs regelbundna diskussioner med kommissionen om planens innehåll. Kommissionen bedömer de nationella planerna och de godkänns av Europeiska rådet. Att planen godkänns är en förutsättning för att finansiering ska fås av EU. Därefter har medlemsstaterna möjlighet att ansöka om en förhandsbetalning på 10 % av den finansiering som beviljats dem. Resten av utbetalningarna sker när de nationella planerna framskrider när det har visats att målen i programmen har uppnåtts. Landskapet Åland utarbetar en egen plan (59 a § 2 mom. i självstyrelselagen för Åland), som bifogas till Finlands plan. Det råder samförstånd med landskapsregeringen om hur landskapets andel av finansieringen bestäms. Landskapets andel är densamma som dess andel av hela Finlands befolkningstal, det vill säga 0,54 %. Det innebär ca 13 miljoner euro av den uppskattade maximala utdelningen för Finland.

Anslagen för investeringsprojekten enligt faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att ingå i tilläggsbudgetpropositioner under 2021 och, och för de följande årens del kommer de att beaktas i planen för de offentliga finanserna för 2022–2025. Investeringarna enligt faciliteten för återhämtning och resiliens verkställs som normal verkställighet av budgeten. Budgeteringen har syftat till tillräckligt stora och ändamålsenliga helheter. Utbetalningarna från EU kommer att baseras på hur de nationella planerna framskrider och hur målen i dem uppnås, och de kommer att intäktsföras i budgeterna för 2021–2023. Om investerings- och reformprojekten inte uppnår de mål som ställts upp för dem, kommer projektkostnaderna att finansieras nationellt och belasta finska statens upplåning. Därför är det särskilt viktigt att säkerställa att investerings- och reformprojekten uppfyller de kriterier som fastställts under beredningen och att projekten uppfyller de mål som ställts för dem.

En särskilt inrättad uppföljningsgrupp som är gemensam för statsförvaltningen under finansministeriets ledning övervakar verkställigheten av och ändamålsenligheten i investerings- och reformhelheterna. Dessutom utses ansvariga ämbetsverk och ministerier för uppföljningen av verkställigheten av och framskridandet för helheterna, och för dem utarbetas tydliga anvisningar i enlighet med urvalskriterierna. Genom myndighetsstyrningen säkerställs att anslagen används på ett ändamålsenligt sätt enligt de mål riksdagen och statsrådet beslutar om. I den nationella plan för återhämtning och resiliens som ges till EU bestäms varje myndighets roll för verkställigheten av investerings- och reformhelheterna. Beroende på de stödformer som preciseras i planen kan de myndigheterna utöver ministerierna bland annat vara Business Finland, Finlands Akademi, NTM-centralerna samt till exempel kommunerna. För att säkerställa ett tillräckligt tvärsektoriellt grepp, främjandet av ekosystem och nätverkande mellan olika aktörer kan också nya arbets sätt som förutsätter samarbete mellan nuvarande myndigheter skapas för verkställigheten av programmet. Det gäller i synnerhet satsningar som syftar till långsiktig förnyelse och stärkande av tillväxtpotentialen i ekonomin.

Investeringarna enligt faciliteten för återhämtning och resiliens verkställs så effektivt som möjligt ur ett ändamålsenlighetsperspektiv med beaktande av programmets kriterier. Verkställigheten utgår också från ändamålsenliga och tillräckligt stora koherenta helheter och att splittring av finansieringen bör undvikas. Programmets innehåll preciseras, och i synnerhet väljs och verkställs projekten så, att det mål som nämns ovan uppfylls. En förutsättning för att programmet ska bli framgångsrikt är att processerna för beredning och genomförande planeras så att de möjliggör skapandet av verkligt ändamålsenliga helheter.

Verkställande instanser som förmedlar finansiering kan till exempel vara ministerierna, ämbetsverk underställda dem, bolag och andra aktörer samt kommunala och regionala aktörer. Vid behov kommer kommissionen i samband med beredningen att ges ett förhandsmeddelande om olika stödprogram, och kommissionens förhandsgodkännande för investeringshelheterna kommer att säkerställas. De enskilda helheterna preciseras under beredningens gång. Finansieringen ur fonden för en rättvis omställning (JTF) förutsätter regionala omställningsplaner, som fastställs i förhandlingar mellan kommissionen och medlemslandet. De regionala omställningsplanerna utarbetas regionalt under ledning av arbets- och näringsministeriet i samråd med andra ministerier. Kommissionen har tagit ställning till användningen av anslaget i landsrapporten för 2020.

Instrumentet REACT-EU verkställs via de nationella programmen för ERUF och ESF under nuvarande budgetramperiod. Finlands utdelning från REACT-EU programmeras som två fondspecifika handlingslinjer i Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020. Programändringen behandlas tillsammans med intressegrupperna i uppföljningskommittén för strukturfondsprogrammet i december 2020.

Tilläggsfinansieringen för återhämtningsinstrumentet för landsbygdsutveckling ritas via medlemsländernas nationella landsbygdsprogram. Den återhämtningsfinansiering som allokeras för Finland programmeras i landsbygdsprogrammet för det finländska fastlandet och i det motsvarande programmet för landskapet Åland. Den programändring där återhämtningsåtgärderna ingår behandlas i uppföljningskommittén för landsbygdsprogrammet i december 2020. Kommissionen underrättas om de åtgärder som ska finansieras med återhämtningsmedel i form av en ändring av landsbygdsprogrammet under första halvåret 2021.

Tilläggsfinansieringen via återhämtningsinstrumentet i EU:s civilskyddsmekanism RescEU administreras av kommissionen och söks för stärkande av den nationella beredskapen och för säkerställande av assistans mellan EU-länder i situationer när ländernas egna resurser är otillräckliga. Den riktas till 1) ett nationellt system med beredskapslager, 2) CBRN-beredskap och 3) beredskap för skogsbränder.

Ramprogrammet Horisont Europa administreras av kommissionen. Tilläggsfinansieringen via återhämtningsinstrumentet blir en del av den totala budgeten för Horisont Europa och kan sökas av forskningssamfundet genom Horisont Europa-ansökningar enligt programmets kriterier.

Tilläggsfinansieringen för programmet InvestEU via återhämtningsinstrumentet verkställs som budgetgaranti från EU i Europeiska investeringsbankens (EIP) eller andra finansinstituts lånefinansieringsprojekt.

2 Återhämtningsinstrumenthelheten

I juli 2020 kom Europeiska rådet överens om återhämtningsinstrumentet som ett exceptionellt sätt att bemöta coronaviruskrisen. Återhämtningsinstrumenthelheten omfattar åtgärder för 750 miljarder euro, som under EU:s kommande budgetramperiod genomförs via sju olika program och instrument under åren 2021–2023, med undantag för instrumentet REACT-EU för sammanhållningspolitik, som verkställs inom strukturfondsprogrammet för EU:s innevarande budgetramperiod under åren 2021–2022 och finansieringen för landsbygdsutveckling, som genomförs under CAP-övergångsperioden 2021–2022. Användningen av finansieringen via återhämtningsinstrumentet bestäms enligt målen för respektive EU-program, EU-rätten och användningsändamålen.

Utifrån nuvarande information uppskattas Finlands utdelning via återhämtningsinstrumentet preliminärt till 31 miljarder euro i 2018 års priser, av vilket huvuddelen 2,3 miljarder euro uppskattas komma via faciliteten för återhämtning och resiliens. Uppskattningen av den maximala utdelningen baseras på de uppgifter kommissionen offentliggjorde i september om medlemsstaternas maximala utdelning, som beräknats utifrån kommissionens prognos från sommaren. Enligt kommissionens höstprognos kan Finlands utdelning minska något, men siffrorna präglas av en betydande osäkerhet och säkra uppgifter om den totala utdelningen fås först under sommaren 2022. Finlands utdelning kan minska om Finlands BNP utvecklas mer gynnsamt än EU:s genomsnitt. Uppdaterade uppgifter om Finlands utdelning ges till riksdagen genast när kommissionen offentliggör nya bedömningar om den maximala utdelningen för medlemsländerna.

En medlemsstat kan också ansöka om stöd i form av lån via instrumentet RRF, om finansieringsbehovet för de reformer och investeringar som föreslås i dess plan för återhämtning och resiliens överskrider det landspecifika maximibeloppet för bidrag. Det medlemsstatsspecifika maximibeloppet för lånestödet har begränsats till 6,8 % av medlemsstatens BNI. Det maximibeloppet är dock teoretiskt, eftersom lånebeloppet för en enskild medlemsstat i praktiken påverkas av det totala lånebelopp som beviljats andra medlemsstater.

Enligt uppskattning fördelas Finlands finansiering ur återhämtningsinstrumentet via andra program och instrument (innefattar inte utdelning ur den kommande budgetramen 2021–2027): fonden för en rättvis omställning 242 miljoner euro, landsbygdsutveckling 195 miljoner euro, programmet ReactEU för sammanhållningspolitik 160 miljoner euro och EU:s civilskyddsmekanism RescEU 43 miljoner euro samt det konkurrensbaserade ramprogrammet Horisont Europa 110 miljoner euro (samtliga i 2018 års priser). Finansieringen för ramprogrammet Horisont Europa riktas inte per medlemsland, och den uppskattade utdelningen baseras på ansökningarnas tidigare framgång i konkurrensen. Bedömningen är att Finland också kan utnyttja finansiering i återhämtningsinstrumentet via programmet InvestEU, som genomförs i form av EU:s budgetgaranti för program som finansieras med lån. Alla de belopp som nämns ovan står i 2018 års priser. I genomförandefasen sker utdelningen enligt gängse priser enligt EU:s budgetpraxis. Målen för de olika programmen, den uppskattade utdelningen och den planerade användningen av medlen beskrivs närmare i de senare avsnitten av redogörelsen.

Faciliteten för återhämtning och resiliens

RRF-facilitetens allmänna mål är att främja Europeiska unionens ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning genom att förbättra medlemsstaternas resiliens, lindra krisens sociala och ekonomiska konsekvenser och stödja den gröna och digitala omställningen av ekonomin. Uppnåendet av de målen främjar sysselsättningen och produktionspotentialen i medlemsstaterna efter covid-19-pandemin och stödjer en hållbar tillväxt.

För att målen ska uppnås stöds genom faciliteten för återhämtning och resiliens strukturella reformer och investeringar i medlemsstaterna genom att medel beviljas för dem. Reformerna och investeringarna samlas i

enhetliga paket, som föreslås i de nationella planerna för återhämtning och resiliens, och utdelningen av bidrag och lån till medlemsstaterna baseras på de planerna. Kommissionen bedömer planerna utifrån gemensamt överenskomna kriterier med beaktande av facilitetens allmänna mål. Planerna bör omfatta specificerade uppgifter om kostnader, mål och indikatorer. De används för att följa hur reformerna och investeringarna framskrider och som grund för utbetalningar. Planerna godkänns i Europeiska unionens råd och det rapporteras regelbundet om dem till kommissionen. Beslut om de åtgärder som föreslås i planerna för återhämtning och resiliens ska fattas senast den 31 december 2023. Verkställigheten av investeringar och reformer kan fortgå till den 31 augusti 2026 och utbetalningarna till medlemsstaterna till den 31 december 2026.

De rekommendationer EU gjort upp för medlemsstaterna och euroområdet samt de nationella prioriteringarna är viktiga definierande faktorer för de strukturella reform- och investeringspaketen. Också EU:s gemensamma strategiska mål (den gröna omställningen och digitaliseringen) styr reformerna: av RRF-faciliteten går 37 % till stöd för grön utveckling och 20 % till stöd för digitalisering. De projekt som finansieras bör vara förenliga med Parisavtalet om klimatet samt med principen "do no significant harm". De landspecifika rekommendationerna för 2020 koncentrerar sig i stor utsträckning på lindrande av coronaviruskrisens följder, men i RRF-faciliteten beaktas också rekommendationerna för 2019. De landspecifika rekommendationerna för Finland berör bland annat social- och hälsovårdsreformen, hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, sysselsättningspolitiken samt investeringar i den gröna och digitala omställningen och i forskning och innovationer.

Finlands uppskattade utdelning ur faciliteten för återhämtning och resiliens är 2,3 miljarder euro, men den innehåller osäkerhet, eftersom beloppen för de bidrag som beviljas 2023 bekräftas enligt de fördelningsnycklar som beskrivs nedan först före den 30 juni 2022 när de statistikuppgifter som använts för fördelningsnycklarna är tillgängliga. Förbindelser för de bidrag som betalas ur RRF-faciliteten ges för 70 % av det totala bidragsbeloppet (ca 218,8 miljarder euro) för 2021–2022 och för 30 % av bidragen (ca 93,8 miljarder euro) för 2023. De bidrag som beviljas ur RRF-faciliteten för 2021–2022 bekräftas i enlighet med kommissionens fördelningsnycklar med beaktande av medlemsstaternas levnadsstandard, befolkningstal och medelarbetslöshet 2015–2019 i relation till EU:s genomsnitt. I fördelningsnyckeln för 2023 ersätts arbetslöshetskriteriet med nedgången i reell bruttonationalprodukt 2020 och den kumulativa nedgången i reell bruttonationalprodukt 2020–2021. Beloppen för de bidrag som beviljas 2023 bekräftas enligt de fördelningsnycklar som beskrivs ovan före den 30 juni 2022 när de statistikuppgifter som använts för fördelningsnycklarna är tillgängliga.

Fonden för en rättvis omställning (JTF)

JTF-fonden är en del av den helhet genom vilken unionen för alla länders del ska uppnå sina mål för koldioxidneutralitet senast 2050. JTF:s särskilda uppgift är att bemöta de negativa socioekonomiska följderna av omställningen till koldioxidsnålhet för att trygga sysselsättningen och hållbara regionala ekonomier. Fondens finansiering räknas i sin helhet (100 %) in i klimatåtgärderna.

Tilläggsfinansieringen via återhämtningsinstrumentet (10 miljarder euro i 2018 års priser) och finansieringen inom budgetramen (7,5 miljarder euro i 2018 års priser) avviker inte från varandra till innehållet. Till JTF-finansieringen (såväl återhämtningsinstrumentet som finansieringen inom budgetramen) hör en nationell del-finansiering, som bestäms enligt till vilken region finansieringen riktas. Genom fonden stöds på EU-nivå bland annat industriella investeringar i små och medelstora företag, nya företagsetableringar samt forskning och innovationer. Också sådana investeringar som syftar till ibruktagande av teknologi och infrastruktur är möjliga om de främjar ren energi till skäligt pris, minskade utsläpp av drivhusgaser, energieffektivitet och förnybar energi. Genom fonden stöds också fortbildning och omskolning för arbetstagare samt anvisning av arbete.

Den högsta landsvisa utdelningen av finansiering via JTF bestäms enligt fem vägda kriterier: utsläppen av drivhusgaser från industrianläggningar i koldioxidintensiva regioner på NUTS2-nivå, sysselsättningsgraden inom brytning av stenkol och brunkol, sysselsättningen i industrin i koldioxidintensiva regioner på NUTS2-nivå, torvproduktion och produktion av skifferolja. För finansieringen har också fastställts landspecifika maxi- och minimibelopp. Kriterierna för allokering av utdelningen styr dock inte användningen av medlen i medlemsländerna.

Finlands utdelning ur JTF-fonden är ca 422 miljoner euro, varav den fleråriga budgetramens andel är 181 miljoner euro och återhämtningsinstrumentets andel 241 miljoner euro (i 2018 års priser). I fråga om den nationella delfinansieringens minimibelopp pågår ännu förhandlingarna om förordningen mellan Europaparlamentet och rådet. Beroende på det minimibelopp för den nationella delfinansieringen som fastställs senare blir den totala JTF-finansieringen för Finland ca 600–700 miljoner euro (i 2018 års priser). Nationella beslut om riktandet av JTF-finansieringen till landskapen fattas med beaktande av motsvarande fördelning av ERUF- och ESF-medel. Statsrådet kommer att godkänna trefondsprogrammet (ERUF, ESF och JTF) Ett förnybart och kunnigt Finland för åren 2021–2027. Där preciseras anslagen och användningsändamålen efter att slutliga beslut om EU-medlen har fattats 2021.

För att svara mot utmaningarna med omställningen har kommissionen i landsrapporten för Finland 2020 definierat de investeringsbehov som primärt ska prioriteras, och som handlar om (1) utveckling och ibruktagande av innovativa lösningar som stödjer effektiv och ren produktion och konsumtion av energi, (2) diversifiering av den lokala ekonomin och tryggheten av tillräckligt kunnande för arbetstagare som påverkas av omställningen, och (3) minimering av drivhuseffekterna av de områden som friställs från torvproduktion, såsom investeringar för iståndsättande av landområden och sanering av marken och ändring av dess användningsändamål. Kommissionen föreslår att den förbindelse en förutsättning för att få finansiering

Instrumentet REACT-EU

Målet med det nya instrumentet REACT-EU för sammanhållningspolitik, som helt finansieras med återhämtningsinstrumentet (47,5 miljarder euro i 2018 års priser) är att stödja en grön, digital och flexibel återhämtning från coronaviruskrisen i ekonomin. Instrumentet REACT-EU utgör tilläggsfinansiering för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och programmet Investering i tillväxt och jobb inom Europeiska socialfonden (ESF) för 2021–2022. Av instrumentet bör 25 % riktas till klimatåtgärder.

Finansieringen via REACT-EU riktas till medlemsstaterna genom en särskild kalkylmetod, som baseras på medlemsländernas relativa ekonomiska välbefinnande (BNI) samt på omfattningen av coronaviruskrisens ekonomiska och samhälleliga effekter i medlemsstaterna (BNP, arbetslöshet, ungdomsarbetslöshet). I kalkylmetoden ingår ett medlemsstatsspecifikt högsta stödbelopp, som bestäms utifrån det relativa ekonomiska välbefinnandet (BNI).

Instrumentet REACT-EU verkställs via de nationella programmen för ERUF och ESF under nuvarande budgetramperiod. Instrumentet REACT-EU finansieras i sin helhet med återhämtningsinstrumentet. Medlemsstaterna beslutar hur medlen ur de olika fonderna fördelas regionalt. Det är möjligt att överföra en del av REACT-EU-finansieringen till program inom fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt (FEAD). Finlands utdelning från REACT-EU programmeras som två fondspecifika handlingslinjer i Finlands strukturfundsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020. Programändringen behandlas tillsammans med intressegrupperna i uppföljningskommittén för strukturfundsprogrammet i december 2020. Till finansieringen via instrumentet för en nationell statlig delfinansiering.

Landsbygdsfonden

På EU-nivå har 7,5 miljarder euro i 2018 års priser i återhämtningsfinansiering anvisats för landsbygdsfonden, varav Finlands utdelning är 195 miljoner euro (i 2018 års priser). Till finansieringen via återhämtningsinstrumentet kan höra en nationell delfinansiering. Återhämtningsåtgärderna genomförs som en del av programmet för utveckling av landsbygden på det finländska fastlandet (landsbygdsprogrammet) och motsvarande program för landskapet Åland inom ramen för EU:s gemensamma landsbygdspolitik under övergångsperioden 2021–2022. Ibruktagandet av åtgärderna förutsätter att ändringarna i landsbygdsprogrammet behandlas i uppföljningskommittén för landsbygdsprogrammet före de meddelas till EU-kommissionen.

Enligt utkastet till EU-författningar ska medlemslandet bestämma målen och föreslå återhämtningsåtgärderna bland metoderna i landsbygdsprogrammet. Genom åtgärderna ska den gröna omställningen, digitaliseringen

och den socioekonomiska hållbarheten främjas, och också målen i strategierna Från åker till bord och Biodiversitet ska beaktas. I helheten av återhämtningsåtgärder ska minst 37 %, dock minst samma relativa andel som i medlemslandets nuvarande program för utveckling av landsbygden, reserveras för miljö- och klimatåtgärder enligt artikel 59.6 i förordning 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling. Dessutom ska minst 55 % av återhämtningsmedlen reserveras för investeringar, utveckling av företagsverksamhet, byautveckling och främjande av samarbete. I Finlands fall är miljöåtgärdernas nuvarande andel 68 %. Kommissionens åsikt är att flexibilitet inte är möjlig i fråga om minimikravet för miljöutgifter.

Unionens civilskyddsmekanism och RescEU

Målet för programmet RescEU är att höja nivån på unionens krisberedskap och göra det möjligt att reagera snabbt och effektivt i allvarliga nödlägen. Den finansiering i återhämtningsinstrumentet som riktas till RescEU-beredskap inom unionens civilskyddsmekanism bör stödja återhämtningen efter coronaepidemin i unionen. Finansieringen administreras av kommissionen enligt genomförandeakterna. Kriterierna för beviljande av bidrag bestäms enligt kvalitetskraven för beredskapen och ansökningsvillkoren. EU-finansieringen bestäms kapacitetsvis, EU-finansieringens andel varierar mellan 80–90 % och 100 %. Medlemsstaterna ansöker om finansiering för utveckling av RescEU-beredskap (medicinska beredskapslager, CBRN-beredskap, beredskap för skogsbränder) i öppna ansökningsförfaranden som kommissionen administrerar. Projekten riktas i huvudsak till offentliga sektorn (t.ex. räddningsmyndigheter), men också företag kan delta i projekten.

Ramprogrammet Horisont Europa

Den tilläggsfinansiering ur återhämtningsinstrumentet som överförs till ramprogrammet Horisont Europa (5 miljarder euro i 2018 års priser) bör användas för att lindra coronakrisens negativa sociala, ekonomiska och samhälleliga följder. Avsikten är att rikta tilläggsfinansieringen till främjandet av den europeiska tillväxtstrategin, det vill säga den europeiska gröna given, samt hälsorelaterad forskning och då särskilt beredskap för smittsamma sjukdomar. Av finansieringen i ramprogrammet bör 35 % riktas till klimatåtgärder.

Ramprogrammet Horisont Europa administreras av kommissionen. Tilläggsfinansieringen via återhämtningsinstrumentet blir en del av den totala budgeten för Horisont Europa och kan sökas av forskningssamfundet genom ansökning till Horisont Europa enligt programmets kriterier.

InvestEU-programmet

Tilläggsfinansieringen för InvestEU-programmet via återhämtningsinstrumentet (5,6 miljarder euro i 2018 års priser på EU-nivå) används som EU:s budgetgaranti i Europeiska investeringsbankens eller andra finansinstituts lånefinansieringsprojekt och som riskfördelningsmetod (till exempel för lägre försäkringskrav eller låneräntor), vilket kan gynna såväl offentliga samfund som företag. Av finansieringen bör 30 % riktas till klimatåtgärder.

InvestEU syftar till att påskynda skapandet av arbetsplatser, investeringar och innovationer i EU och skapa en mångsidig och flexibel fond som får en del av finansieringen för projekten från privata sektorn. Fonden har fyra delar. (i) hållbar infrastruktur, (ii) utveckling, innovationer och digitalisering, (iii) små och medelstora företag, (iv) sociala investeringar och kompetenser.

Tilläggsfinansieringen för programmet InvestEU via återhämtningsinstrumentet verkställs som budgetgaranti från EU i Europeiska investeringsbankens (EIP) eller andra finansinstituts lånefinansieringsprojekt. Programmet baseras på efterfrågan och innehåller inga branschvisa eller landsvisa kvoter. I Finland kan såväl offentliga samfund som privata företag utnyttja den budgetgaranti InvestEU möjliggör bland annat i EIB:s låneprojekt.

3 Koppling till den nationella ekonomiska politiken och finanspolitiken samt process

Regeringens ekonomiskpolitiska och finanspolitiska linje

Regeringen genomför en aktiv och ansvarsfull finanspolitik, som dimensioneras på det sätt som konjunkturläget förutsätter. Man har reagerat på covid-19-pandemin och den åtföljande recessionen med en aktiv finanspolitik. Under 2020 har det beslutats om ett flertal åtgärder för att hantera coronavirussituationen, såväl för att hindra virusets spridning som för att stödja medborgare och företag genom krisen. Också budgetens automatiska stabilisatorer stödjer efterfrågan under en recession. Finlands program för hållbar tillväxt är centralt för dimensioneringen av finanspolitiken för 2021.

Till följd av den radikala förändringen i den ekonomiska lägesbilden har regeringen under sommaren 2020 preciserat målen i regeringsprogrammet för stabilisering av den offentliga ekonomin på längre sikt. Regeringens mål är att stabilisera den offentliga skuldens andel av BNP inom detta årtionde. Ytterst är målet att stärka den offentliga ekonomins kriställighet och bärkraft.

Stärkandet av den offentliga ekonomins bärkraft

I början av hösten 2020 gick regeringen in för åtgärder för att stärka den offentliga ekonomins bärkraft så att den offentliga skuldsättningen i relation till bruttonationalprodukten stabiliseras inom detta årtionde.

De viktigaste metoderna för att stärka den offentliga ekonomin enligt hållbarhetsfärdplanen för den offentliga ekonomin är

- Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten
- Att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt
- Åtgärder som stärker produktiviteten och kostnadseffektiviteten i den offentliga förvaltningen
- Social- och hälsovårdsreformen

Den nationella fördelningen av finansieringen i Finlands program för hållbar tillväxt är kopplad till åtgärderna enligt hållbarhetsfärdplanen och stödjer dess genomförande på bred front. Hållbarhetsfärdplanen för den offentliga ekonomin preciseras under våren 2021. Effekterna av programmet för hållbar tillväxt på stärkandet av förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och den offentliga ekonomins bärkraft bedöms då också.

Regeringens sysselsättningsmål Som en del av genomförandet av hållbarhetsfärdplanen för den offentliga ekonomin och stärkandet av de offentliga finanserna har regeringen beslutat om mål för ökad sysselsättning. En del av åtgärderna trädde redan i kraft tidigt under 2020 (höjning av den nedre åldersgränsen för rätten till tilläggsdagar inom utkomstskyddet, reformen av vuxenutbildningen). Inklusiv dem har regeringen förbundit sig till att under regeringsperioden vidta åtgärder som motsvarar en höjning av sysselsättningen med 80 000 personer.

Under budgetrian beslöt regeringen om nya åtgärder som ska sysselsätta 30 000 personer. De omfattar bland annat förlängning av läroplikten, sänkta avgifter i småbarnspedagogiken, en reform av lönestödet samt övergång till en nordisk modell för sysselsättningstjänster. Vidare har regeringen gett arbetsmarknadsparterna i uppdrag att göra ett gemensamt balanserat förslag till åtgärder för att främja sysselsättningsgraden bland 55 år fyllda och stärka deras position på arbetsmarknaden och förmåga att orka i arbetet.

Genom programmet för hållbar utveckling påskyndas genomförandet av de nya sysselsättningsåtgärder som det beslöts om under budgetrian, i synnerhet den nordiska modellen för sysselsättningstjänster, genom sats-

ningar av engångsnatur. Åtgärderna ingår i prioritering 5. Målet är att förbättra matchningen på arbetsmarknaden samt att främja arbetsförmågan och välbefinnandet i arbetet. Dessutom främjar åtgärderna sysselsättningen bland unga.

Att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt

Ett viktigt mål i programmet för hållbar tillväxt är att stärka tillväxtpotentialen i ekonomin, vilket bidrar till att stödja bärkraften i den offentliga ekonomin. Förutsättningarna för ekonomisk tillväxt stärks bland annat genom reformer av och satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet, höjning av kunskapsnivån, påskyndandet av den gröna omställningen och digitaliseringen och de nya produkter som därmed lanseras på världsmarknaden, åtgärder som främjas exporten av tjänster och industriella produkter samt att invandring för kunnig arbetskraft görs smidigare. Programmets mål är att öka Finlands attraktionskraft som miljö för investeringar, arbete, studier, forskning och företagande, vilket som helhet stödjer förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

Åtgärder som stärker produktiviteten och kostnadseffektiviteten i den offentliga förvaltningen

Den offentliga förvaltningens produktivitet och kostnadseffektivitet stärks å ena sidan genom åtgärder som berör offentliga upphandlingar, utrymmesförvaltning och digitalisering och å andra sidan genom att social- och hälsovårdstjänsternas kostnadseffektivitet och ändamålsenlighet förbättras.

I programmet för hållbar tillväxt ingår åtgärder för att stärka den digitala infrastrukturen och för en digital omställning i offentliga tjänster.

Reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet

Regeringen ger lagförslag om en reform av social- och hälsovården och räddningsväsendet till riksdagen i december 2020. Regeringens mål är att genomföra reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet så att organiseringsansvaret övergår på 21 välfärdsområden den 1 januari 2023.

De åtgärder för främjande av digitaliseringen som genomförs med finansiering via programmet för hållbar tillväxt kan delvis stödja uppnåendet av målen för social- och hälsovårdsreformens.

Regeringens program för framtidsinvesteringar

Enligt regeringsprogrammet genomför regeringen under valperioden som en engångsåtgärd ett program för framtidsinvesteringar, som ska främja målen i regeringsprogrammet och den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt. Inom ramen för programmet genomförs investeringar och försök som har stor samhälllig betydelse. Eftersom åtgärderna är av engångskaraktär ökar de inte statens utgifter 2023. Åtgärderna finansieras i huvudsak med kapitalinkomster så att de inte leder till ökad skuldsättning 2023.⁸

Regeringen har beslutat sammanföra Finlands program för hållbar tillväxt och en del av finansieringen för framtidsinvesteringarna till en struktur- och konjunkturpolitiskt ändamålsenlig helhet. Det har ansetts struktur- och konjunkturpolitiskt rationellt att rikta en del av den ursprungliga reserveringen för framtidsinvesteringar också till andra ändamål än de objekt som anges i regeringsprogrammet; bland annat är avsikten att använda en del för stöd till kommunerna samt för nationella finansieringsandelar för EU-programmen i återhämtningsinstrumentet.

---

⁸ I budgeten för 2020 och i planen för de offentliga finanserna för 2020–2023 har sammanlagt ca 1,4 miljarder riktats till framtidsinvesteringar, utifrån finanspolitiska ministerutskottets beredning. Finanspolitiska ministerutskottet beslöt den 23 oktober 2020 att till framtidsinvesteringar i följande fas i samband med den kompletterande budgetpropositionen för 2021 och planen för de offentliga finanserna riktas sammanlagt knappt 0,7 miljarder euro.

Genom åtgärderna i framtidsinvesteringarnas andra fas, om vilka det fattades beslut den 23 oktober 2020 och för vilka finansieringen för 2021 ingår i den kompletterande budgetpropositionen för 2021, främjas uppnåendet av flera av målen i Finlands program för hållbar tillväxt. Finlands exportmöjligheter främjas genom att beskikningsnätet utvidgas och Team Finlands nätverk stärks. Den regionala kohesionen stärks via finansieringen för regional utveckling. Stödet för unga och höjningen av kunskapsnivån förbättras genom satsningar yrkesutbildning och kontinuerligt lärande. Målet avseende koldioxidneutralitet stöds bland annat genom ökad finansiering till naturskydd och stöd till gång- och cykelvägar.

Konsekvenser för ramförfarandet för statsekonomin

Till följd av undantagsförhållandena på grund av coronavirusläget och ibruktagandet av beredskapslagen konstaterade regeringen i samband med den första tilläggsbudgeten för 2020 att statsekonomin utgiftsram inte begränsar utgifterna för 2020.

Ramförfarandet för statsekonomin är regeringens viktigaste finanspolitiska ankare sedan övriga finanspolitiska regler på medellång sikt har hamnat i skymundan i och med coronavirusläget. Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsekonomin och till att från och med 2021 återgå till den ram för valperioden som angavs i planen för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019.

Också efter att undantagsförhållandena och beredskapslagens giltighet har upphört har coronavirusläget varit fortsatt svårt, och därför tillämpas undantag till följd av coronavirusläget ännu under 2021: de direkta kostnaderna för hälsoskydd till följd av covid-19-viruset täcks till fullt belopp som utgifter utanför ramen, till följd av det osäkra läget reserveras dessutom 500 miljoner euro extra för 2021 för finanspolitiskt nödvändiga utgifter av engångsnatur till följd av coronavirusläget. Dessutom ingår i reglerna för ramen för statsekonomin en mekanism för undantagsförhållanden, som vid behov gör det möjligt att öka utgifterna med högst 1 miljard euro. Den mekanismen har tagits i bruk den 20 maj 2020 utifrån finansministeriets ekonomiska avdelnings beredning och Finlands Banks och de ekonomiska forskningsinstitutens lägesbedömning.

Den EU-finansiering som fås via Finlands program för hållbar tillväxt möjliggör trots ramen finans- och strukturpolitiskt ändamålsenliga tilläggsåtgärder, eftersom de utgifter som motsvarar intäkterna från EU enligt ramregelverket är utgifter utanför ramen. I Finland tas anslagen för faciliteten för återhämtning och resiliens in i tilläggsbudgetpropositionerna för 2021, och för de följande åren beaktas de i planen för de offentliga finanserna för 2022–2025. Investeringarnas och reformernas framskridande kommer att följas upp enligt det som anges i kapitel 1 i redogörelsen. Om investerings- och reformprojekten inte uppnår de mål som ställts upp för dem eller om intäkter från EU uteblir av något annat skäl, kommer projektkostnaderna att belasta finska statens upplåning. Därför är det särskilt viktigt att säkerställa att investerings- och reformprojekten uppfyller de kriterier som fastställts under beredningen och att projekten uppfyller de mål som ställts för dem. För att de anslag som har samband med faciliteten för återhämtning och resiliens ska kunna budgeteras utanför ramen bör motsvarande intäkter fås från EU.

Samband med tilläggsbudgetpropositionerna för 2020

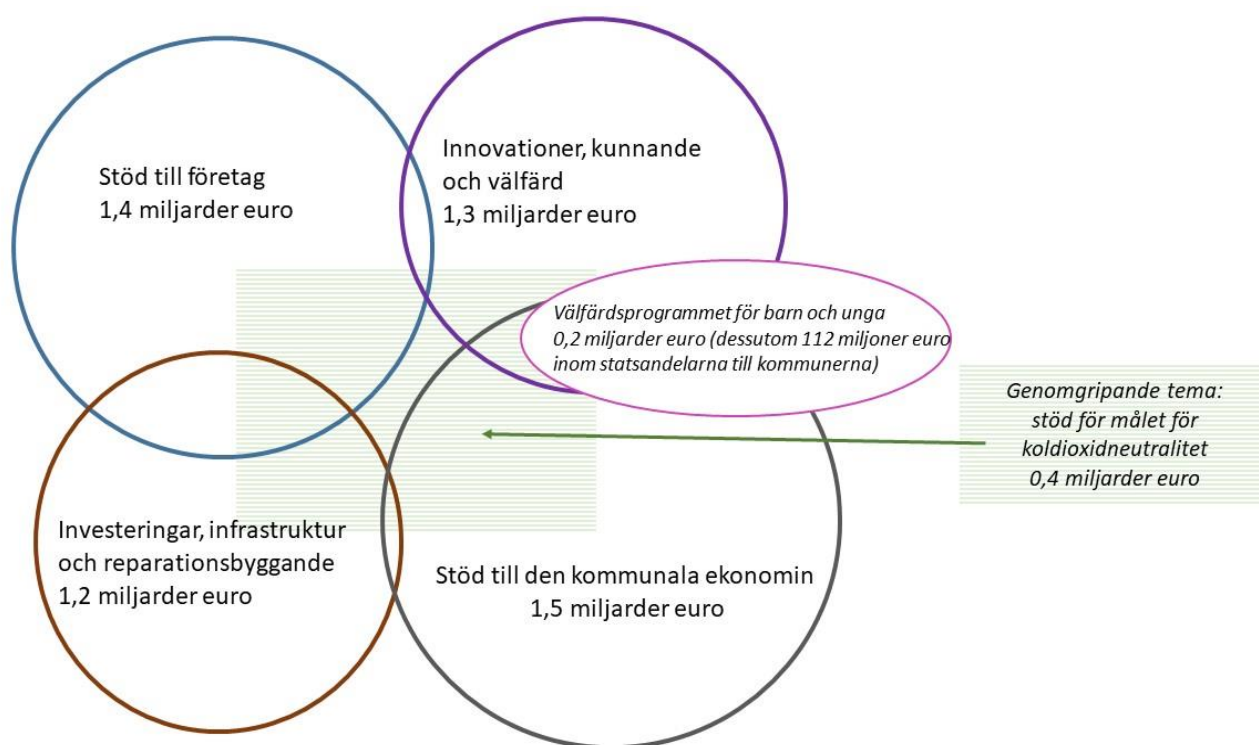
Sedan covid-19-pandemin bröt ut har regeringen efter medlet av mars 2020 berett sju tilläggsbudgetpropositioner, i vilka anslagen har utökats med sammanlagt 11 miljarder euro. Eftersom de uppskattade inkomsterna har minskat med mer än 6 miljarder euro under året, i synnerhet till följd av försvagade konjunkturen, har statens behov av nettoupplåning under innevarande år ökat med över 17 miljarder euro till sammanlagt 20 miljarder euro för innevarande år.

Huvuddelen av de åtgärder det beslutats om i tilläggsbudgeterna har samband med coronavirusläget. Av ökningarna beror 1,6 miljarder euro på i huvudsak automatiska konjunkturrelaterade utgiftsökningar, 2,1 miljarder euro på stöd till kommuner och sjukvårdsdistrikt. Kommunerna har också fått knappt 0,5 miljarder euro i stöd i form av ändrad fördelning av samfundsskatten, och dessutom har bidrag till flera olika förvaltningsområden och andra åtgärder riktats till kommunekonomin. De beslutsbaserade tilläggsanslag som har samband med coronavirusläget uppgår sammanlagt till ca 5,5 miljarder euro för 2020. Dessutom har anslag på 4,3 miljarder euro anvisats för ekonomiska

stimulansåtgärder för 2020. Den ekonomiska aktiviteten har också stimulerats genom att betalningsarrangemang i beskattningen har underlättats, vilket bedöms skjuta på inbetalning av skatter på någon mer än 0,8 miljarder euro från 2020 till 2021 och 2022. Ekonomin har också stimulerats genom flera åtgärder utanför budgeten (se närmare den ekonomiska översikten från september 2020 "Koronavirustilanteesta johtuvien toimenpiteiden vaikutus julkisiin menoihin ja tuloihin", endast tillgänglig på finska).

De ekonomiska stimulansåtgärder som nämns ovan ingick i större omfattning i synnerhet i den fjärde tilläggsbudgeten för 2020. Den stimulanshelhetens omfattning var enligt tilläggsbudgeten 5,5 miljarder euro, och inverkan på anslagen för 2020 var 3,6 miljarder euro. Åtgärdshelheten bereddes så att den innehöll åtgärder som är snabbverkande, av engångsnatur / tidsbegränsade, riktas i synnerhet till branscher och grupper som drabbas av coronaviruskrisen, stödjer näringslivets och medborgarnas förtroende för ekonomins återhämtning samt regeringens mål för koldioxidneutralitet, utfasningen av fossila bränslen och omställningen till en koldioxidfri cirkulär ekonomi.

Figur: Stimulansåtgärdshelheten i den fjärde tilläggsbudgeten för 2020

I den fjärde tilläggsbudgeten för 2020 riktas finansiering till flera objekt med likadana syften som i Finlands program för hållbar tillväxt. De helheterna stödjer samma strukturella förändringar som programmet för hållbar tillväxt. I den nationella stimulanshelheten ingår i synnerhet flera åtgärder som berör målet att öka forsknings- och utvecklingsutgifternas andel och målet för koldioxidneutralitet.

I samband med budgettrian angav regeringen att finansieringen i faciliteten för återhämtning och resiliens används för att täcka en del av de anslag enligt de prioriteringar och kriterier som anges ovan som redan beviljats i tilläggsbudgeten för 2020 och som orsakar kostnader för 2021–2023. Av de anslag som ingår i den fjärde tilläggsbudgeten för 2020 är till exempel den nya flexibla partnerskapsmodellen, avståendet från oljeuppvärmning och stödet till förnybar energi sådana åtgärder för vilka utgifterna avses täckas med finansiering i faciliteten för återhämtning och resiliens.

4 Prioriteringar i programmet för hållbar tillväxt

Nedan beskrivs möjliga investerings- och reformhelheter för varje prioriterings del. Helheterna finansieras inom ramen för den maximala utdelningen ur EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Dessutom förutsätts det att helheterna uppfyller de krav som ställs i EU-lagstiftningen. Eftersom ingen prioritering tills vidare har gjorts i beredningen, kommer en del av helheterna att bli utan finansiering via återhämtningsinstrumentet. Helheternas innehåll preciseras under den fortsatta beredningen.

Prioritering 1: Finland återgår till hållbar tillväxt genom utbildning och forsknings- och innovationsverksamhet

Finlands konkurrenskraft och välfärd bygger på kunnande, forskning och innovationer. Genom investeringar i FUI-verksamhet och kunnande stärks den långsiktiga tillväxtpotentialen och resiliensen i enlighet med rekommendationerna för EU:s finanspolitiska planeringstermin. Dessa satsningar bidrar till att stärka utbudet på arbetskraft som stärker Finlands konkurrenskraft, vilket är en förutsättning för förnyelse i samhället och näringslivet.

Genom åtgärderna stöds en höjning av kunskapsnivån, förnyelse och koldioxidsnålhet i företagen och samhället, stärkandet av FUI-samfundet samt forskningsinfrastrukturen och innovationsmiljöerna så att Finland kan vara globalt ledande inom sina framgångsbranscher. Genom direkta åtgärder säkerställs att samhället och ekonomin förnyas så att de stödjer den gröna omställningen, näringsstrukturen diversifieras, servicen och krisberedskapen förbättras och välfärden ökar.

Pandemin försnabbar strukturomvandlingen i ekonomin. För allt fler är det nödvändigt att byta yrke för att arbetet revolutioneras, och i synnerhet till följd av den gröna omställningen och digitaliseringen. I de nya yrkena och uppgifterna krävs i huvudsak kunnande på högskolenivå, yrkesutbildning krävs endast i en liten del av de nya uppgifterna. En reform av det kontinuerliga lärandet bör genomföras, intagningen till högskoleutbildning bör ökas och det bör gå snabbare att få en studieplats. Utan behärskade satsningar på kunnande hotar brist på kunnig arbetskraft som bromsar förnyelsen i ekonomin och en allt svårare arbetslöshet bland lågutbildade.

Förslagen om höjande av kunskapsnivån är kopplade till den parlamentariska reformen av det kontinuerliga lärandet som det beslöts om i regeringsprogrammet, för vilka riktlinjerna blir klara före utgången av 2020. Enligt regeringens beslut vid budgetår 2020 bereder undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet i samråd med arbetslivsorganisationerna och den regionala förvaltningen inrättandet av ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning så att det kan inleda sin verksamhet 2021. Regeringens nationella färdplan för forskning, utveckling och innovationer från våren 2020 ingår de viktigaste åtgärderna för FUI-politiken. Genom åtgärderna i planen för återhämtning och resiliens främjas den systemiska förändringen den gröna och digitala omställningen kräver genom att kunskapsnivån höjs, FUI-investeringarna görs mer ändamålsenliga i hela landet och mer ambitiös forskning möjliggörs och företag sporras till att öka sin FUI-verksamhet. Målet är att genom investeringar av engångsnatur uppnå bestående effekter.

Höjning av kunskapsnivån och kontinuerligt lärande

Till följd av omvälvningen på arbetsmarknaden samt den gröna och digitala omställningen är det nödvändigt att byta yrke för allt fler under kommande år. De nya yrken och arbetsuppgifter som uppkommer i strukturomvandlingen kräver högre kunnande. Främjandet av hållbar utveckling förutsätter dessutom att tillväxt söks i

nya branscher. Dessutom bör det skapas ett planmässigt sätt att utveckla kunnandet hos befolkningen i arbetsför ålder så att det svarar mot arbetslivets behov, för att den brist på kunnig arbetskraft som rådde i Finland redan före coronaviruskrisen och matchningsproblemet inte ska försvåras.

Inom helheten skapas planmässiga, på förhandsinformation grundade förfaranden och genomförs åtgärder för att höja kunskapsnivån, tryggas kunnandet på högskolenivå i viktiga branscher och omvandlas befintligt kunnande så att det svarar mot de nya behoven i arbetslivet.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

När reformen av det kontinuerliga lärandet inleds reformeras kunskapstjänsterna för personer i arbetsför ålder som helhet och utbildning riktas till de branscher och personalgrupper strukturomvandlingen särskilt berör, i synnerhet för att stödja grön omställning och digitalisering. Underrepresenterade gruppers deltagande i utbildning stärks. Samtidigt reformeras framförhållningen i fråga om framtida kunskapsbehov och förändringar i arbetslivet, redskap och metoder för identifiering av kunnande som samlats på arbetsplatser och annanstans utvecklas och styrningen koordineras bättre. Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning svarar för koordineringen och genomförandet av åtgärderna.

För att höja kunskapsnivån stöds åtgärder på längre sikt för att påskynda förnyelsen av ekonomin och lindra coronakrisens negativa effekter samt främja en rättvis omställning till en koldioxidsnål ekonomi. Antalet intagningsplatser vid högskolorna ökas inom de branscher som har ansökningstryck och brist på kunnig arbetskraft och som stöds i programmet för hållbar tillväxt. Dessutom påskyndas ett flexibelt utnyttjande av utbudet av utbildning på högskolefältet i hela landet för att skapa individuella, platsoberoende studievägar genom att de nationella kunskapslagren för lärande öppnas i samarbete mellan de finländska högskolorna och yrkeshögskolorna.

Närmare mål

Närmare mål inom området att inleda en reform av det kontinuerliga lärandet och av utbildningsutbudet till personer i arbetsför ålder samt att öka antalet högskoleutbildade.

Höjning av intensiteten, ambitionsnivån och ändamålsenligheten i FUI-verksamheten

Åtgärderna syftar till en höjning av kvaliteten och ändamålsenligheten genom att kunnandet i och utnyttjandet av avgörande teknologi stärks, partnerskap och ekosystem görs mer ändamålsenliga, forskningsinfrastrukturer och innovationsmiljöer utvecklas och för samhällsfunktionerna kritiskt kunnande tryggas.

Genom åtgärderna skapas en sporrande verksamhetsmiljö för forskning och innovationsverksamhet som attraherar studerande, experter och investeringar såväl nationellt som internationellt. På så sätt påskyndas FUI-investeringarna i privata sektorn samt samarbetet mellan offentlig och privat sektor.

Genom att FUI-intensiteten och ambitionsnivån höjs med dessa metoder främjas regeringens mål att höja forsknings- och utvecklingsutgifterna i Finland från nuvarande 2,7 % av bruttonationalprodukten till 4 % senast 2030. Finansieringen fördelas konkurrensbaserat med hjälp av befintliga strukturer och redskap.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Investeringar i forskningsinfrastrukturer och miljöer för forskning, utveckling och testning som stödjer hållbar tillväxt och digitalisering

Forskningsinfrastrukturer och innovationsmiljöer utvecklas så att forsknings- och högskolesamfundet, företagen samt andra aktörer i samhället har tillgång till högklassiga och moderna forskningsinfrastrukturer för sina tjänster. Samanvändningen och utnyttjandet av infrastrukturen ökar nationellt och inom Europa. Prestationsförmågan hos högpresterande datorer, kvantdatorer och databehandling stärks och ett omfattande utnyttjande

av dem i FUI-verksamheten tryggas. Eftersom högklassiga och internationellt attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer attraherar kunnig arbetskraft och FUI-investeringar till regionerna, påverkar de indirekt regionernas sysselsättning och ekonomiska utveckling, och därmed också samhällets återhämtning.

För att utnyttja datateknikens möjligheter och öka dataintensiteten krävs kontroll över helheten och samarbete mellan förvaltningsområdena. I den offentliga förvaltningen samlas material som kan utnyttjas i TUI-arbetet. En del material är tillgängligt för alla, en del kan tas i offentligt bruk och en del bör omfattas av ett tillståndsförfarande eftersom de är känsligt. Målet är att förbättra tillgången till data för TUI-verksamhet oberoende av bransch för att möjliggöra tillväxt och skapandet av nyvärde. En gemensam plattform för utnyttjandet av data bör utvecklas. Städernas, kommuners och andra offentliga aktörers investeringar i infrastruktur gör det möjligt att utveckla och ta i bruk lösningar som främjas koldioxidneutralitet och digitalisering i autentiska tillämpningsmiljöer. Målet är att i Finland bilda högklassiga försöks- och pilotmiljöer för innovationer i samarbete mellan städer och kommuner, universitet, yrkeshögskolor, forskningsinstitut och företag.

De FUI-infrastrukturer och demo- och pilotmiljöer som stöds bör sammanvändas. De bör se till att data som produceras med offentliga medel är tillgängliga, öppna och kan utnyttjas samt att deras verksamhets koldioxidavtryck minskas. Investeringarna verkställs med Finlands Akademis och Business Finlands konkurrensbaserade finansieringsinstrument. Investeringar i forskningsinfrastrukturer och miljöer för forskning, utveckling och testning som stödjer hållbar tillväxt allokeras till Finlands styrkeområden inom forskning och innovation.

Stärkande av offentliga och privata FUI-aktörers flexibla partnerskapsmodeller samt katalysering av framtida nyckelbranscher

En effektiv produktion av ny kunskap samt en långvarig global ledande position inom teknologisk utveckling, produktion och tillämpning inverkar på Finlands framgång. För att vi ska behålla vår ledande position bör forskningskunnandet utvidgas och fördjupas i fråga om viktiga teknologier och branscher. För att stödja det inleds en forskningsprogramhelhet för höjning och utnyttjande av kunnandet.

Den akademiska forskningen lägger grunden för Finlands framgång och privata sektorns förnyelseförmåga genom att producera ny kunskap och utbilda proffs. Kunskapsutnyttjandet utvecklas genom att i synnerhet universiteten, men också yrkeshögskolorna och forskningsinstitutet att sprida sitt kunnande och lära nytt tillsammans med företag och aktörer i offentliga sektorn.

Flexibla partnerskap och ekosystem mellan företag, forskningsorganisationer och andra FUI-aktörer stärker det kunskapsbaserade näringslivets konkurrenskraft och höjer produktiviteten. Det resulterar i ny kunskap, koldioxidneutrala och digitala lösningar för klimat och cirkulär ekonomi, ny näringsverksamhet och arbetsplatser. Partnerskapen och ekosystemen mellan FUI-aktörerna stödjer också uppkomsten och utvecklingen av nya branscher, produkter och verksamhetsmodeller. Genom dem skapas förutsättningar för att slutföra den gröna och digitala omställningen. Genom partnerskap samlas nationell programbaserad och annan finansiering till större helheter. Samtidigt utnyttjar de också EU:s och andra internationella finansieringskällor bättre än tidigare. Investeringarna verkställs med Finlands Akademis och Business Finlands konkurrensbaserade finansieringsinstrument.

Tilläggsatsning på innovationsfinansiering för tillväxtföretag - stöd för digital och grön omställning

Inom helheten finansieras FUI-verksamhet som riktas till viktiga nyckelteknologier för den gröna omställningen. Sådana högteknologiföretag stöds som söker ny tillväxt och som har beredskap för snabb internationell tillväxt med hjälp av EU-finansiering. Huvudvikten läggs vid företag med verksamhet som främjar grön omställning och digitalisering.

Kunnandet i och beredskapen till vidareförädling och kommersialisering av forskningsbaserade idéer stärks vid högskolor och forskningsinstitut. Syftet är att ta i bruk nya verksamhetsätt som påskyndar utvecklingen av uppfinningar och lösningar med kommersiell potential i samarbete mellan forskare och proffs inom näringslivet. Syftet är att stärka forskningens ändamålsenlighet och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

Utvecklande av regelverket, innovativa offentliga upphandlingar och principer för delande av data som stöd för innovationer och nya affärsmodeller

Utvecklingen av en verksamhetsmiljö som sporrar till FUI-verksamhet främjas genom stöd till genomförandet av innovativa offentliga upphandlingar och utnyttjandet av nya perspektiv på regelverket, såsom försök. Innovativa offentliga upphandlingar gör offentliga sektorns egen verksamhet mer effektiv och ändamålsenlig. Genom innovativa offentliga upphandlingar, ett forsknings- och innovationsvänligt regelverk samt utvecklandet av principer för utnyttjande av data förbättras verksamhetsmiljön så att den bättre sporrar till FUI-verksamhet. Genom innovativa offentliga upphandlingar spurras företag till FUI-verksamhet och påskyndas spridningen av nya lösningar. Samtidigt uppkommer nya och bättre lösningar på samhälleliga utmaningar såsom klimatförändringen och den demografiska förändringen. Genom ett innovationsvänligt regelverk påverkas marknadens utveckling samt påskyndas lanseringen av innovationer och nya affärsmodeller på marknaden. Regelverket spelar en särskilt viktig roll för utvecklingen av nya tillväxtbranscher, men det krävs nya angreppssätt och försök.

Närmare mål

Ett viktigt mål inom området är en höjning av ambitionsnivån och ändamålsenligheten i FUI-verksamheten samt ökning av satsningarna på forskning och utveckling i nationalekonomin som helhet. I synnerhet eftersträvas en höjning av företagens satsningar på forskning och utveckling.

Spetsområden inom prioriteringen

I fråga om höjningen av kunskapsnivån riktas de mest betydande satsningarna till de viktigaste inledande åtgärderna för reformen av det kontinuerliga lärandet, genomförandet av flexibel utbildning i arbetslivet samt ökning av intagningsplatserna vid högskolorna. Prognostiseringen av framtida kunskapsbehov effektiveras. Dessutom riktas satsningar bland annat till stöd till unga som har utmaningar till följd av coronaviruskrisen. De mest betydande satsningarna för att höja FUI-verksamhetens intensitet och ändamålsenlighet riktas till forskningsinfrastrukturen och till forsknings-, utvecklings- och testningsmiljöer samt till stärkandet av partnerskapsmodeller för offentliga och privata FUI-aktörer.

Horisontella mål

Genom de föreslagna investeringarna och reformerna främjas grön omställning och digitalisering genom att höjningen av kunskapsnivån stöds, samt produktionen av ny kunskap och utvecklingen av innovationsverksamhet i synnerhet inom nyckelteknologier och kompetensområden som är centrala för den gröna omställningen. För att den gröna omställningen och digitaliseringen ska lyckas krävs förmåga att utveckla och tillämpa ny kunskap och teknologi och innovationer. Genom åtgärdernas katalyseras högskolors, forskningsinstitutets och företags möjligheter att bedriva högklassig forsknings- och innovationsverksamhet. Utöver forskningsinfrastrukturer och forskningsmiljöer samt starkare partnerskap stöds mobilitet och karriärmöjligheter för forskare. Likaså sätts kunnande och infrastrukturer som stödjer tillgång till, samt hantering, processering och utnyttjande av data. Marknader för produkter och tjänster skapas med hjälp av innovativa offentliga upphandlingar samt genom utveckling av regelverk som främjar innovationer. Genom ekosystemavtal stöds samarbetet mellan städer, högskolor, forskningsinstitut och företag.

De investeringar och reformer som föreslås inom prioriteringen stödjer alla europeiska flaggskeppsprojekt. Genom åtgärderna skapas förutsättningar för ibruktage av rena teknologier och utveckling av förnybara energiformer, höjning av energi- och resurseffektiviteten, främjandet av renateknologier i trafiken, främjande av bredbandsförbindelser, modernisering av digitala offentliga tjänster, ökning av datamolnskapaciteten och den vetenskapliga processorkapaciteten samt utveckling av kunnandet och utbildningen inom det digitala området. Genom helheten för kontinuerligt lärande och höjning av kunskapsnivån stöds i synnerhet det flaggskepp som handlar om höjning och förnyande av kunskapsnivån (uppskilling and reskilling).

Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

De mål och det innehåll som föreslås i fråga om kontinuerligt lärande, kunnande och FUI-åtgärder är kompatibla med Europeiska unionens politiska prioriteringar, och därför kan tilläggsfinansiering sökas inom EU:s program och fonder. De instanser som får finansiering inom programmet för hållbar tillväxt sporras och stöds att ansöka om finansiering också inom konkurrensbaserade EU-program, i synnerhet ramprogrammet Horisont Europa, Försvarsfonden och programmet för ett digitalt Europa. Dessutom uppmuntras utnyttjandet av finansiering i form av lån och kapitalisering ur fonden InvestEU. Samtidigt styrs också medel i de program medlemsländerna genomför till stöd för sådana åtgärder. Relevanta instrument för höjning av kunskapsnivån, kontinuerligt lärande och FUI-verksamhet kan vara REACT EU, som erbjuder tilläggsfinansiering för strukturfonderna (ERUF och ESF) samt Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, JTF-fonden som hör till helheten för återhämtning och resiliens samt den gemensamma lantbrukspolitiken (CAP).

Prioritering 2: Den gröna omställningen stödjer en ekonomisk strukturomvandling

Finlands mål är att vara koldioxidneutralt senast 2035 och att stoppa utarmningen av naturens mångfald senast 2030. Dessutom strävar Finland efter att bli världens första fossilfria välfärdssamhälle, och har förbundit sig till att halvera trafikutsläppen till 2030. En ställning som föregångare i klimatarbetet och de innovationer den ger upphov till kan samtidigt göra det möjligt för Finland att minska sina drivhusutsläpp, skapa nya arbetsplatser, främja förnyelsen av tjänster och industri, stärka ekonomin, exporten och kolhandavtrycket⁹ samt främja naturens mångfald. Den globala marknaden för rena lösningar växer allt snabbare. Finland är ett av de mest intressanta innovationsländerna i branschen, vars kunnande har global efterfrågan. Beredningen av branschspecifika färdplaner för koldioxidsnålhet¹⁰ har visat att en koldioxidsnål teknologi är en betydande konkurrensfördel för de finländska företagen i framtiden. Enligt målen är ett randvillkor för hållbar tillväxt ett hållbart utnyttjande av naturtillgångar och att produktion och konsumtion riktas till produkter som orsakar så liten skada som möjligt för klimatet och miljön. Enligt regeringsprogrammet är nya källor för hållbar tillväxt bland annat energi- och materialeffektivitet, ekologiska investeringar, cleantech, cirkulär ekonomi och bioekonomi samt resurssnålhet, vilka alla ger upphov till nya tillväxtberättelser i den finländska industrin och nya byggstenar för välfärden.

Europeiska kommissionens Green Deal, det vill säga den europeiska gröna given, är EU:s nya tillväxtstrategi genom vilket EU ska bli en resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. I förslagen betonas nödvändigheten av samhällelig strukturomvandling. Europa ska vara klimatneutralt senast 2050, ett effektivt utnyttjande av naturresurser och andra resurser bör främjas genom en omställning till en ren cirkulär ekonomi, utarmningen av den biologiska mångfalden bör stoppas och miljöföreningen minskas.¹¹

Genom investeringar och reformer för en grön omställning eftersträvas betydande effekter på utsläppen av drivhusgaser och den totala utsläppsutvecklingen, och investeringarna inom prioriteringen bör leda till minskade utsläpp. Finansieringen ger också en betydande möjlighet att multiplicera privata sektorns investeringar i koldioxidsnålhet.

Ett energisystem i omvandling

Energiproduktionen ger upphov till en avsevärd del av de utsläpp av drivhusgaser som leder till förändring av klimatet. En minskning av utsläppen förutsätter att ny ren teknologi tas i bruk för produktion och användning av energi.

Ofta finns de bästa förhållandena för ren energiproduktion långt från konsumtionsställena. Anslutning av ren energiproduktion till systemet, digitalisering av samhället och tryggheten av leveranssäkerheten förutsätter betydande investeringar i el-, värme- och gasinfrastruktur samt i energisystemintegration och energilagring.

För att målen i regeringsprogrammet ska nås har det angetts att produktionen av el och värme i Finland bör vara nästan utsläppsfri före utgången av 2030-talet, så att försörjnings- och leveranssäkerhetsaspekter beaktas. Enligt regeringsprogrammet ska energianvändningen av stenkol upphöra 2029 och energianvändningen av torv minst halveras senast 2030. Regeringen har också berett ändringar av energibeskattningen, såsom en sänkning av elskatten för industrin. Enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet ska också överföringspriserna för el kontrolleras och energilagring, produktion av vindkraft till havs och demonstrationer av energiteknologi såsom icke-förbränningsbaserad fjärrvärme främjas.

⁹ Klimatnyttan, dvs. potentialen för utsläppsminskning för användaren av en produkt, process eller tjänst. När exempelvis ett företag producerar kolhandtryck för sin kund, kan kunden minska sitt eget koldioxidavtryck.

¹⁰ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162494>

¹¹ Viktiga delområden i den gröna utvecklingen är bland annat förslaget till klimatlag för EU och höjningen av utsläppsmålet 2030, EU:s energi-systemstrategi, EU:s vätestrategi, EU:s industristrategi, EU:s strategi för biologisk mångfald och strategin ”Från åker till bord”, renovation wave, hållbar och smart mobilitet samt handlingsplanen för cirkulär ekonomi.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Tillgång till utsläppsfri el är central för genomförandet av de färdplaner för koldioxidsnålhet som industrin utarbetat. Främjandet av produktion av elbränslen och genomförandet av biogasprogrammet reformerar energisystemet. Utvecklingen av den energieffektiva industrins konkurrenskraft har nära samband med energilösningar.

I fråga om eldistributionen behövs betydande investeringar såväl på kraftöverföringsnätets som på eldistributionsnätets nivå för digitaliseringen av samhället och utvecklingen av leveranssäkerheten. En ökad produktion och användning av väte i industrin och trafiken förutsätter investeringar i gasnät.

I fråga om ren energiproduktion bör till exempel vindkraft till havs, storskalig solkraft, produktion och användning av biogas samt produktion biotrafikbränslen, elbränslen och syntetiska bränslen främjas. Också energilagring och genomförandet av batteristrategin har stor betydelse. Icke-förbränningsbaserad produktion och lagring av värme är ett viktigt delområde i systemintegrationen. I framtiden behövs återvinning av spillvärme, produktion av geotermisk energi, storskalig värmelagring och nya slags fjärrvärmenät. Systemintegrationen främjas också av digitaliseringen i energibranschen och utnyttjandet av flexibel efterfrågan i byggnader.

Närmare mål

Målet är att öka produktionen och lagringen av ren energi samt att trygga energisystemets kriställighet. Syftet är också att starkare än i nuläget integrera olika energisystem sinsemellan och behärska stegringen i överföringsavgifterna för el.

Horisontella mål

Investeringarna i energisystemet och i ren energiproduktion främjar den gröna och digitala omställningen.

Främjandet av investeringar i energisystemet är i linje med Finlands nationella energi- och klimatplan (NECP), EU:s strategi för integration av energisystemet och EU:s vätestrategi. I beredningen har också den havsenergi-strategi för EU som kommissionen bereder beaktats.

Genom energisystemprojekten genomförs i synnerhet flaggskeppsprojekten "Effektivering av energiproduktionen" ("Power up"), och de har också samband med flaggskeppsprojekten "Laddning och tankning" ("Recharge and refuel") och "Renovering" ("Renovation Wave"). Dessutom motsvarar åtgärderna kommissionens landsrekommendationer för Finland.

Reformer och investeringar i industrin som stödjer den gröna och digitala omställningen

För att målet för koldioxidneutralitet ska nås krävs en betydande minskning av industrins utsläpp. De branschvisa färdplanerna för koldioxidsnålhet visar att utsläppsminskningarna kan genomföras. Genom att elektrifiera processerna och lösgöra sig från fossila bränslen förbereder sig industrin för att energianvändningen av stenkol ska upphöra 2029 och energianvändningen av torv minst halveras senast 2030. Regeringens beslut att sänka elskatten för industrin stödjer elektrifieringen. I den energiintensiva industrin kan väte ersätta fossila bränslen, vilket minskar utsläppen av drivhusgaser och förbättrar de industribranschernas konkurrenskraft.

Industrins omställning till koldioxidneutralitet och cirkulär ekonomi stärker de finländska företagens konkurrenskraft och skapar tillväxtpotentialer med hjälp av nya innovativa produkter, lösningar och tjänster. Under kommande år blir en fjärde industriell revolution mot intelligent, koldioxidsnål cirkulär ekonomi en prioritering i den industriella utvecklingen. Genomförandet av färdplanerna för koldioxidsnålhet förutsätter offentliga och privata satsningar på forskning, utveckling och innovationer samt på investeringar i koldioxidsnålhet och

cirkulär ekonomi. Åtgärderna stödjer också genomförandet av det strategiska program för främjande av cirkulär ekonomi och den strategi för bioekonomi som är under beredning. Kommunerna och regionerna spelar en central roll för att skapa efterfråga och integrera aktörer för att skapa de industriella lösningar som behövs.

I regeringsprogrammet har Finland förbundit sig till ett strategiskt främjande av cirkulär ekonomi. Inom 2020 färdigställs det strategiska programmet för främjande av cirkulär ekonomi fram till 2035.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Påskyndandet av koldioxidneutralitet och en cirkulär ekonomi i den finländska industrin förutsätter omfattande satsningar också på pilot- och demoinvesteringar efter FUI-skedet samt på skapandet av nya ekosystem.

I den finländska energi¹²- och materialintensiva industrin har betydande investeringar och potential för utsläppsminskningar samband med elektrifiering och dekarbonisering av processer, utsläppsnåla råvaror som sparar naturresurser och cleantech-lösningar. Utsläppen minskas också genom en omställning till användning av rent väte samt teknologi för återvinning, lagring och tillgodogörande av koldioxid och energi.

Biobaserade, fossilersättande råvaror och produkter spelar en betydande roll för uppnåendet av koldioxidneutralitet.

I EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin och ändringarna av den nationella avfallslagen samt de striktare återvinningsmålen betonas förändring på systemnivå bland annat i fråga om återanvändning och materialåtervinning av textilier, plast, elektriska och elektroniska produkter och andra material. Separat insamling av avfallsmaterial och användning av industriella biflöden och avfall som råmaterial för nya produkter förutsätter satsningar på FUI, infrastruktur för återvinning och förädlingsanläggningar.

Dataekonomin och koldioxidsnåla lösningar i industrin öppnar nya affärsmöjligheter för finländska teknologiföretag till exempel för att minska sjötrafikens utsläpp eller digitalisera transporttjänster. Vid beredningen av den nationella batteristrategin har en handavtryckspotential identifierats för den finländska ansvarsfulla batterikedjan och intelligenta elektroniska arbetsmaskiner. Den energiomställning som inleds i Europa kräver stöd av kunskaper och investeringar inom tillverkning och användning av väte. Finländska företag har uttryckt intresse att delta i det IPCEI för väte¹³ som startas upp, som kopplar finländska aktörer till den europeiska vätevärdkedja som håller på att uppkomma och öppnar möjligheter för finländska företag att delta i investeringar för ibruktagandet av ny teknologi. Också eventuellt deltagande i andra IPCEI-processer, såsom den IPCEI för koldioxidsnålhet som är under utveckling, stödjer den gröna omställningen.

Närmare mål

Reformer och investeringar i industrin som stödjer en grön och digital omställning syftar till en betydande minskning av industrins koldioxidutsläpp, en förnyelse av värdeskapandet i industrin och ny exportbaserad affärsverksamhet, nya arbetsplatser och ny företagsverksamhet samt en betydande ökning av återanvändningen och cirkulationen av material.

Horisontella mål

Främjandet av koldioxidsnålhet, digitalisering, industriell dataekonomi samt cirkulär ekonomi och innovativa produkter och lösningar med högt mervärde i industrin spelar en huvudroll i den nya europeiska industristrategin och i EU:s nya handlingsprogram för den cirkulära ekonomin samt såväl i EU:s vätestrategi som i den

¹² 2019 var industrins andel av slutanvändningen av energi 45 %.

¹³ IPCEI är en förkortning för Important Project of Common European interest (viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse). Inom dess ramar har EU-medlemsstaterna möjlighet att finansiera projekt i värdkedjor som definierats som strategiska på EU-nivå med avvikelse från de normala bestämmelserna om statsstöd.

europiska datastrategin, EU:s strategi för små och medelstora företag och den europeiska gröna given. Genom främjandet av förnyelse i industrin på dessa områden verkställs direkt kommissionens flaggskeppsprojekt ”Power up”, ”Recharge and refuel” och ”Renovation wave”.

Dessutom ingår i kapitel 2.2 åtgärder för att verkställa EU:s strategi för den cirkulära ekonomin och rådets slutsatser om den uppdaterade strategin för bioekonomi.¹⁴

Energieffektivitet, energirenovering och egen energiproduktion i byggnadsbeståndet

Byggnadernas står för ca 32 % av Finlands energikonsumtion och 30 % av drivhusgasutsläppen från energikonsumtion. Grundförbättring av byggnadsbeståndet är en viktig del av Finlands omställning till ett system med koldioxidfri, ren energi. I Finlands långsiktiga strategi för renoveringsbyggande för 2020–2050 som lämnats till kommissionen är målet att byggnadsbeståndets energieffektivitet ska höjas och man ska avstå från oljeuppvärmning så att byggnadsbeståndets koldioxidutsläpp minskar med 90 % från den 1 januari 2020 till 2050. Enligt regeringsprogrammet är målet att avstå från oljeuppvärmning i offentliga byggnader senast 2024 samt helt och hållet senast 2030. Det funktionella målet är att rikta renoveringar till byggnadsbeståndet med den sämsta energieffektiviteten och de effektivaste åtgärderna, att höja antalet renoveringsinvesteringar och deras nivå på längre sikt, att öka kunskapen om planering och energirenoveringar och att skapa arbetsplatser och tillväxtpotential i hela leveranskedjan för byggande.

I den totala översynen av lagstiftningen om markanvändning och byggande beaktas klimatförändringen starkt såväl i fråga om planläggning som byggande och upprätthållandet av byggbeståndet. I fråga om byggande motas klimatförändringen genom väsentliga tekniska krav på byggnadernas livscykel och koldioxidsnålhet. Dessutom främjas ett planmässigt bruk och underhåll av byggnader.

Genom en ändring av energieffektivitetsdirektivet (EPBD) avser kommissionen att förbättra det befintliga byggnadsbeståndets energieffektivitet genom att föreskriva om minimikrav på energieffektivitet för befintliga byggnader. I samband med uppdateringen av energieffektivitetsdirektivet (EED) planeras en ökning av den förpliktande årliga renoveringsvolymen för offentliga byggnader samt en kategorisk ökning av renoveringsgraden. EU-kommissionen kommer att se över direktivet om förnybar energi senast i juni 2021 och bekräfta målet för andelen förnybar energi för uppvärmning och kylning för att uppnå det högre klimatmålet 2030.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

För att minska byggnadsbeståndets energikonsumtion och utsläppen till följd av den bör nya metoder tas i bruk. Målet är att minska energikonsumtionen genom strukturell energieffektivitet samt automation och digitala lösningar (också i specialobjekt), och öka andelen förnybar energi till exempel med hjälp av solenergi och värmepumpsystem. I byggnadsbeståndet bör också sådana reparationer genomföras som minskar byggnadernas energinivå nästan till noll. I synnerhet på områden med lågt säkerhetsvärde förutsätter finansieringen av reparationerna att borgenssystemet utvecklas. För avståendet från olja som energikälla för uppvärmning av byggnader är ett åtgärdsprogram för avståendet från olja under beredning, i vilket oljeuppvärmningens nuläge kartläggs. I programmet har det identifierats att stödet för avståendet från olja bör riktas till privata egnahemshus, församlingar, föreningar (bl.a. föreningshus, byagårdar och liknande) samt kommunala fastigheter så att byte av fossila värmesystem till rena energieffektiva uppvärmningsmetoder stöds.

För att förbättra det offentliga byggnadsbeståndets energieffektivitet bör vikt fästas vid fastigheter där utöver energirenoveringar också inomhusluftens kvalitet bör förbättras. Genom att utnyttja utsläppsnåla och återvinnbara byggnadsmaterial samt betydligt öka byggandet i trä minskas byggnadernas utsläpp.

¹⁴ The updated Bioeconomy Strategy "A sustainable Bioeconomy for Europe: strengthening the connection between economy, society and the environment" - Council conclusions (29 November 2019)

Närmare mål

Genom åtgärder som stödjer den gröna och digitala omställningen förbättras i synnerhet byggnadsbeståndets energieffektivitet såväl i privata som offentliga byggnader.

Horisontella mål

Genom renovering av byggnader så att de blir mer energi- och resurseffektiva verkställs direkt en nyckelåtgärd och ett flaggskeppsprojekt (Renovation wave). Genom att utnyttja digitalisering, automation och mätbarhet i byggnader kan energianvändningen effektiviseras. Investeringar i koldioxidsnålt byggande har samband med flera centrala program och mål såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Dessutom motsvarar åtgärderna kommissionens landsrekommendationer för Finland.

Koldioxidsnåla samhälls- och trafiklösningar

Finlands mål är att utsläppen i inrikestrafiken ska halveras senast 2030. Enligt grundprognosen för trafikens drivhusgasutsläpp förutsätter uppnåendet av målet att utsläppen minskas med 1,55 miljoner ton genom nya åtgärder. Regeringen tar ställning till vilka åtgärder som behövs under våren 2021. Målet är att stödja en övergång från fossila bränslen till alternativa drivmedel i trafiken, förnya bilparken och effektivisera såväl person- som godstrafiksystemet. Minskade utsläpp i synnerhet från den tunga trafiken samt flyg- och sjötrafiken förutsätter också att förnybara bränslen, det vill säga hållbara trafikbränslen och elbränslen, tas i bruk. Målet är också att främja digitaliseringen av trafiken, vilket stödjer uppnåendet av målet att minska trafikutsläppen. Också genom att möjligheterna till distansarbete främjas kan trafikutsläppen minskas.

Syftet med trafikinvesteringar som stödjer den gröna och digitala omställningen är att resandet ska bli renare och mer energieffektivt.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

För att utsläppsmålet för inrikestrafiken 2030 ska uppnås behövs en stor mängd åtgärder. I vägtrafiken är en viktig förutsättning för minskning av utsläpp att nya drivmedel blir allmänna, vilket förutsätter riksomfattande såväl offentlig som privat infrastruktur för distribution av alternativa drivmedel. Exempelvis distribution av biogas och laddningsstationer med stor effekt påskyndar omställningen i trafiken. Noll- och lågutsläppsteknologiers andel av de nya bilar som säljs till konsumenter och företag bör ökas betydligt och bilparken, som är gammal i europeiskt perspektiv, bör förnyas. Också en övergång till noll- och lågutsläppsteknologier i den tunga trafiken bör främjas. Också övergång till el och biogas i trafikmedel som används av offentlig sektor främjas.

I synnerhet i stadsregionerna och i trafik mellan städer bör resandet ges miljömässigt hållbara former, såsom kollektivtrafik, bilpooler, promenader och cykling, och för att uppnå utsläppsmålen bör dessa så kallade hållbara kommunikationers andel ökas betydligt till 2030. För att skapa en hållbar samhällsstruktur krävs i städerna att klimatkonsekvensbedömningen i planläggningen utvecklas, och samtidigt bör det sörjas för trivsels i en förtätad samhällsstruktur.

Med hjälp av digitalisering av den spårbundna trafiken är det möjligt att förbättra den spårbundna trafikens energieffektivitet och skapa förutsättningar för en smidig och attraktiv spårbunden trafik.¹⁵ Också i sjö- och flygtrafiken bör koldioxidsnåla lösningar främjas.

Trafiken genomgår en teknologisk revolution som innebär avstående från fossila bränslen. Också digitaliseringen och tjänstefieringen förändrar trafikfunktionerna allt snabbare.

---

¹⁵ Pylvänäinen med flera (2020).

Närmare mål

Syftet med trafikinvesteringar som stödjer den gröna och digitala omställningen är att resandet ska bli renare och mer energieffektivt.

Horisontella mål

Investeringar i laddningsinfrastruktur för en hållbar trafik spelar en central roll för genomförandet av flaggskeppsprojektet ”Recharge and Refuel”. Genom investeringarna stöds en grön omställning genom att resande med låga utsläpp möjliggörs på olika håll.

Investeringarna i en koldioxidsnål trafik har samband med flera viktiga program och mål på nationell och EU-nivå och är i linje med kommissionens landsrekommendationer för 2020. Ett viktigt nationellt program är i synnerhet färdplanen för fossilfri vägtrafik. I färdplanen, som färdigställs våren 2021, tar regeringen ställning till åtgärder för att uppnå målet för minskning av utsläpp i trafiken. Också den arbetsgrupp som utreder en reform av trafikbeskattningen slutför sitt arbete under våren 2021.

Miljömässig hållbarhet och naturbaserade lösningar

Målet är att dämpa klimatförändringen och främja anpassningen till den samt stoppa utarmningen av naturens mångfald och uppnå ett gynnsamt läge för vattendragen. Miljöriskerna minskas genom att förorenade områden restaureras och invånarnas hälsa och välfärd tryggas samt trivseln i stadsregionerna ökas.

Genom naturbaserade lösningar skapas nya verksamhetsätt, genom vilka gröna lösningar i städer och stadsregioner utvecklas såväl i grönområden som i byggnader med omgivningar. Övergödningen av Östersjön är fortfarande den största enskilda utmaningen, och för att bekämpa den behövs nya och omfattande åtgärder för bekämpning av diffus förorening.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Återställning av områden och restaurering av förorenade områden berörs av översynen av naturvårdslagen. I EU:s strategi för biologisk mångfald ställs mål för restaureringsåtgärder.

Naturbaserade lösningar svarar mot behoven av tillämpning av styrmetoder enligt den under ändring varande markanvändnings- och bygglagen för att utveckla ekologiska, hälsosamma och trygga stadsmiljöer. I projekten genomförs nya slags tekniska element och modeller för styrning och finansiering samt byggs samarbete upp mellan aktörer och branscher.

De naturbaserade lösningarna utökas såväl i den bebyggda miljön som i rekreations- och grönområden. Naturbaserade lösningar kan också tillämpas i olika branscher. I synnerhet fosforbelastningen på Östersjön kan minskas. Ett minskat läckage av organiskt kol främjar också bevarandet av kollagren i åkermarken.

Genom iståndsättning av de områden som försvagats till följd av mänsklig verksamhet avlägsnas direkta och indirekta risker för hälsan och säkerheten genom att gamla gruvområden, förorenade områden, grustäkter som inte efterbehandlats och förorenade vattendrag iståndsätts för ekonomisk verksamhet. Samtidigt kan ekosystemtjänsterna och miljöns gynnsamma tillstånd utökas. Iståndsättningen skapar arbetsplatser, men när områdena åter tas i produktivt bruk främjas också den ekonomiska aktiviteten.

Skydd för naturens mångfald, bekämpning av och anpassning till klimatförändringen och uppnåendet av ett gynnsamt tillstånd för miljön förutsätter effektiva åtgärder för restaurering och vård samt utveckling och ibruktage av nya metoder för restaurering och naturvård. Dessutom riktas resurser för åter fuktning av utdikade torvmarker med svag produktion som inte är i bruk. Det kan också vara möjligt att använda JTF-finansiering för restaurering av torvområden via programmet Ett kunnigt och förnybart Finland 2021–2027.

Genom klimatåtgärder inom markanvändningssektorn stärks kolsänkor, minskas utsläpp från marken och ersätts fossila råvaror med beaktande av den övergripande hållbarheten.

Digitaliseringen av miljödata berör helheten från insamlingen av data till tjänster som riktas till slutanvändare. Målet är att mångfaldiga mängden miljödata som används på ett hållbart och koldioxidneutralt sätt, och att möjliggöra en mer noggrann modellering av miljökonsekvenser och ett kostnadseffektivt genomförande av åtgärder som begränsar de negativa effekterna.

Närmare mål

Naturbaserade lösningar som stödjer en grön och digital omställning syftar till att behärska klimatförändringen och anpassningen till den. Målet är också att stoppa utarmningen av naturens mångfald och uppnå ett gynnsamt tillstånd för vattendragen.

Horisontella mål

Åtgärderna berör en nollutsläppsvision för en giftfri miljö, uppstädning och förbättring av tillståndet i miljön samt återställandet av de naturliga funktionerna hos grund- och ytvatten i den europeiska gröna given. Återställandet av områden och restaurering av förorenade områden har också samband med försöken med ekologisk kompensation. Återställningsåtgärderna utgör en viktig del av EU:s strategi för biologisk mångfald. Verksamheten syftar också till att användning, vård och skydd av naturtillgångar ska vara klimatmässigt hållbara.

Strategins mål är också att systematiskt göra en grön infrastruktur och naturbaserade lösningar till en del av planeringen, inklusive planeringen av offentliga utrymmen, infrastrukturen och byggnader med omgivningar. Genom vattenskyddsåtgärderna genomförs Finlands vatten- och havsvårdsplaner, HELCOM:s handlingsplan för skydd av Östersjön och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Spetsområden inom prioriteringen

I fråga om utveckling av energisystemet betonas inom prioriteringen ren produktion och lagring av ren energi, systemintegration och satsningar på energinätet. I fråga om investeringar till stöd för den gröna och digitala omställningen betonas koldioxidsnåla lösningar i industrin samt lösningar för bioekonomi och cirkulär ekonomi. För att förbättra energieffektiviteten riktas dessutom finansiering i synnerhet till åtgärder för förbättring av byggnadsbeståndets energieffektivitet och stöd för att avstå från olja. I fråga om koldioxidsnåla lösningar för samhället och trafiken riktas finansiering i synnerhet till kostnadseffektiva infrastrukturlösningar för att minska utsläppen från trafiken. Också finansiering för naturbaserade lösningar som har samband med investeringar till stöd för den gröna och digitala omställningen riktas till åtgärder som främjar naturens mångfald, utveckling av och försök med naturbaserade lösningar samt miljöpolitik inom markanvändningssektorn.

Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

Till de egentliga finansieringsinstrumenten för den gröna omställningen hör faciliteten för återhämtning och resiliens (RFF) och jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Dessutom ingår fonden för en rättvis omställning (JTF) i helheten för omställningen till koldioxidneutralitet.

En förutsättning för att ta i bruk **fonden för en rättvis omställning (JTF)** är utsläppsminskningar enligt den nationella förbindelsen, som stödjer den gröna omställningen. JTF:s särskilda uppgift är att svara mot de negativa ekonomiska, sociala och territoriella följderna av omställningen till koldioxidsnålhet för att trygga sysselsättning och en hållbar regional ekonomi. Med JTF-medel kan också den gröna omställningen främjas genom stöd bland annat till forsknings- och innovationsverksamhet som främjar övergången till avancerad teknologi och ibruktageandaget ag teknologi och infrastruktur i syfte att minska utsläppen av drivhusgaser samt att höja energieffektiviteten och påskynda övergången till förnybar energi. Dessutom kan bland annat restaurering av markområden som friställs från torvproduktion finansieras. I budgeten 2020 har regeringen kommit överens om att använda en del av JTF-fonden till stöd för investeringar som ersätter torv. Dessutom stöds ur samma fond anpassning för torvföretagare och arbetstagare som förlorar sin utkomst och en diversifiering i vid bemärkelse av målområdenas näringsliv. Åtgärderna i JTF-fonden bereds som en del av programmet Ett

förnybart och kunnigt Finland i samråd med Europeiska regionutvecklingsfonden och Europeiska socialfonden+ (ERUF och ESF+).

Genom **landsbygdsprogrammet för det finländska fastlandet** för 2014–2020 och finansiering ur landsbygdsfonden för övergångsperioden 2021–2022 samt med återhämtningsmedel kan till exempel höjning av kunskapsnivån, miljö- och klimatfrågor, inrättandet och skötseln av våtmarker på områden som tas ur bruk för lantbruket, ekologisk produktion, vård av produktionsdjurs hälsa och välmående, investeringar i lantbruk och landsbygdsföretag såsom till exempel biogasinvesteringar och höjning av förädlingsnivån samt bredbandsinvesteringar, digitaliseringsprojekt och innovationer stödjas.

Prioritering 3: Tryggandet av Finlands internationella konkurrenskraft

Mångsidigare exportverksamhet och framgång i internationella värdekedjor är livsviktiga för Finlands framgång. För att återhämta sig från coronaviruskrisen behöver Finland avsevärt fler företag än i nuläget som strävar efter tillväxt genom internationalisering, innovativa företag samt utöver inhemska experter också utländska experter och företagare, samt företag som investerar i Finland. Exportens tyngdpunkt förskjuts allt mer till tjänster eftersom ny teknologi gör det möjligt att tillhandahålla tjänster över statsgränser. Finlands attraktionskraft som miljö för företagande, forskning och investeringar bör ökas, och de möjligheter coronakrisen för med sig bör utnyttjas.

Med tanke på företagets tillväxt och internationalisering samt den FUI-verksamhet som stödjer dem är tillgången till kunnig arbetskraft avgörande. Investeringarna följer ofta den kunniga arbetskraften. I synnerhet attraherandet av internationella experter och utländska investeringar har ett nära samband. Utländska experter och investeringar är av stor betydelse för den finländska ekonomins konkurrenskraft och utvecklingen av näringslivet. En attraktiv verksamhetsmiljö för experter och investeringar förutsätter att myndigheternas verksamhet och servicen är smidig i hela förvaltningen. Dessutom är Finlands tillgänglighet viktig för företagets konkurrenskraft och internationalisering.

Omställningen till en koldioxidsnål och digital bioekonomi och cirkulär ekonomi som stödjer en hållbar utveckling stärker den internationella konkurrenskraften för finländska företag som erbjuder klimatlösningar och skapar nya arbetsplatser i Finland. Andra länders åtgärder för återhämtning och utsläppsminskning innebär tillväxtpotentialer som finländska företag och företagsgrupper bör utnyttja aktivt. Offentliga internationaliseringstjänster och internationella nätverk spelar en betydande roll i synnerhet för att stärka förutsättningarna för små och medelstora företags internationalisering.

Finlands internationella konkurrenskraft tryggas genom den sammanlagda effekten av alla prioriteringar i programmet för hållbar tillväxt. Genom investeringarna i förnyelse enligt delområde 3 främjas de finländska företagens möjlighet till export som utnyttjar den globala tillväxten och återhämtningsinvesteringarna, återhämtningen för spetsbranscher och realiseringen av tillväxtpotentialen samt Finlands attraktionskraft för FUI-verksamhet, investeringar och turism.

Starkare internationaliseringstjänster och stärkandet av Finlandsbilden

Målet är att främja Finlands export och BNP-tillväxt. I synnerhet exporten av tjänster ökar det ekonomiska mervärdet. Genom investeringarna stärks förutsättningarna och förmågan för små och medelstora företag att verka i den globala verksamhetsmiljö som förändrats av pandemin och att utnyttja möjligheterna på marknaden. Det leder till ett ökande antal exportföretag och exportbasen stärks, kunnandet och konkurrenskraften i tillväxtbranscherna utvecklas och det ekonomiska mervärdet och sysselsättningen ökar. Målet är att Finland blir när en globalt ledande ställning inom sina framgångsbranscher, vilket ger Finland investeringar och internationella experter med ett högt mervärde och skapar konkurrenskraft för finländska företag på den globala marknaden. Reformerna främjar den globala framgången för finländska spetsbranscher i fråga om internationell tillväxt och för de strategiska flaggskeppsprojekten på EU-nivå.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Strävan är att öka Finlands attraktionskraft som miljö för lärande, företagande, forskning och investeringar bland annat genom Talent Boost-programmet. Problempunkterna i förvaltningsbyråkratin identifieras och Finland görs mer tillgängligt för utländska arbetstagare och studerande. Samarbetet mellan olika ministerier för att uppnå det målet intensifieras väsentligt. Genom att utveckla de digitala internationaliseringstjänsterna och stärka nätverken Team Finland och Viexpo främjas exporten och utrikeshandeln. Företagens exportförutsättningar främjas också via rådgivningstjänsterna för EU-finansiering och internationell finansiering. Dessutom görs rekryteringsprocesserna och flyttningen till Finland för internationella experter och FOI-personal smidigare för att öka kunskapskapitalet i Finland.

Närmare mål

- En nätverksbaserad tjänst för företag som investerar i Finland gör företagens investeringsbeslut smidigare och snabbare och ökar Finlands attraktionskraft. Företagen får effektivare tillgång till internationella värdekedjor och Finlands attraktionskraft för utländska investerare, turister och experter ökar. Företagen utnyttjar möjligheter till EU-finansiering och internationell finansiering i större omfattning och stärker därmed sin konkurrenskraft.
- De små och medelstora företagens färdigheter i försäljning, marknadsföring och internationalisering utvecklas och allt fler små och medelstora företag bedriver betydande export.
- De utländska experternas sakkunskap stärker tillväxten, internationaliseringen och förnyelsen i företag och FUI-verksamhet i Finland.
- Ökningen i antalet ansökningar om arbetstillstånd och deras behandlingstider följs upp enligt regeringsprogrammet. Samtidigt mäts Finlands attraktionskraft som miljö för forskning, företagande och investeringar.

Horisontella mål

De föreslagna investeringarna och reformerna främjar på bred bas den gröna omställningen och digitaliseringen i näringslivet och i anslutning därtill utnyttjandet av möjligheterna på den globala marknaden genom att de finländska företagens konkurrenskraft stärks och intresset för Finland som investeringsobjekt, turistmål och arbetsplats ökar.

Flaggskeppsprojekt på EU-nivå:

Främjandet av finländska företags och i synnerhet små och medelstora företags internationalisering - såväl på EU:s inre marknad som i tredjeländer - verkställer direkt EU:s strategi för små och medelstora företag. Att främja företagens tillväxt genom internationalisering och bättre tillgång till EU-finansiering är också i enlighet med målen i den nya europeiska industristrategin.

Spetsenheter för internationell tillväxt i Finland

Den internationella konkurrenskraften och förutsättningarna för internationalisering för Finlands framgångsbranscher och spetskompetenser utvecklas genom att stärka de sektoriella programmen för exportfrämjande och ekosystemen genom vilka helhetsutbud och lokomotivföretagsmodeller byggs upp. Målet är att främja tillgången för finländska små och medelstora företag till företagskonsortier i Finland och EU-länderna för att bilda mer konkurrenskraftiga europeiska värdekedjor i EU och tredjeländer. Syftet är att öka europeiska konsortiers export utanför EU.

Ett långsiktigt mål är att skapa flera exportbaserade ekosystem för tillväxt i Finland, som riktar sig till globala tillväxtmarknader och eftersträvar en omsättning i miljardklassen, stödjer kompetensutveckling på toppnivå, uppkomsten av nya innovativa produkter och tjänster samt inhemskt och internationellt anseende.

Åtgärdshelhetens resultat och verkan uppstår i samverkan med de andra prioriteringarna i programmet för hållbar tillväxt.

Kulturbranschen samt turist- och evenemangsbranscherna hör till de branscher som lidit mest av covid-19-pandemin. Åtgärderna för att främja deras återhämtning och resiliens höjer sysselsättningen och stärker regionernas attraktionskraft. Kreativ kompetens främjar innovationer och är en viktig del av mekanismerna för skapande av nytt mervärde i företagen och av förnyelsen i ekonomin. Livskraftiga kreativa branscher skapar mervärde också i andra branscher.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Valet mellan branschvisa reformåtgärder görs utifrån Finlands styrkor och internationella marknadspotential. Valet av de projekt som finansieras sker i huvudsak konkurrensbaserat. Exportprogrammen stärks och samtidigt stöds koldioxidsnåla och digitala reformer i industrin och i andra branscher som är viktiga för Finlands program för hållbar tillväxt, såsom eventuellt till exempel kunnande och teknologi för hälsa och välfärd, förnyelse i industrin, lösningar för koldioxidsnålhet samt bioekonomi och cirkulärekonomi, transportbranschens ekosystem, livsmedelsbranschen och sakkunskap i vattenfrågor. Den kreativa branschen, turismen och kulturen samt evenemangbranschen, som har lidit särskilt av coronaviruskrisen, stöds. Exporten i servicebranscherna främjas och hinder för export av tjänster kartläggs.

Närmare mål

Målet för de sektoriella programmen är att omsättningen för företagen i branschen ska öka på kort och medellång sikt. Indikatorer är antalet företag som deltar i åtgärderna, kundresponsen och omsättningens utveckling. Dessutom finns särskilda sektoriella indikatorer. En viktig del av uppföljningen är programspecifika delbedömningar och behövliga ändringar i åtgärder och satsningar mellan de valda sektorerna som görs utifrån dem. Genom åtgärder i de kreativa branscherna främjas höjningen av sysselsättningsgraden i de kreativa branscherna och stärkandet av arbetets produktivitet genom utvecklingen av företagsverksamhet med högt mervärde.

Horisontella mål

Största delen av lösningarna är digitala (i synnerhet den koldioxidsnåla och digitala reformen i industrin, den cirkulära ekonomin, främjandet av ekosystemutvecklingen inom transportbranschen samt kompetens och teknologi för hälsa och välfärd). För utvecklingen av gemensamt utbud spelar utnyttjandet av data en viktig roll. Genom åtgärderna stärks företagets digitala förmåga. De sektoriella målen riktas i huvudsak till företag med lösningar som har ett betydande globalt kolhandavtryck. Genom tillväxten i företagets internationella affärsverksamhet främjas hela Europas gröna omställning och utnyttjandet av europeiska lösningar för koldioxidsnålhet och cirkulär ekonomi i länder utanför EU.

Flaggskeppsprojekt på EU-nivå

Främjandet av finländska företags och i synnerhet små och medelstora företags internationalisering - såväl på EU:s inre marknad som i tredjeländer - verkställer direkt EU:s strategi för små och medelstora företag. Att främja företagets tillväxt genom internationalisering och uppskalad tillgång till EU-finansiering är också i enlighet med målen i den nya europeiska industristrategin.

Främjandet av hållbar tillväxt och förnyelse inom turismen

Med hjälp av en investerings- och reformhelhet som stödjer genomförandet av den nationella turismstrategin och skrivningarna om turism i programmet för statsminister Marins regering stöds ny efterfrågan i den internationella och inhemska turismen. Återhämtningen hos finländska turismföretag främjar också återhämtningen i den turism som riktas till Europa. På längre sikt främjar åtgärderna för hållbarhet och digitalisering i den finländska turismen Finlands utveckling till det turistmål i Norden som växer på det mest hållbara sättet, vilket också är visionen för Finlands turismstrategi. I synnerhet under coronapandemin har naturturismen ökat snabbt, och främjandet av naturturismen stödjer uttryckligen hållbar turism.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Finlands attraktionskraft som turistmål förutsätter att Finlands synlighet i internationella distributions- och marknadsföringskanaler utvecklas och att koordineringen av den inhemska turismen utvecklas. I världen efter pandemin är konkurrensen på de internationella målmarknaderna synnerligen hård.

Finlands attraktionskraft bygger i framtiden allt mer på hållbar turism. Utöver utvecklingsprojekt som förenar FUI- och företagssektorn genomförs nationella produktutvecklingsåtgärder och utvecklas bedömningen av turismens hållbarhet, inklusive koldioxidkalkyler och besökshållbarheten.

Digitaliseringen i turistföretagen stärks genom företagets projekt, som också genomförandet av den nationella färdplanen motiverar till.

Strävan är att öka effektiviteten i den trafik som är central för turismen med beaktande av en hållbar utveckling.

Närmare mål

Målen för helheten, indikatorer för genomförandet och uppföljning av indikatorerna:

- Den finländska turismens utländska och inhemska efterfrågan samt sysselsättningen i turismbranschen ökar
- Den digitala försäljningen av finländska turismtjänster ökar
- utbudet av hållbara turismtjänster (inklusive logistik) ökar och bedömningen av turismens hållbarhet (inklusive koldioxidkalkyler och besökshållbarhet) utvecklas

Horisontella mål

Genom helheten stärks utvecklingen och tryggheten av turistföretagens och turismregionernas ekologiska (bl.a. naturens mångfald, energilösningar) sociala och kulturella hållbarhet. Genom åtgärderna skapas förutsättningar för hållbar företagsverksamhet såväl i turistföretag som i andra branscher som stödjer turismen, t.ex. i driften av Forststyrelsens objekt och världsarvsobjekten från materialproduktion till byggande och underhåll. Åtgärderna riktas på ett regionalt balanserat sätt, vilket ökar åtgärdernas ändamålsenlighet. Genom digitaliseringsutvecklingen effektiviseras turistföretagens produktionsprocesser och produktionsstyrning, stärks turismtjänsternas kvalitet, förbättras de finländska turismtjänsternas synlighet på målmarknaderna samt ökar den transparenta turismnäringens verksamhet och samverkan som bygger på omfattande utnyttjande av data.

Flaggskeppsprojekt på EU-nivå

Turismsektorn är den sektor som lidit mest av covid-19-pandemin. Upprätthållandet av och återhämtningen av den har också prioriterats högt av kommissionen. Genom de åtgärder som berör turismen genomförs också riktlinjerna för främjande av hållbarhet och digitalisering enligt kommissionens meddelande "Turism och transport under 2020 och därefter". I oktober inledde Europeiska kommissionen utarbetandet av en ny europeisk turismstrategi (European Agenda for Tourism 2050).

Spetsområden inom prioriteringen

I prioriteringarna betonas bland annat nätverkstjänster för företagets internationalisering (inklusive digitala sådana), en smidigare rekrytering av experter, sektoriella helheter för internationell tillväxt och främjandet av den kreativa ekonomin, höjning av Finlands attraktionskraft som turistmål och digitaliseringen hos turistföretagen.

Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

Relevanta redskap för turismen och de kreativa branscherna kan vara Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt REACT-EU, som tillhandahåller tilläggsfinansiering för strukturfonderna (ERUF och ESF).

Prioritering 4: Främjandet av en hållbar infrastruktur och digitalisering

Covid-19-pandemin har visat på betydelsen av samhällets digitala förmåga. Finland ligger i framkant av digitaliseringen och placerar sig främst av EU:s medlemsstater i kommissionens index för digital ekonomi och ett digitalt samhälle (DESI) för 2020.¹⁶ En data-marknadsundersökning¹⁷ visar att tillväxten i dataekonomin är snabbare än i andra branscher. Enligt undersökningen förspås antalet dataproffs i Finland öka från 90 000 år 2019 upp till 137 000 år 2025, om utvecklingen är fortsatt positiv till digitalisering.

Digitala resurser såsom kommunikationsnät, satellitsystem, data, artificiell intelligens och högpresterande datorer samt digitala kunskaper på grundläggande och avancerade nivå upprätthåller ekonomins och samhällets konkurrenskraft i alla sektorer. En digitalisering som genomförs på ett hållbart sätt främjar samhällets resiliens och funktionssäkerhet i överraskande kriser och normala förhållanden. Digitaliseringen spelar också en viktig roll i samhällets systemiska gröna omställning, där bland annat en ökad kunskapsbas och datakompatibilitet stöds.

De finländska företagens investeringar i digitalisering ligger dock på en lägre nivå än i de viktigaste konkurrentländerna.¹⁸ Att höja investeringsnivån åtminstone till konkurrentländernas nivå är en viktig förutsättning för produktivetsutvecklingen i affärsverksamheten och för en ekonomisk strukturomvandling som skapar hållbar tillväxt.

Den kommande reformen av vården och räddningsväsendet är ett av de största ändringsprojekten för datasystem och informationshantering i Finland. Genomförandet av reformen kommer att förutsätta ändringar i fråga om IKT och informationshantering i tusentals datasystem, i organiseringen av informationsförvaltningen samt i produktionen av IKT-tjänster. Ändringarna berör informationshanteringen och datasystemen i social- och hälsovården och räddningsväsendet samt branschberoende IKT-verksamhet. Genomförandet av reformen kan delvis stödjas och uppnåendet av reformens mål främjas med finansiering i återhämtningsinstrumentet.

Genom åtgärder inom prioriteringen skapas förutsättningar för en hållbar infrastruktur och en digital omställning i samhället på ett sätt som stärker produktiviteten, prestationsförmågan och förtroendet i samhället. Genom digitaliseringsåtgärderna stöds dessutom de funktionella ändringar till vilka reformen av vården och räddningsväsendet syftar. Investeringar riktas till viktiga begränsande faktorer så att digitala arbetsätt och tjänster som bygger på utnyttjande av data kan tas i bruk i olika sektorer och på olika nivåer i samhället. Genom prioriteringen verkställs de mål i EU:s digitalstrategi som handlar om en människonära digitalisering, en rättvis och konkurrenskraftig ekonomi och ett öppet, demokratiskt och hållbart samhälle.

Digital infrastruktur och regional tillgänglighet

Målet är att Finland ska ha tillgång till funktionssäkra teknologiska lösningar som täcker hela landet som stödjer snabba kommunikationer och molntjänster som motsvarar behoven för näringsliv, arbete, studier, offentliga tjänster och medborgarnas vardag och som möjliggör den digitala omställningen samt lösningar för informationssäkerhet och dataskydd som stödjer dem. Regional digital tillgänglighet och grön omställning till hållbara trafikformer och vattentjänster påskyndas.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Helheten syftar till att säkerställa tillgången till och servicenivån i kommunikationsnäten i hela Finland och trygga kommunikationsnät som främjar digitaliseringen av offentliga tjänster och trafik. Genom investeringar och reformer påskyndas tillgängligheten till bredband på de områden där den inte byggs ut på marknadsvillkor.

¹⁶ Enligt DESI-utredningen placerar sig Finland dock bland de sista EU-länderna i en jämförelse av bredbandstäckningen, i synnerhet i glesbygden. [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=67079]

¹⁷ Europeiska kommissionen (2020). The European Data Market Monitoring Tool.

¹⁸ OECD (2019). "ICT Investments in OECD countries and partner economies".

Supersnabba förbindelser bör genomföras teknologineutralt. Inom helheten behandlas eventuellt också lösningar för industriell 5G, smart trafik, energieffektivitet och andra vertikala lösningar.

Dessutom omfattar helheten utveckling av digisäkra datatekniska och arkitektoniska lösningar i förvaltningen som främjar användningen av molntjänster. Den fysiska infrastrukturen kan förbättras genom investeringar i situationer när det förutsätts för projekt som i betydande mån påskyndar den gröna omställningen, tryggar samhällets funktionssäkerhet och reformerar ekonomin.

Närmare mål

Investerings- och reformhelheten syftar till ökad tillgång till supersnabba förbindelser i hela landet samt mer hållbara och effektivare kommunikationsnät. Målet är att Finland ska bli det första landet där 5G-nätet omfattar alla hushåll. Dessutom utvecklas en funktionssäker teknologiinfrastruktur och reformeras funktionssäkerheten i offentliga sektorns förbindelser. Målet är också att främja distansarbete samt arbete oberoende av plats.

Horisontella mål

- Kommunikationsnäten upprätthåller konkurrenskraften i ekonomin och samhället samt digitaliseringen inom alla sektorer. En digitalisering som genomförs på ett hållbart sätt främjar samhällets resiliens och funktionssäkerhet i överraskande kriser och normala förhållanden.
- Digitaliseringen spelar också en viktig roll i samhällets systemiska gröna omställning.
- Helheten stödjer flaggskeppsprojektet "Konnektivitet" på EU-nivå, enligt vilket medborgarna och företagen ska ha tillgång till snabba bredbandstjänster. Dessutom stödjer investeringarna i digitalisering i energi-, trafik- och byggsektorn flaggskeppsprojektet "Renovation Wave".

Utvecklandet av digitala privata och offentliga tjänster och realtidsekonomin samt nödvändig infrastruktur och grundläggande lösningar för dem

Digitala tjänster gör det möjligt för medborgare och företag att uträtta ärenden oberoende av tid och plats, och i framtiden är de det primära sättet att utnyttja offentliga tjänster. En vidareutveckling av de tjänsterna och tillhandahållandet av dagstid för användare och producenter är viktiga utvecklingsteman.

Genomförandet av digitaliseringen förutsätter att bakgrundsinformation och data är kompatibla. Genom grundstrukturen hos digitala data samt kompatibilitet för molntjänster görs samhällets datalager mer kompatibla, tillgängliga och möjliga att återutnyttja. Målet är att Finland behåller sin ställning som föregångare i samutvecklingen av utnyttjandet av data från offentliga och privata sektorn.

Projekthelheten har en direkt koppling till genomförandet av EU:s datastrategi. I många branscher förutsätter tillgången till och möjligheten att utnyttja data såväl regelverk som mjukare metoder för utveckling av avtalspraxis, enhetliga datamodeller och standarder.¹⁹²⁰

Den mest betydande potentialen för att påskynda digitaliseringen av affärsverksamheten kan iakttas i utvecklingsbenägna små och medelstora företag, som deltar i värdenätverk med spetsföretag. Dessa små och medelstora företagen har grundläggande insikter i digitalisering, men har inte ännu börjat reformera sitt värdeskapande. Ett utvecklingsobjekt är att höja IKT-investeringsnivån i dessa företag samt att skapa en kultur och verksamhetsmiljö där företagen tillsammans utvecklar nya skalbara verksamhetsmodeller och utnyttjar teknologins möjligheter snabbare än konkurrenterna. Samtidigt främjas och utnyttjas internationell standardisering.

¹⁹ En EU-strategi för data COM(2020) 66 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020DC0066>

²⁰ Europeiska kommissionen (2020), Att forma EU:s digitala framtid, COM(2020) 67 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0067&from=EN>

En betydande helhet som skapar mervärde är realtidsekonomin. Där skapas lösningar genom vilka informationen i verifikaten i affärsverksamheten (kvitton, fakturor, leveranssedlar) kan ges en enhetlig maskinläsbar form (strukturella ekonomidata), vilket främjar behandlingen av dessa data i digitala, automatiserade processer.

I realtidsekonomin baseras alla transaktioner på digitala strukturella data och behandlingen av dem. Digitalisering av ekonomidata är ett konkret verksamhetsområde där alla ekonomiska aktörers, såväl företags som medborgares och offentliga sektorns, digitala förmåga kan ökas. Bokföring, ärenden hos banker och affärer, beskattning, rapportering till myndigheter, olika sociala förmåner samt logistik och transporter och ekonomidata som utbyts i de processerna berör alla finländska företag och medborgare.

Reformen av vården och räddningsväsendet och inrättandet av välfärdsområden kräver IKT-förändringar och digitalisering av tjänster. IKT-utvecklingen är starkt kopplad till informationsbaserat ledarskap och utvecklingen av verksamheten. IKT-utvecklingsarbetet är såväl sektoriellt som sektorövergripande. En del av utvecklingsarbetet är också kopplat till datakompatibilitet och uppdateringen av så kallade legacy-system i programvaran. Samtidigt främjas människocentrerade lokala tjänster genom att det skapas moderna kombinationer av digitala och mobila tjänster, tjänster som tillhandahålls hemma samt fysiska lokala tjänster.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Syftet med helheten är att betydligt förbättra miljöerna för digitala tjänster, datainfrastruktur, kompatibilitet, identitetshantering, datadelning och informationsutbyte i olika sektorer i hela samhället. Så möjliggörs den nödvändiga infrastrukturen för dataekonomin. Eftersom helheten omfattar den digitala datainfrastrukturen, är syftet att öka kompatibiliteten och tillgängligheten i samhällets datalager och möjligheten till vidareutnyttjande (datarymder). I helheten utvecklas dessutom kompatibilitetslösningar för molntjänster (inklusive gränssnitt) och förmedlingstjänster samt tjänster och teknologi som effektiviserar beräkningskapaciteten och skyddet för samt behandlingen av data.

En viktig del av helheten är också att förbättra användbarheten och täckningen för offentliga datalager för att erbjuda en högklassig faktabas för alla aktörer i samhället. Samtidigt förbättras produktionen av kundorienterade, kostnadseffektiva digitala offentliga tjänster och funktionssäkerheten i digitala leveranskedjor (logistik).

Närmare mål

Målet är att genomföra datainfrastrukturen i olika branscher inklusive de kreativa branscherna. Dessutom tryggas ibruttagandet av en infrastruktur för realtidsekonomin (e-kvitton och e-fakturor) samt påskyndas digitaliseringen av den offentliga förvaltningens tjänster med beaktande av den digitala säkerheten. Ett mål är också att utveckla affärsmodeller för små och medelstora företag och utöka det databaserade värdeskapandet, inklusive utvecklingen av en infrastruktur för immateriella rättigheter.

Horisontella mål

- Den digitala omställningen förutsätter ett effektivt utnyttjande av data. Kompatibla, tillgängliga datalager som kan återutnyttjas lägger grunden för att skapa digitala tjänster i offentliga och privata sektorn.
- Genom att utnyttja data kan till exempel tjänster som främjar den gröna omställningen effektiviseras och optimeras. Till exempel data som produceras och samlas in om trafiken eller den bebyggda miljön och beslut som baseras på dem hjälper att hantera resurserna bättre och erbjuda bättre fungerande tjänster.
- Utnyttjandet av och kompatibiliteten hos data är centralt också för flaggskeppsprojektet "Modernisering", enligt vilket de viktigaste offentliga tjänsterna ska moderniseras och göras tillgängliga för alla. En gemensam förändring av informationshanteringen för den bebyggda miljön, energisektorn och infrastrukturbranschen skapar också förutsättningar för flaggskeppsprojektet "Renovering".

Stärkandet av den nödvändiga funktionssäkerheten, tillförlitligheten och förmågan för digitaliseringen

Målet är att trygga Finlands position som föregångarland i digitaliseringen genom att stödja FUI-investeringar hos företag och forskningsorganisationer i tillämpat samarbete, nätverk och utvecklingsplattformar samt skapandet av värdekedjor. Dessutom stärks kunnandet i digitalisering samt utökas utnyttjandet av digitalisering i undervisning och annan kunskapsutveckling. Tilliten i det digitala samhället höjs genom att ett ekosystem för cybersäkerhet byggs och resurser för undervisning och forskning i cyber- och informationssäkerhet tryggas, medborgarnas digitala färdigheter och kunnande stärks och stödtjänsterna för informationssäkra och dataskyddade digitala tjänster stärks. Genom en digital identitet som staten verifierar garanteras att den digitala identiteten kan utnyttjas i stor omfattning i samhällets digitala och besöksbaserade tjänster. Digitaliserade metoder tas också i mer omfattande bruk i system för offentlig tillsyn, i synnerhet för att bekämpa grå ekonomi och hindra penningtvätt.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Till stöd för samarbetet behövs utvecklingsplattformar, testmiljöer och olika nätverk för teknologi och innovationer. Till stöd för den digitala omställningen bör digital förmåga som stödjer lärande och undervisning stärkas, vilket förutsätter utveckling av såväl infrastruktur som tjänster och utbud av digitala tjänster och material. Till stöd för reformen av det kontinuerliga lärandet bör kundorienterade och kompatibla digitala tjänster, datalager och verksamhetsmodeller. Den digitala säkerhetens betydelse i samhället ökar, och den förutsätter satsningar för att bygga upp ett ekosystem för cybersäkerhet för tryggande av den digitala verksamhetsmiljön. Genom satsningarna kan också värdekedjor som är nödvändiga för samhällets funktion stärkas, och därmed den nationella försörjningsberedskapen. En ökning av undervisningen och forskningen i cybersäkerhet hjälper att skapa en bättre bild till grund för den digitala säkerheten. Också framtidens brottslighet kommer att förebyggas med digitala åtgärder, till exempel genom att förfaranden som hindrar penningtvätt, bekämpar grå ekonomi och utnyttjar digitaliseringen av annan myndighetstillsyn tas i bruk.

Närmare mål

Stärkande av det digitala kunnandet och delaktigheten: färdigheterna, kunnandet och förmågan att tillgodogöra sig potentialen i digitala lösningar har förbättrats i hela landet, vilket också stödjer det internationella samarbetet; en bättre digital och medial läskunnighet har ökat medborgarnas möjligheter att aktivt delta i samhällslig verksamhet.

De små och medelstora företagens förmåga att utnyttja data och digitala lösningar förbättras och företagens investeringar i digitalisering ökar. De finländska företagen deltar i utvecklandet av värdekedjor för den europeiska digitaliseringen.

Ett ekosystem för cybersäkerhet: i en digital verksamhetsmiljö kan man verka säkert genom att satsa på undervisning och forskning i cyber- och informationssäkerhet samt dataskydd.

Den offentliga förvaltningens stödtjänster för digital säkerhet för personer, kommuner och andra sammanslutningar.

Förhindrandet av penningtvätt, bekämpningen av grå ekonomi och annan myndighetstillsyn effektivteras digitalt.

Horisontella mål

Digitaliseringen i alla branscher förutsätter funktionssäkra och pålitliga tjänster och kunnande. Ett starkt kunnande behövs i stor utsträckning överallt i samhället, och dessutom i utbildning och forskning för särskilda

yrkesgrupper. Digitaliseringen och kunnande i anslutning till den bidrar till en starkare systemisk grön omställning.

Helheten har en koppling till flaggskeppsprojektet Omskolning och fortbildning, enligt vilket andelen européer med digitala grundfärdigheter bör öka till 70 % senast 2025. Helheten har också kontaktytor till EU:s mål för Gigabit Society.

Utbildningssystemen bör anpassas till utmaningarna för detta sekel och medlemsstaterna bör se till att elevernas digitala färdigheter stärks betydligt.

I synnerhet i fråga om åtgärder mot penningtvätt har halheten också en koppling till landsrekommendationerna för Finland.

Spetsområden inom prioriteringen

Satsningarna inom prioriteringen handlar om de snabba förbindelsernas regionala täckning, och genom åtgärderna påskyndas tillgängligheten till bredband på de områden där den inte byggs ut på marknadsvillkor. Åtgärderna inom prioriteringen handlar också om utveckling av infrastrukturen för utnyttjande av data, i synnerhet datarymden för trafiken, vård- och hälsorelaterade data och datasystem samt utnyttjande av data för den bebyggda miljön. Satsningarna inom prioriteringen riktas också till utnyttjandet av digitala tjänster och artificiell intelligens. I fråga om realtids ekonomin är digitaliseringen av ekonomidata genomgripande för hela samhället, där nyttan för företagen bedöms vara betydande enbart i form av direkta inbesparingar till följd av förändrade processer. Därtill kommer annan indirekt nytta för företag och offentliga sektorn inklusive tillsynen över den grå ekonomin. Dessutom är satsningar på datasäkerhet och cybersäkerhet centrala.

Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

Eventuella andra program som stödjer uppnåendet av målen i prioriteringen är:

- Fonden för ett sammanlänkat Europa
- Digital Europe Programme
- REACT-EU
- Horizon Europe

Prioritering 5: Arbetsmarknadens funktion, tjänster för arbetslösa och utvecklande av arbetslivet

Coronakrisen har avsevärt försvagat sysselsättningsläget i Finland. Sysselsättningen har minskat väldigt tydligt under första halvåret 2020 och minskningen förutspås bli snabbare under slutet av året när den ganska långsamma återhämtningen från sjukdomen minskar totalproduktionen och efterfrågan på arbete. Till följd av recessionen förutspås också antalet arbetslösa öka mer under andra än under första halvåret. Också om recessionen huvudsakligen begränsas till innevarande år och den förutspådda återhämtningen i den ekonomiska tillväxten stegvis leder till en ökad efterfrågan på arbetskraft, förutspås sysselsättningsgraden 2022 stanna på 71,5 % och arbetslösheten på 8 %.

Utöver de konjunkturrelaterade effekterna har arbetsmarknaden långsiktiga strukturella lösningar, som kräver lösningar. I synnerhet belastningen från en åldrande befolkning drabbar Finland tidigare än många andra länder. Befolkningen i arbetsför ålder i vårt land minskar och den strukturella arbetslösheten har stannat på en hög nivå. Den teknologiska omvälvningen leder till en ny bransch- och yrkesstrukturen på arbetsmarknaden, vilket också återspeglas i framtida kompetensbehov.

I samband med budgettrian (september 2020) angav regeringen att det under regeringsperioden ska genomföras sysselsättningsåtgärder som stärker ekonomin i syfte att uppnå en sysselsättande effekt motsvarande 80 000 nya sysselsatta. Samtidigt beslöts det också om en sysselsättningshelhet genom vilken en sysselsättande effekt på 31 000–36 000 personer eftersträvas tillsammans med regeringens tidigare åtgärder för att öka sysselsättningen. I denna helhet ingår en systemisk förändring till en nordisk modell för sysselsättningstjänster, åtgärder för att höja sysselsättningen bland unga och hela befolkningens utbildningsnivå samt en helhet för att stärka sysselsättningsgraden och ställningen på arbetsmarknaden för 55 år fyllda.

I fråga om arbetsmarknadens funktion, tjänster för arbetslösa och utvecklingen av arbetslivet betonas i Finlands program för hållbar utveckling bland annat genomförandet av en nordisk modell för sysselsättningstjänster, stärkandet av kundorienterade arbets- och näringstjänster i tvärsektoriellt samarbete samt det digitala språnget, inklusive främjandet av samarbete mellan företag och internationell rekrytering, åtgärder som den plötsliga strukturomvandlingen kräver, att ge unga och invandrare bättre tillgång till arbetsmarknaden samt främjandet av välbefinnandet i arbetet och arbetsförmågan för personer i arbetslivet.

Arbetsmarknadens funktion och matchning

Helheten svarar på de behov av kunskande som följer av omvälvningen på arbetsmarknaden och förnyelsen av näringslivet samt påskyndar matchningen mellan lediga arbetsplatser och arbets sökande genom individuella, branschövergripande och lokala tjänster.

Effektiverade arbets- och näringstjänster samt åtgärder som ökar den geografiska och professionella mobiliteten syftar till att trygga tillgången till kunnig arbetskraft och förbättra matchningen. Målet är att stärka den aktiva arbetskraftspolitiken såväl i fråga om personkunder som aktivt samarbete med företag. Åtgärderna stödjer verkställandet av den nya strategi för arbets- och näringstjänster som färdigställs i november 2020 och en nordisk modell för sysselsättningstjänster. Genom åtgärderna stärks och utvecklas också det digitala språng som tagits i och med coronapandemin i arbets- och näringstjänsterna och i utvecklingen av arbetsmarknadens funktion.

Företagssamfundet för arbets- och näringstjänster spelar en mycket viktig roll för att främja sysselsättningen, lösa företagens problem med matchning och rekrytering samt identifiera företag som potentiellt kan växa och internationaliseras. Målet är att stärka det aktiva samarbetet med företag i arbets- och näringstjänsterna och utöka kontakterna till företagen. Ökningen i permitteringar och arbetslöshet till följd av coronakrisen kräver snabba åtgärder för att kontakta företag. Tillståndprocesserna för arbets- och utbildningsbaserad invandring förnsabbas.

Positioneringen på arbetsmarknaden för den heterogena gruppen invandrare främjas. Målet är att effektivare höja invandrarernas kunskapsnivå och positionering på arbetsmarknaden samt se till att i synnerhet utbildade invandrare och internationella studerande snabbare får ett arbete som motsvarar deras kunnande.

Genom åtgärder för en akut strukturomvandling hindras en recession i den regionala ekonomin, främjas uppkomsten av nya och förnyelsen av gamla arbetsplatser samt sysselsätts arbetstagare på nytt så snabbt som möjligt. Hanteringen av strukturomvandlingen utgår från de regionala aktörernas eget ansvar för att kontinuerligt prognostisera näringsstrukturens utveckling, följa med verksamhetsmiljön samt vidta normala närings- och sysselsättningspolitiska åtgärder.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

En nordisk modell för sysselsättningstjänster: En aktiv sysselsättningspolitik utvecklas enligt en nordisk modell för sysselsättningstjänster. Modellen förväntas få betydande effekter i form av kortare arbetslöshetsperioder och ny sysselsättning. För att stödja arbetssökande och anvisa tjänster utvecklas bedömningen av de arbetslösas servicebehov i en mer tvärsektoriell riktning bland annat med beaktande av faktorer som berör arbets- och funktionsförmågan. Samtidigt utökas det individuella stödet för arbetssökande och utvecklas serviceprocessernas innehåll. Genomförandet av den nordiska modellen för sysselsättningstjänster och omvandlingen av servicestrukturen förutsätter avsevärda digitala lösningar och utveckling av datasystem och digitala serviceplattformar samt personalutbildning.²¹

Utredande av behoven och lägesbilden på arbetsmarknaden samt digitala lösningar för identifiering av kunnande: De aktiva kontakterna med företag i arbets- och närings tjänsterna stärks och fler företag kontaktas samt arbets- och närings tjänsterna utvecklas så att de betjänar målen för kontinuerligt lärande och kunskapsutvecklingen för arbetssökande. Samtidigt stöds i synnerhet invandras kunnande och identifieringen av kunnandet.

Stöd för åldrande arbetstagare: i fråga om höjning av sysselsättningsgraden för 55 år fyllda inväntas resultatet av det uppdrag regeringen gett arbetsmarknadsorganisationerna.

Arbetsbaserad invandring och underlättandet av internationell rekrytering: en automatiserad, smidig och kundcentrerad helhetsprocess för studiebaserad invandring skapas genom att den digitala infrastrukturen stärks. Genomförandet af de ändringar i utlänningslagstiftningen som träder i kraft 2021 eller 2022 och ibruktagandet av en ny process förutsätter en förvaltningsöverskridande (ANM, UM, IM, SHM, UKM, FM) digitaliseringshelhet.

Stöd till sysselsättning för invandrare: Utbudet av arbets- och närings tjänster och andra tjänster som främjar integrering utökas, kvaliteten förbättras och serviceprocesserna effektiveras. Lösningar utvecklas som stödjer integrering, språkinläring och tillträde till arbetsmarknaden, i synnerhet för invandrarkvinnor.

Rätt riktade och dimensionerade sysselsättnings-, närings- och regionala utvecklingstjänster med flera tjänster vid plötsliga strukturella förändringar.

Närmare mål

Alla åtgärder syftar till att förbättra sysselsättningen. Delmål är bland annat indikatorer som mäter flödena av arbetslösa, sysselsättningstjänsternas målinriktning och de arbetssökandes skyldighet och aktivitet i fråga om att söka arbete samt automatiseringsgraden vid handläggning av samt handläggningstiden för arbets- och studiebaserade uppehållstillstånd.

²¹ Inledningen av arbetssökandet ändras så att den arbetssökande har träffar med två veckors intervaller under de tre första månaderna. Efter sex månaders arbetslöshet följer dessutom framöver alltid en sex månaders intensivperiod, när den arbetslöse har träffar med två veckors intervaller. En kvantitativ skyldighet att söka arbete ställs upp för den arbetssökande, som ska söka 0–4 arbetsplatser per månad. Hur arbetssökandet framskrider följd upp med hjälp av ett elektroniskt system.

Ungdomspaketet

Genom ungdomspaketet påskyndas de ungas tillträde till arbetsmarknaden genom att Navigatorerna görs mer tvärssektoriella samt genom att vuxenblivande för eftervårdens klienter (18–25-åringar) stöds. Yrkesutbildningens roll för utvecklingen av arbetslivet och för att svara mot de regionala behoven av arbetskraft stärks i samarbete med arbets- och näringsbyråerna och Navigatorerna.

Navigatorerna är tvärssektoriella serviceställena med låg tröskel för personer under 30 år. Den sektorövergripande aspekten hos Navigatorerna stärks och mångbranschkunskandet hos kommunala anställda utökas.

I åtgärdsdelheten genomförs också skrivningen i regeringsprogrammet: "Eftervården inom barnskyddet ska utvecklas. De unga ska ges tillräckligt stöd på vägen mot vuxenlivet." Ändringar i lagstiftningen (såsom höjningen av åldersgränsen för eftervården inom barnskyddet till 25 år) har gett sysselsättningsstödet en viktigare roll än tidigare för utvecklingen av eftervården. Helheten hör till verkställigheten av EU:s ungdomsgaranti.

Målet för stödet för vuxenblivande är bland annat att minska antalet klienter hos eftervården utanför utbildning och arbete, öka deras delaktighet i samhället och lokalsamhället, minimera brottsligt beteende bland unga samt stärka nätverken och det praktiska samarbetet mellan olika aktörer.

Dessutom stöds de unga som drabbats hårdast av coronakrisens effekter.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Navigatorerna ges ett sektorövergripande och tidsbegränsat stöd i synnerhet i form av sakkunniga inom social- och hälsovård och utbildning. Genom incitamentsmodellen säkerställs att kommunerna har tillräckligt med direkta incitament för att upprätthålla och utveckla Navigatorernas sektorövergripande serviceförmåga.

Stöd för vuxenblivande för unga i eftervården: Ställningen för unga i eftervården stärks, och särskild vikt fästs vid stärkandet av funktions- och arbetsförmågan hos unga som hör till målgruppen. Det strukturella samarbetet utvecklas, de unga i fråga får hjälp med karriärval och karriärplanerna kopplas till helheten av målmedveten eftervård. Pilotförsök med branschövergripande professionalitet genomförs och experternas kunskande stärks.

Dessutom stöds de unga som drabbats hårdast av coronaviruskrisens effekter bland annat genom att inlärningskulden till följd av hämtas in, antalet avbrutna utbildningar minskas och jämlikheten i utbildningen utökas (t.ex. anskaffning av digitala hjälpmedel samt nya inlärningsmiljöer, inklusive gemensamma nationella inlärningsplattformar för hela högskoleväsendet och innovationer i undervisningen).

Närmare mål

Indikatorer fastställs för förbättringen av Navigatorernas sektorövergripande serviceförmåga och främjandet av de ungas tillträde till arbetsmarknaden samt delaktighet, positionering och ökad sysselsättning för unga i eftervården.

Välbefinnande i arbetet, produktivitet och utvecklandet av arbetsförmågan i arbetslivet

Målet är att främja välbefinnandet i arbetet och arbetsförmågan för personer i arbetslivet på ett sätt som stödjer höjningen av sysselsättningsgraden och produktiviteten. I fråga om partiellt arbetsföra personer är målet att de får arbete och kvarstår i arbetet bättre än hittills. Tillgången till och kvaliteten hos stödtjänsterna för arbetsförmågan svarar mot de arbetslösas behov av stödtjänster för arbetsförmågan. Som en del av helheten för utvecklingen av arbetslivet skapas en helhetsbild av de åtgärder som riktas till välbefinnandet i arbetet och arbetsförmågan och deras sysselsättande verkan samt kostnadseffektivitet och genomförs åtgärdsdelheter. Målet är på kort sikt att stödja Finlands återhämtning från coronakrisen och på längre sikt att trygga den ekonomiska utvecklingen genom att stödja arbetsplatsernas eget utvecklingsarbete och tillgodogörandet av ny teknologi.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Sysselsättningen av arbetslösa som är partiellt arbetsföra och helheten av stödtjänster för arbetsförmågan stärks. Olika förvaltningsområdens verksamhet reformeras så att servicebehovet hos arbetslösa som är partiellt arbetsföra identifieras och bedöms vid rätt tidpunkt och att anvisningen av och tillgången till tjänster samt samordningen av tjänster och förmåner är ändamålsenliga. Det förutsätter investeringar i digitala verktyg, dataöverföring mellan förvaltningsområden och informationsbaserad ledning. Servicehelheten till stöd för arbetsförmågan förutsätter investeringar i tjänsternas tillgänglighet och kvalitet och i kunnande samt innehållsförnyelse.

Ett utökat utnyttjande av deltidssjukpenning och förbättrade rehabiliteringstjänster kan stödja återställandet av arbetsförmågan. Den modell med en ny aktör på övergångsarbetsmarknaden, som erbjuder partiellt arbetsföra arbete och därmed integrerade tjänster kan stärka de partiellt arbetsföras förutsättningar att sysselsättas på den öppna arbetsmarknaden och hjälpa dem att kvarstå i arbetet.

Att kunskapen om mental hälsa stärks på arbetsplatserna och i företagshälsovården kan stödja arbetsförmågan hos personer i arbetsför ålder. Det genomförs genom att redskap och metoder för stärkande av den mentala hälsan, välmående och arbetsförmågan vilkas verkan utvärderats distribueras för bruk på arbetsplatser och i företagshälsovården. Det lågtröskelstöd för att stärka den mentala hälsan som riktas till unga kan förebygga invalidpension av mentala orsaker.

Genom de åtgärdshelheter som riktas till arbetsplatserna och utveckling av arbetsvälmåendet En underökning om de sysselsättande effekterna av och kostnadseffektiviteten hos åtgärder för välbefinnande i arbetet (inklusive produktivitetsaspekter) och arbetsförmåga producerar den bedömningsram och den forskningsdesign, de indikatorer och det forskningsmaterial som behövs, och de kan i fortsättningen utnyttjas i tjänsterna för uppföljning, utveckling och ledning av verksamheten.

Närmare mål

Indikatorer för granskning av målen och uppnåendet av dem konstrueras och definieras i forskningen inom området. Väsentliga faktorer är bland annat indikatorer och rutiner för mätning av arbets- och funktionsförmågan samt välbefinnandet i arbetet. I fråga om reformerna är en viktig indikator konsekvenserna för arbets- och funktionsförmågan och sysselsättningen, som bedöms med hjälp av pilotprojekt och forskningsbaserade försökskonstellationer. Väsentliga indikatorer i fråga om partiellt arbetsföra är bland annat deras deltagande i arbetslivet och placering på den öppna arbetsmarknaden. Ur den offentliga ekonomins perspektiv är det också väsentligt att bedöma åtgärdernas konsekvenser för arbetslöshetsskyddet och utgifterna för arbetslöshetsförmåner.

Horisontella mål

Förnyelse i den offentliga förvaltningen, arbetsmarknadens funktion och matchning samt det digitala språng som sysselsättningstjänsterna för partiellt arbetsföra personer förutsätter stöds. Den kunskapsbas som gemensamma lägesbilder kräver byggs upp och dataanalysmetoder utnyttjas på ett mångsidigt sätt. Kunskapen och färdigheten om grön omställning och digitalisering hos arbetsgivare, och i synnerhet små och medelstora företag, höjs. Företagens förmåga att utnyttja digitaliseringens möjligheter och utnyttja affärsverksamheten på ett hållbart och lönsamt sätt höjs.

Spetsområden inom prioriteringen

Inom prioriteringen betonas genomförandet av en nordisk modell för sysselsättningstjänster, stärkandet av arbets- och näringstjänsterna samt det digitala språnget, inklusive främjandet av samarbete mellan företag och

internationell rekrytering, åtgärder som den plötsliga strukturomvandlingen kräver, att ge unga och invandrare bättre tillgång till arbetsmarknaden samt främjandet av välbefinnandet i arbetet och arbetsförmågan för personer i arbetslivet.

Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

Eventuella kompletteringar i förhållande till andra program och instrument i EU:s återhämtningsinstrument, och till EU:s fleråriga budgetram, identifieras.

Prioritering 6: Stärkande av tillgången till och kostnadseffektiviteten för social- och hälsovårdstjänster

Välfungerande social- och hälsovårdstjänster är avgörande för tryggheten av resiliensen och sammanhållningen i samhället. Till följd av covid-19-krisen har ojämlikheten ökat i Finland, eftersom krisens effekter inte har fördelats jämnt. Utöver hälsoproblem har krisen orsakat betydande sociala problem, som om de inte sköts kan försvaga det finländska samhällets funktionsförmåga för en lång tid framåt. Under epidemin har i social- och hälsovården uppkommit en icke tidigare skådad service- och vårdskuld, som äventyrar den jämlika tillgången till tjänster och vars återtagande kräver betydande resurser och ändrade arbetssätt. Att covid-19-pandemin drar ut på tiden återspeglas också i social- och hälsovårdspersonalens välbefinnande och ork i arbetet, vilket inverkar negativt på branschens attraktivitet i ett läge när det redan råder brist på kunnig arbetskraft.

I sina landsrekommendationer har Europeiska kommissionen (2019 och 2020) uppmanat Finland att vidta behövliga åtgärder för att bekämpa pandemin, stödja ekonomin och den begynnande återhämtningen, åtgärda personalbristen i hälso- och sjukvården för att förbättra hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft samt (från 2013) förbättra kostnadseffektiviteten för och den jämlika tillgången till social- och hälsovårdstjänster.

Prioriteringens huvudmål är att lösa upp den service- och vårdskuld som covid-19-pandemin orsakar, främja genomförandet av vårdgarantin på primärnivå, främja tillräcklig tillgång till personal i social- och hälsovården och branschens attraktionskraft, minska den sociala ojämlikheten samt satsa på tidigare och effektivare förebyggande av sociala och hälsomässiga problem. Målet är att befolkningen ska få de social- och hälsovårdstjänster de behöver på ett jämlikt sätt och att tjänsterna ska vara lätt tillgängliga utan några trösklar.

För att stärka kostnadseffektiviteten i social- och hälsovårdstjänsterna och öka branschens attraktionskraft krävs investeringar i nya flexibla arbetssätt som förbättrar tillgången till tjänster och att digitala lösningar tas i bruk samt att kunskapsbasen och kunnandet stärks. Genom investeringar enligt prioriteringen främjas också målen för social- och hälsovårdsreformen och stöds genomförandet av reformen.

Upplösning av vård- och serviceskulden samt snabbare tillgång till vård

Inom helheten investeras det i nya, flexibla och människonära arbetssätt som förbättrar tillgången till tjänster. I hela landet tas det i bruk nya former för arbetsfördelning och nya arbetssätt som ger snabbare tillgång till vård. Klienterna får de tjänster de behöver smidigt i form av servicekedjor och servicehelheter som integreras i deras vardag. Genom nya arbetssätt och digitala lösningar främjas också målen för social- och hälsovårdsreformen och stöds genomförandet av reformen.

Inom socialservicen tas effektivare arbetssätt i bruk, som stödjer människornas förmåga att klara vardagen, sociala delaktighet och funktionsförmåga samt minskar den ojämlikhet som ökat till följd av coronaviruskrisen. Åtgärderna riktas i synnerhet till grupper i sårbar ställning.

Såväl inom socialservicen som i hälso- och sjukvården tryggas rörligheten för klientdata samt tjänstekompatibiliteten med de kommunala bildnings- och sysselsättningstjänsterna och stärks de lokala tjänsterna och tillräckligt heltäckande servicenät i vårdreformen med hjälp av nya arbetssätt (en kombination av digitala, mobila och fysiska tjänster samt tjänster som tillhandahålls hemma).

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Tillgången till vård och service förbättras genom att den vård-, rehabiliterings- och serviceskuld coronavirusläget orsakat återtas och genomförandet av vårdgarantin på primärnivå främjas. Det görs genom att resurser anvisas för digitalisering i närståendevården, uppsökande av vård och service samt tillgången till och genomförandet av tjänster och genom att utnyttja servicesedlar. Tyngdpunkten i hälso- och sjukvården flyttas från specialsjukvården till primärnivån.

Tillgången till yrkesutbildade personer inom socialvården och sektorövergripande stöd vid rätt tidpunkt förbättras, klient- och servicestyrningen och den egna kontaktpersonens roll stärks, tjänster som tillhandahålls hemma och mobila tjänster utvecklas samt det gemenskapsbaserade och uppsökande socialarbetet utökas.

För att säkerställa tillräcklig personal och branschens attraktionskraft utökas den yrkesinriktade fortbildningen på olika utbildningsstadier. Genom ett åtgärdsprogram stöds ledningen, personalens välbefinnande i arbetet och kunnande med särskild vikt vid förlängning av arbetskarriärerna för åldrande anställda. Utvecklingsarbetet för att etablera kompetensstigar för högt utbildade invandrare stöds.

Närmare mål

Åtgärderna syftar till förbättrad tillgänglighet för vård och service, snabbare tillgång till vård och ökad attraktionskraft för branschen. Ett delmål är bland annat att inleda projekt för att ta i bruk nya arbetssätt, och en indikator är hur täckande de nya arbetssätten blir. Närmare indikator och mätare definieras tillsammans med sakkunniginrättningarna inom social- och hälsovården.

Stärkandet av kvaliteten, kostnadseffektiviteten och kunskapsbasen samt kunnandet i social- och hälsovårds tjänsterna

Inom ramen för utvecklingsprogrammet för socialvården skapas forskning i servicesystemet för att stärka strukturerna för forskning, utveckling och innovationer i social- och hälsovården, vilket utvecklar bedömningen av och verkningsgraden hos socialvårdens tjänster och metoder. Ett arbete inleds för att inkludera uppföljningsdata och indikatorer för kostnader och kostnadseffektivitet i evidensbaserade arbetssätt för befolkningens välbefinnande och för styrning av tjänsternas kostnadseffektivitet.

Inom den arbetskraftsintensiva social- och hälsovårdssektorn förutsätter kvalitet och kostnadseffektivitet att utom att kunskapsbasen stärks också nya lösningar för kunskapsutveckling. I social- och hälsovården reformeras kompetensledningen enligt principerna för kontinuerlig utveckling av yrkeskunnandet. En planmässig och långsiktig utveckling av personalens kunnande förutsätter att regionalt tillräckligt enhetliga strukturer och rutiner för att utveckla kunnandet och bedömningen av kunskapsbehovet etableras som en del av forsknings- och utvecklingsarbetet inom social- och hälsovården.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

I social- och hälsovården tas det i bruk nationellt enhetliga och verkningsfulla tjänster och metoder, och utvärderingen av dem utvecklas. Ett arbete inleds för att inkludera data om kostnader och kostnadseffektivitet i evidensbaserade arbetssätt, såsom utarbetande och uppdatering av samt stöd för ibruktage av nationella evidensbaserade rekommendationer samt definition av social- och hälsovårdens serviceutbud. Genom att forskningen inom servicesystemet stärks produceras forskningsrön som stärker social- och hälsovårdens kvalitet och kostnadseffektivitet samt branschens attraktionskraft.

Kunskapsbasen stärks genom att behövliga uppföljningsmetoder och indikatorer byggs upp för uppföljning och styrning av befolkningens välbefinnande och tjänsternas kostnadseffektivitet. Det stödjer ett informationsbaserat ledarskap och ibruktage av nya analystekniker såsom maskinlärande (artificiell intelligens). Brister

i kunskapsbasen avhjälpas genom att vidareutnyttjande av social- och hälsovårdsuppgifter främjas och ett nationellt kvalitetsregister utvecklas. Enhetliga metoder för strukturellt socialt arbete och social rapportering tas i bruk i regionerna och den infrastruktur de förutsätter skapas. Inom helheten för informationsbaserat ledarskap bör också det tätare samarbetet efter 2023 mellan välfärdsområdena och kommunerna beaktas såväl i fråga om data om välbefinnande som ekonomi, samt utbytet av klientdata.

En mekanism för bedömning av välfärdsekonomiska effekter utvecklas till stöd för det samhälleliga beslutsfattandet. Kunskapsbasen utvecklas så att den svarar mot behoven av bedömning av välfärdsekonomiska effekter, och arbetsätten för beslutsfattande utvecklas.

Helheten stödjer skapandet av de grundläggande datastrukturer som social- och hälsovårdsreformen förutsätter och definitionen av minimidatainnehållet för informationsbaserat ledarskap som möjliggör nationell styrning.

Närmare mål

Åtgärderna syftar till en starkare kunskapsbas i social- och hälsovården, effektivare rutiner och metoder samt nya strukturer för forskning och utveckling. Ett delmål är bland annat att inleda projekt för att ta i bruk nya arbetssätt, och en indikator är hur täckande de nya arbetssätten, metoderna och strukturerna blir. Närmare indikator och mätare definieras tillsammans med sakkunniginrättningarna inom social- och hälsovården.

Branschöverskridande tjänster utan tröskel, förebyggande och tidig identifiering

I sektorövergripande lokala tjänster utan trösklar får människan det stöd och den hjälp hon behöver i tid och genom lättare stödformer än i nuläget. Genom utveckling av klientstyrningen säkerställs det att personer genast vid den första kontakten anvisas ändamålsenliga tjänster. Målet är också att utveckla digitala tjänster som främjar välbefinnandet och hälsan och nya arbetssätt som överskrider branscher och aktörer (inklusive kommunala och tredje sektorns tjänster) samt att nationellt säkerställa deras kvalitet. Genom åtgärderna stärks preventionen, utvidgas och utvecklas uppsökande och tröskelfria mottagningstjänster och utökas prognostiseringen av servicebehov och segmenteringen av lokala tjänster bland annat med hjälp av digitala lösningar, avancerad analys och artificiell intelligens.

Beskrivning av investerings- och reformhelheterna

Inom det nationella servicekonceptet för välbefinnande reformeras de arbetssätt och tjänster som främjar delaktighet, hälsa och välbefinnande i samarbete mellan myndigheterna och tredje sektorn samt bedrivs samarbete med företag. I samarbete med medborgarorganisationer och församlingar stärks nätverk för hjälp och stöd mellan olika befolkningsgrupper samt sammanhållningen i boendemiljöer. Kunskapen om servicestyrning och digitala arbetsmetoder ökas så att olika aktörer har förutsättningar att identifiera och hitta personer som behöver stöd och som har blivit utan service, arbete och utkomst. Också mobila tjänster och tjänster som tillhandahålls hemma stöds.

Till stöd för servicekonceptet för välbefinnandet skapas ett sektoröverkridande digitalt servicekoncept upp, som till exempel innehåller kontroll av och handledning för välbefinnande, tröskelfria mentalvårdstjänster, anvisning av olika tjänster som svarar mot klientens behov, såsom motions-, kost-, natur- och kulturtjänster samt medborgarorganisationernas tjänster. Verksamhetsformerna för kultur- och motionsambassadörer utvidgas och etableras. Ett riksomfattande system för kvalitetssäkring för digitala tjänster för välbefinnande och hälsa skapas.

Närmare mål

Åtgärderna syftar till att främja människornas välbefinnande och hälsa samt utveckla den digitala delaktigheten, nya sektorövergripande (digitala) tjänster som stödjer välbefinnandet och lokala tjänster samt nya kundfokuserade servicekoncept för välbefinnande. Ett delmål är bland annat att inleda projekt för att ta i bruk nya

arbetsätt, och en indikator är hur täckande de nya arbetsätten, digitala tjänsterna och servicekoncepten för välbefinnandet blir samt en positiv kundupplevelse och respons. Närmare indikator och mätare definieras tillsammans med sakkunniginrättningarna inom social- och hälsovården.

Horisontella mål

* De föreslagna investerings- och reformhelheterna främjas digitaliseringen och den gröna omställningen. Genom investeringshelheten utsträcks utnyttjandet av digitaliseringen till nya verksamhetsområden, där behovet att systematiskt utnyttja den har vuxit under coronaviruskrisen. Samtidigt bör risken för digital marginalisering minskas.

* Det ökande antalet digitala lösningar, såsom tjänster och rådgivning på distans, kan också främja den gröna omställningen genom att det onödiga resandet för kunder och personal samt konsumtionen av energi och material minskar.

* Investeringar som främjar digitala lösningar i social- och hälsovården och ett effektivt utnyttjande av dem stödjer också målen för det femte europeiska flaggskeppsprojektet "Modernisering" ("Modernise"), enligt vilket den offentliga förvaltningen ska tillhandahålla kompatibla, individuella och användarvänliga digitala offentliga tjänster.

Spetsområden inom prioriteringen

De viktigaste helheterna inom prioriteringen har samband med att ta igen den vård- och serviceskuld som covid-19-pandemin har orsakat samt att ge snabbare tillgång till vård genom nya kostnadseffektiva arbetsätt och digitala lösningar, samt åtgärder som riktas till grupper i en sårbar ställning. Dessutom finansieras en förbättring av kunskapsbasen och kostnadseffektiviteten i social- och hälsovården och stärkandet av tröskelfria tjänster.

Källförteckning

Alloza, M., Cozmanca, B., Ferdinandusse, M. ja Jacquinet, P. (2019), "Fiscal spillovers in a monetary union", ECB Economic Bulletin Issue 1, 2019.

Arbets- och näringsministeriet (2020), "Teknik, investeringar, strukturomvandling och produktivitet – Finland i internationell jämförelse", Arbets- och näringsministeriets publikationer 2020:5.

Arbets- och näringsministeriet (2017), Statsrådets redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030, Arbets- och näringsministeriets publikationer 5/2017

Bordon, A. R., Ebeke, C. ja Shirono, K. (2016), "When Do Structural Reforms Work? On the Role of the Business Cycle and Macroeconomic Policies", IMF Working Paper 16/62.

Digibarometri (2020), Kyberturvan tilannekuva Suomessa, 11.6.2020 (endast tillgänglig på finska).

Europeiska kommissionen (2020), Index för digital ekonomi och digitalt samhälle (DESI) 2020, 11.6.2020.

Europeiska kommissionen (2020), "En EU-strategi för data, meddelande från kommissionen", COM(2020) 66 final, 19.2.2020

Europeiska kommissionen (2020), "Att forma EU:s digitala framtid", meddelande från kommissionen, COM(2020) 67 final, 19.2.2020.

Europeiska kommissionen (2020), The European Data Market Monitoring Tool, July 2020.

Europeiska kommissionen (2019), meddelande från kommissionen, Den europeiska gröna given, december 2019.

Europeiska kommissionen (2020), Landsrapport Finland 2020, SWD(525) final.

Finansministeriet (2020), "Ekonomisk översikt: Hösten 2020", Finansministeriets publikationer 2020:71.

IMF (2020), Fiscal Monitor - April 2020.

Kommunikationsministeriet (2020). Färdplan för fossilfria transporter - arbetsgruppens slutrapport. Kommunikationsministeriets publikationer 2020:17.

Miljöministeriet (2017), Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030. Miljöministeriets rapporter 21sv/2017.

Miljöministeriet (2020), Klimatårsberättelse 2020. Miljöministeriets publikationer 2020:18.

Miljöministeriet (2020). Pitkän aikavälin korjausrakentamisen strategia 2020–2050 (endast tillgänglig på finska).

OECD (2019), "ICT Investments in OECD countries and partner economies", OECD Digital Economy papers No. 280, April 2019.

Pylvänäinen, J., Lehtola, J., Nieminen, T., Brotherus, M., Sandelin, E., Wallin, J. och Artukka, J. (2020), "Mot digital och smart järnvägstrafik – Digirata-utredningens slutrapport", Kommunikationsministeriets publikationer 2020:6.

Statsrådets kansli (2020). En rättvis omställning till ett klimatneutralt Finland - färdplan mot målet om klimatneutralitet. 3.2.2020

Statsrådets kansli (2020). Utvärdering av genomförandet och effekterna av Finlands biodiversitetsstrategi och handlingsprogram 2012–2020. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:36.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2020), Suomen kasvumahdollisuudet, Kasvuportfolio 2.0 (endast tillgänglig på finska).

Työ- ja elinkeinoministeriö (2020), toimialakohtaiset vähähiilisyystiekartat (endast tillgänglig på finska)

Bilaga 1 Andra program och instrument som finansieras genom återhämtningsinstrumentet

Instrumentet REACT-EU

I juli kom Europeiska rådet inom ramen för helheten för återhämtningsfinansiering överens om instrumentet REACT-EU på 47,5 miljarder euro (i 2018 års priser; "Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe"), som innebär tilläggsfinansiering för strukturfondsprogrammen under innevarande programperiod 2014–2020.

Finlands utdelning från EU i instrumentet REACT-EU är enligt en preliminär bedömning ca 160 miljoner euro (i 2018 års priser). Bedömningen preciseras under den fortsatta beredningen, när det statistikmaterial som ligger till grund för utdelningsmetoden preciseras. I fråga om REACT-EU är det viktigt att finansieringen blir tillgänglig snabbt, eftersom tiden att genomföra projekten löper ut den 31 december 2023. I och med tilläggsfinansieringen i REACT-EU kanaliseras utöver EU-finansiering också statlig motfinansiering till strukturfondsprogrammet. Ingen kommunal finansiering krävs, eftersom kommunernas ekonomiska situation är utmanande. De tillgängliga anslagen uppgår alltså sammanlagt till omkring 280 miljoner euro (i 2018 års priser).

För Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 bereds två nya fondspecifika handlingslinjer i investeringsprioriteten "Stöd för att reparera skador till följd av covid-19-pandemin samt läggandet av en grund för en grön och digital ekonomisk återhämtning som stödjer resiliens." Innehållet och de nödvändiga programändringarna bereds under arbets- och näringsministeriets ledning enligt partnerskapsprincipen under återstoden av 2020. Preliminärt planeras det att medel ska riktas till stöd för små och medelstora företags verksamhet i synnerhet ur digitaliseringens och den gröna ekonomins perspektiv, FOU-åtgärder, digitalt kunskande samt utveckling av företagens och deras personals ändringsbenägenhet. Enligt den preliminära planen kanaliseras ca 70 % av finansieringen till åtgärder via Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och 30 % till åtgärder via Europeiska socialfonden (ESF). Nuvarande förfaranden och gällande lagstiftning iaktas i fråga om ansökning, beviljande och utbetalning av finansiering samt uppföljning och fortsatta åtgärder.

Med hjälp av finansieringen i REACT-EU läggs en grund för en grön, digital återhämtning som stödjer resiliensen. Medlemsstaterna beslutar själva hur medlen nationella fördelas regionalt och per fond (ERUF/ESF). Beredningen utgår från att alla landskap ska få tilläggsfinansiering från REACT-EU. Landskapet Ålands andel föreslås motsvara fördelningsprincipen för programperioden 2014–2020, som baseras på befolkningstalet.

Programändringen behandlas i uppföljningskommittén för strukturfondsprogrammet i december 2020 och torde föreläggas statsrådet för godkännande i januari 2021 eller genast när EU-förordningarna har trätt i kraft. Samtidigt bereds de nödvändiga ändringarna i datasystemen för att tilläggsanslagen ska vara tillgängliga för landskapsförbunden, NTM-centralerna och andra finansierande myndigheter under det första halvåret 2021.

Ramprogrammet Horisont Europa

Enligt Europeiska rådets slutsatser överförs 5,0 miljarder euro (i 2018 års priser) från finansieringen för det europeiska återhämtningsinstrumentet till Horisont Europa.

Det föreslås att den tilläggsfinansieringen ska användas för främjande av den europeiska tillväxtstrategin, det vill säga den gröna given (European Green Deal) samt för forskning som främjas hälsan, och då särskilt för beredskap för smittsamma sjukdomar (communicable diseases). I det allmänna inledande stycket till rådets ramprogram Horisont Europa sägs det att medlen endast ska användas för att lindra coronakrisens negativa sociala, ekonomiska och samhällsliga följder. Enligt kommissionens förslag till förordning ska denna tilläggsfinansiering i återhämtningsinstrumentet användas framtungt under 2012–2024 så att minst 60 % av finansieringen binds före den 31 december 2022.

Finansieringen i återhämtningspaketet delas konkurrensbaserat utifrån projektansökningar från forsknings-samfundet inom ramen för ansökningarna i Horisont Europa. Dessa ansökningar är öppna för alla deltagare från EU:s medlemsländer samt programmets associerade länder enligt reglerna för deltagande i ramprogrammet. Därför kan den eventuella finansieringen för finländska organisationer uppskattas grovt utifrån framgången i det nuvarande ramprogrammet Horisont 2020. Utdelningen för finländska aktörer av tilläggsfinansieringen kan då kalkyleras till omkring 110 miljoner euro (i 2018 års priser).

InvestEU

InvestEU är ett nytt program, i vilket EU:s budgetgaranti används som riskfördelningsverktyg i Europeiska investeringsbankens eller andra finansinstituts lånefinansieringsprojekt (till exempel för lägre försäkringskrav eller låneräntor), vilket kan gynna såväl offentliga samfund som företag. Programmets syfte är att sammanföra finansieringsinstrument inom EU som tidigare använts inom olika politikområden till ett enhetligt investeringsprogram.

Genom programmet InvestEU utvidgas den modell för Europeiska investeringsprogrammet som togs i bruk i november 2014 och som ansetts fungera väl, samt utnyttjas lärdomarna av Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI), som inrättades inom ramen för det programmet. InvestEU syftar till att påskynda skapandet av arbetsplatser, investeringar och innovationer i EU och skapa en mångsidig och flexibel fond som får en del av finansieringen för projekten från privata sektorn. Fonden har fyra delar. (i) hållbar infrastruktur, (ii) utveckling, innovationer och digitalisering, (iii) små och medelstora företag, (iv) sociala investeringar och kompetenser. Avsikten är att unionens klimatpolitiska mål ska beaktas tvärgående och att 30 % av finansieringen ska anvisas för att främja dem.

Programmet baseras på efterfrågan och innehåller inga branschvisa eller landsvisa kvoter. Det är inte möjligt att i förväg uppskatta Finlands utdelning. Dock kan det konstateras att de finländska aktörerna hittills har utnyttjat EU:s investeringsfinansiering relativt väl. I förhållande till BNP har Finland varit det europeiska land som dragit den åttonde största nyttan av Europeiska fonden för strategiska investeringar, som är förebilden för InvestEU och fungerar enligt samma principer.

Finansieringsinstrumenten kompletterar finansieringen i bidragsform, i synnerhet inom sammanhållningspolitiken samt finansieringen för forskning och innovationer. Användningen av finansieringsinstrumenten motiveras bland annat med möjligheten att aktivera privat kapital och genom en hävstångseffekt utträta mer med knappa offentliga resurser. När lånen återbetalas och garantierna friställs, returneras instrumentens kapital och eventuella avkastning för ny användning, vilket höjer finansieringens effektivitet.

Liksom i EFSI är Europeiska investeringsbankens programmets primära finansieringspartner. Under vissa förutsättningar kan nationella och regionala utvecklingsbanker i medlemsstaterna samt andra internationella finansinstitut som anses ha den nödvändiga sakkunskapen och erfarenheten delta som finansieringspartners.

Enligt Europeiska rådets överenskommelse i juli 2020 är anslagen för fonden InvestEU i den fleråriga budgetramen för 2021–2027 sammanlagt 2,8 miljarder euro (i 2018 års priser). Det kompletteras med de medel som fås tillbaka från instrumenten före 2021. Dessutom kom Europeiska rådet överens om att 5,6 miljarder euro (i 2018 års priser) anvisas för finansiering av återhämtningsinstrumentet. Genom den finansieringen skapas inom programmet (i gängse priser) en EU-garanti på 23,5 miljarder euro (beredskapsgrad 40 %), vilket bedöms leda till nya investeringar för drygt 334 miljarder euro.

Fonden för en rättvis omställning (JTF)

Fonden för en rättvis omställning (JTF) är en del av den helhet genom vilken unionen ska uppnå sitt mål för koldioxidneutralitet för alla länders del senast 2050. JTF:s särskilda uppgift är att bemöta de negativa socioekonomiska följderna av omställningen till koldioxidsnålhet för att trygga sysselsättningen och hållbara regionala ekonomier.

Finlands utdelning ur JTF-fonden är ca 422 miljoner euro, varav den fleråriga budgettramens andel är 181 miljoner euro och återhämtningsinstrumentets andel 241 miljoner euro (i 2018 års priser). I fråga om den nationella delfinansieringens minimibelopp pågår ännu förhandlingarna om förordningen mellan Europaparlamentet och rådet. Beroende på det minimibelopp för den nationella delfinansieringen som fastställs senare blir den totala JTF-finansieringen för Finland ca 600–700 miljoner euro. Nationella beslut om riktandet av JTF-finansieringen till landskapen fattas med beaktande av motsvarande fördelning av ERUF- och ESF-medel. Statsrådet kommer att godkänna trefondsprogrammet (ERUF, ESF och JTF). Ett förnybart och kunnigt Finland för åren 2021–2027. Där preciseras anslagen och användningsändamålen efter att slutliga beslut om EU-medlen har fattats 2021.

För att svara mot utmaningarna med omställningen har kommissionen i landsrapporten för Finland 2020 definerat de investeringsbehov som primärt ska prioriteras, och som handlar om (1) utveckling och ibruktagande av innovativa lösningar som stödjer effektiv och ren produktion och konsumtion av energi, (2) diversifiering av den lokala ekonomin och tryggandet av tillräckligt kunnande för arbetstagare som påverkas av omställningen, och (3) minimering av drivhuseffekterna av de områden som friställs från torvproduktion, såsom investeringar för iståndsättande av anläggningsområdet och sanering av marken och ändring av dess användningsändamål. Kommissionen föreslår att den förbindelse en förutsättning för att få finansiering ²²

Ur fonden kan inte anvisas direkta ersättningar till företagare för förlust som orsakas av utrustning eller produktion. Däremot kan omställning av torvföretags produktionsinriktning till mer koldioxidsnåla lösningar främjas genom stöd till forskning och innovationer. Senast den 31 mars 2021 färdigställs torvarbetsgruppens rapport om hur användningen av torv på ett behärskat sätt kan riktas till innovativa produkter med högre förädlingsgrad i stället för förbränning när energikonsumtionen halveras senast 2030. Enligt beslut vid budgetrian den 16 september 2020 ska regeringen när budgeten för 2021 bereds använda en del av fonden för en rättvis omställning (JTF) till stöd för ersättande investeringar för torv.

Landskapsförbunden och NTM-centralerna beviljar stöd ur JTF-fonden med stöd av lagen om regional utveckling, som just nu ses över, och lagen om företagsstöd. I fråga om utvecklingsbidrag till företag för investeringar tillämpas artiklarna om regionalt stöd i gruppundantagsförordningen. Den nuvarande gruppundantagsförordningen är i kraft till 2023, och i artikel 13 led b utesluts stöd till energiproduktion. Också andra EU-bestämmelser om statsstöd begränsar möjligheterna till stöd för energiomställningen. Enligt ett utkast till författning är det inom stödregion c (i Finland hela östra och norra Finland) möjligt att stödja storföretag, fast på begränsade villkor. Det bör visas att stöd till storföretag är nödvändigt för att trygga regionens arbetsplatser.

Finland förhandlar för närvarande med Europeiska kommissionen om en territoriell utvidgning av fonden så att den utöver östra och norra Finland omfattar omställningsområden i södra och västra Finland. Utifrån förhandlingarna kommer Finland att utöver halveringen av energianvändningen av torv föreslå någon annan industriell process eller industriell verksamhet där man förbinder sig till en omställning till en koldioxidsnål ekonomi på landskapsnivå inklusive omställning till en målnivå för minskade utsläpp av drivhusgaser. Kommissionen har också förutsatt att den motsvarande förlusten av arbetsplatser uppskattas.

²² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-finland_sv.pdf

Åtgärder som finansieras med återhämtningsmedel ur EU:s landsbygdsfond

EU:s återhämtningsfinansiering som anvisats för landsbygdsfonden och eventuell nationell motfinansiering i samband med den genomförs inom ramen för programmet för utveckling av landsbygden på det finländska fastlandet (landsbygdsprogrammet) och motsvarande program för landskapet Åland. De åtgärder som finansieras med återhämtningsmedel berörs av samma allmänna förutsättningar för beviljande som åtgärder enligt landsbygdsprogrammet.

Kommissionen underrättas om de åtgärder som ska finansieras med återhämtningsmedel i form av ändringar i landsbygdsprogrammet under första halvåret 2021. Ändringen av landsbygdsprogrammet för det finländska fastlandet behandlas av uppföljningskommittén för landsbygdsprogrammet i december 2020.

I fråga om författningar på EU-nivå har ett trilogavtal mellan institutionerna nåtts den 10 november 2020, och förordningstexten torde offentliggöras senast i december 2020. De EU-finansierade återhämtningsmedlen i landsbygdsfonden uppskattas till sammanlagt 195 miljoner euro i 2018 års priser. Finansieringen fördelas på åren 2021–2022 i förhållandet 30 % / 70 %.

I de alternativ som förekommit har stimulansmedlen i landsbygdsfonden antingen helt eller till stor del bestått av EU-finansiering. Enligt utkastet till EU-författningar ska medlemslandet bestämma målen och föreslå återhämtningsåtgärderna bland metoderna i landsbygdsprogrammet. Åtgärderna är sådana som beskrivs i landsbygdsprogrammet, och genomförandet följs upp genom uppföljningsindikatorerna för landsbygdsprogrammet. Genom åtgärderna ska den gröna omställningen, digitaliseringen och den socioekonomiska hållbarheten främjas, och också målen i strategierna Från åker till bord och Biodiversitet ska beaktas.

I helheten av återhämtningsåtgärder ska minst 37 %, dock minst samma relativa andel som i medlemslandets nuvarande program för utveckling av landsbygden, reserveras för miljö- och klimatåtgärder enligt artikel 59.6 i förordning 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling. Av återhämtningsmedlen bör 55 % reserveras för investeringar, utveckling av företagsverksamhet, byautveckling och främjande av samarbete. I Finlands fall är miljöåtgärdernas andel i nuläget 68 %. Kommissionens åsikt är att flexibilitet inte är möjlig i fråga om minimikravet för miljöutgifter.

Genomförandet av de åtgärder som finansieras med återhämtningsmedel i landsbygdsprogrammet infaller under övergångsperioden för EU:s gemensamma lantbrukspolitik 2021–2022, under vilken åtgärderna under programperioden 2014–2020 fortsätter med finansiering för finansieringsperioden 2021–2027. De ändringar som berör övergångsperioden ingår också i den programändring som nämns ovan.

Vid anvisningen av återhämtningsmedel bör den samtidiga finansieringen för övergångsperioden beaktas. Användningen av återhämtningsmedlen bör följas upp särskilt. En del av de åtgärder som behövs kan genomföras enklare med finansiering för övergångsperioden. För att återhämtningsmedlen ska bli tillgängliga snabbt under 2021 är åtgärder som förutsätter stora ändringar i datasystem eller bestämmelser inte möjliga. Vid valet av åtgärder har man också fäst vikt vid att den belastningen i form av administration eller tillsyn inte ska öka.

I nuläget är de åtgärder som planeras finansieras med återhämtningsmedel i landsbygdsfonden

* Lantbruksinvesteringar inklusive bl.a. förnybar energi (inklusive biogas, sol- och vindenergi), miljöns och djurens välmående, arbetsmiljö och produktionshygien.

* Företagsinvesteringar inklusive bl.a. miljövänligare och effektivare ny teknologi och digitalisering, förnyelse av anläggningar för produktion av förnybar energi, byte av energiform till förnybar energi, solpaneler.

* Bredbandsinvesteringar och digitaliseringsprojekt enligt landsbygdsprogrammet. Övriga finansieringskällor är sammanhållningsfinansieringen inom ANM:s förvaltningsområde och finansiering enligt regeringsprogrammet. Samordning sker inom det nationella bredbandsorganet (BCO).

* Miljöersättningar inklusive åtgärder för cirkulär ekonomi (placering av flytgödsel på åkrar samt främjande av återvinning av näringsämnen och organiska ämnen).

Ekologiskt lantbruk: stöd för ekologisk produktion.

* Ersättning för djurens välbefinnande inklusive bl.a. åtgärder för produktionsdjurs välbefinnande, hälsovård, biosäkerhet, minskning av användningen av antibiotika.

* EIP-projekt (European Innovation Partnership) / Landsbygdens innovationsgrupper inklusive bl.a. riktade EIP-ansökningar för digitalisering på landsbygden, grön ekonomi och främjande av resiliensen. Ett ärende som en EIP-grupp utvecklas kan också innebära en investering, för vilken en förhöjd stödnivå på 20 % kan fås.

Unionens civilskyddsmekanism och RescEU

RescEU-beredskaperna under unionens civilskyddsmekanism baseras på nationella resurser och har delats in i tre delområden: 1) beredskap för skogsbränder, 2) medicinsk beredskap samt 3) CBRN-beredskap (kemiska och biologiska hot, strålnings- och atomhot). RescEU-beredskaperna är avsedda för internationellt bistånd vid oöverstigliga olycks- och krissituationer, där befintliga nationella resurser och den beredskap som är kopplad till unionens civilskyddsmekanism inte är tillräckliga.

Målet för programmet RescEU är att höja nivån på unionens krisberedskap och göra det möjligt att reagera snabbt och effektivt i allvarliga nödlägen. Den finansiering i återhämtningsinstrumentet som riktas till RescEU-beredskap bör stödja återhämtningen efter coronaepidemin i unionen. Sådana reformhelheter som kan genomföras i Finland kan till exempel vara utveckling av EU:s nationella materiella beredskap och försörjningsberedskap med hjälp av RescEU-beredskapslagersystemet, beredskap för kemiska och biologiska hot samt strålnings- och atomhot samt beredskap för skogsbränder och grön omställning.

Av finansieringen för RescEU-beredskaperna föreslås ca 1,1 miljarder euro täckas inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027 och 1,9 miljarder euro via återhämtningsinstrumentet. Den uppskattade utdelningen för Finland (ca 40 miljoner euro) baseras på kommissionens kalkyler av Finlands utdelning under innevarande budgetramperiod (ca 2 %).

Enligt nuvarande uppgifter ska medlemsstaterna ansöka om finansiering för utveckling av RescEU-beredskaperna i öppna ansökningsförfaranden som kommissionen administrerar. Kriterierna för beviljande av bidrag bestäms enligt kvalitetskraven för beredskaperna och ansökningsvillkoren. EU-finansieringens andel varierar mellan 80–90 % och 100 %. När RescEU-beredskaperna inte längre används för internationellt bistånd kan de användas för nationella syften. Medlemsstaten står då själv för kostnaderna för användningen.

Bilaga 2 Höranden

Under beredningen har koordinationsgruppen tagit del av synpunkter från näringslivet, arbetsmarknadsorganisationer och andra intressegrupper, inklusive en landskapsrunda, ett tillväxtforum samt t och höranden per prioritering och av städer. Nedan förtecknas evenemangen under landskapsrundan samt vilka instanser som bjudits in till andra höranden. Dessutom har ministerierna tagit emot rikligt med skriftliga utlåtanden och andra förslag såväl från privatpersoner som från olika organisationer.

Landskapsrunda

Under landskapsrundan under ledning av ministerierna inbegärdes regionala aktörers åsikter om hur EU:s återhämtningsfinansiering bör användas. Till evenemangen bjöds in många olika aktörer från regionerna: företrädare för landskapsförbund, städer, regionförvaltningen, arbetsmarknadsorganisationer, industrins och näringslivets organisationer, medborgarorganisationer och utbildningsanstalter. Landskapsrundorna ordnades enligt följande:

- Norra Österbotten, Uleåborg den 21 september
- Södra Österbotten, Seinäjoki den 26 september
- Lappland, Rovaniemi den 30 september
- Kajanaland, Kajana den 30 september
- Södra Karelen, Villmanstrand den 3 oktober
- Södra Savolax, S:t Michel den 5 oktober
- Norra Savolax, Kuopio den 5 oktober
- Norra Karelen, Joensuu den 6 oktober
- Mellersta Finland, Jyväskylä den 8 oktober
- Kymmenedalen, Kouvola den 9 oktober
- Päijänne-Tavastland, Lahti den 12 oktober
- Österbotten, Vasa den 13 oktober
- Mellersta Österbotten, Karleby den 13 oktober
- Egentliga Finland, Åbo den 15 oktober
- Satakunta, Björneborg den 16 oktober
- Egentliga Tavastland, Tavastehus den 19 oktober
- Birkaland, Tammerfors den 19 oktober
- Nyland, Helsingfors den 19 oktober
- Avslutande evenemang, Helsingfors den 28 oktober

Hörande av städer

Följande städer bjöds in att höras

Esbo

Helsingfors

Tavastehus

Joensuu

Jyväskylä

Kajana

Karleby

Kotka
 Kouvola
 Kuopio
 Lahtis
 Villmanstrand
 S:t Michel
 Uleåborg
 Björneborg
 Borgå
 Raumo
 Rovaniemi
 Salo
 Seinäjoki
 Tammerfors
 Åbo
 Vasa
 Vanda

Andra instanser som hörts (exklusive ministerier):

Ministerierna ordnade flera tematiska och prioriteringsspecifika höranden, i vilka bland andra följande instanser deltog.

Aalto-universitetet
 ABB Oy
 Ålands landskapsregering
 Akava rf
 Algol Oy
 Alko
 Rådet före yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
 Utvecklingsföreningen för yrkeskunnande rf
 Yrkeshögskolan Arcada
 Atria Abp
 BASF Oy
 Bioenergi rf
 Borealis Polymers Oy
 Business Finland
 Cargotec Abp
 Yrkeshögskolan Centria
 CGI
 Cinia Oy
 Climate Leadership Coalition
 CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy
 DHL Freight (Finland) Oy
 Diakoniyrkeshögskola Ab
 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
 Finlands näringsliv EK
 Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
 Livsmedelsindustriförbundet rf

Elisa Abp
Eltel Networks Oy
Finsk Energiindustri rf
Esbo stad
Södra Karelen förbund
Södra Karelen social- och hälsovårdsdistrikt
NTM-centralen i Södra Österbotten
Södra Österbottens förbund
Södra Savolax förbund
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
Regionförvaltningsverket i Södra Finland
FCG Ab
Fiberit Oy
FiCom ry
Finanssiala ry
Finansinspektionen
Finavia Abp
Finnet-förbundet rf
Finnsementti Oy
Fiskars Group
Fortum Abp
Freeport Cobalt Oy
Gasgrid Finland Oy
Gasum Oy
Yrkeshögskolan Haaga-Helia
Hanken School of Economics
Helen Ab
Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HUS
Helsingfors stad
Helsingforsregionens trafik, HRT
Helsingfors universitet
Huhtamaki Foodservice Nordic Oy
Försörjningsberedskapscentralen
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeen ammattikorkeakoulu
Hämeen kauppakamari
Arbets- och näringsbyrå i Tavastland
Nödcentralverket
Centret för atmosfärvetenskaper INAR
Ilmarinen
Klimatpanelen
Meteorologiska institutet
Infra rf
ITS Finland
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO)
Östra Finlands universitet
Landsbygdstjänsterna i Joensuu-regionen
Jyväskylä ammattikorkeakoulu
Jyväskylä stad
Jyväskylä universitet
Kajanalands förbund
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Nationalbiblioteket
Karelia-ammattikorkeakoulu

Finsk Handel rf
Kemianteollisuus ry
Kimitoöns kommun
Kervo stad
Mellersta Österbottens förbund
Mellersta Österbottens social- och hälsovårdssamkommun Soite
Handelskammaren i Mellersta Finland
Mellersta Finlands förbund
Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Arbets- och näringsbyrå i Mellersta Finland
Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Centralhandelskammaren
Centralkriminalpolisen, Centralen för utredning av penningtvätt
Keva
Kiinteistöväliytysalan Keskusliitto ry
Kone Abp
Kouvola Cargo Handling Oy
Kreab Oy
KT Kommunarbetsgivarna
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
Kuopioregionens handelskammare
Kymmenedalens förbund
Kymenlaakson sosiaali- ja terveystenestöjen kuntayhtymä
LAB-ammattikorkeakoulu
Lahtis stad
Regionförvaltningsverket i Lappland
Lapplands handelskammare
Lapplands förbund
Arbets- och näringsstjänsterna i Lappland
Lapplands universitet
Villmanstrands stad
Lappeenranta-Lahden teknillinen yliopisto LUT
Yrkeshögskolan Laurea
Lundo kommun
Linja-autoliitto ry
Logistiikkayritysten liitto ry
Naturvetenskapliga centralmuseet
Naturresursinstitutet LUKE
Naturpanelen
Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitalo
Regionförvaltningsverket i västra och inre Finland
Västra Nylands handelskammare
Läketeollisuus ry
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Lantmäteriverket
Marttaliitto
Turism- och Restaurangförbundet rf
Yrkeshögskolan Metropolia
Metso Outotec
Skogsindustrin rf
Mieli ry
Moment Ventures
Music Finland

Natur och Miljö rf
Neste Abp
Nokia Abp
Nokian Renkaat Oyj
Norilsk Nickel Harjavalta Oy
Opettajien ammattijärjestö OAJ
Orimattila stad
Oulun Ammattikorkeakoulu
Oulun Energia Oy
Uleåborgs universitet
Outokumpu Abp
Lokaltrafikförbundet
Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf
Patent- och registerstyrelsen
Patria
Pirkan Helmi ry
Birkalands sjukvårdsdistrikt
Österbottens förbund
NTM-centralen i Norra Karelen
Norra Karelens handelskammare
Norra Karelens förbund
NTM-centralen i Norra Österbotten
Norra Österbottens förbund
Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt
Arbets- och näringsbyrån i Norra Österbotten
Norra Savolax förbund
Norra Savolax sjukvårdsdistrikt
Pohjolan Voima Oyj
Posti Group
Träproduktindustrin rf
Cykelförbundet rf
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä PHHYKY
Päijänne-Tavastlands förbund
Gränsbevakningsväsendet
Byggnadsindustrin RT
Bygginformationsstiftelsen RTS sr
RAKLI ry
Ramirent Oy
Raumo stad
Rovaniemi stad
RTK-Palvelu Oy
Livsmedelsverket
Sametinget
Sågindustrin
Saimaan lentoasemasäätiö sr.
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakuntaliitto
Savonia-ammattikorkeakoulu
Savox Communications
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoen Energia Oy
Siemens Healthcare Oy
Sitra
Bildningsarbetsgivarna

SONet BOTNIA

Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso

SOSTE Finlands social och hälsa rf

St1

Stora Enso Abp

STTK

Finska Läkarföreningen Duodecim

Finlands Akademi

Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto SAKKI ry

Finlands fackföreningars centralförbund FFC

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry

Finlands Regionala Utvecklingsorganisationer rf.

Djurskyddet Finland rf

Finlands Tandläkarförbund

Finlands Speditions- och Logistikförbund rf

Finlands Fastighetsförbund rf

Finlands Transport och Logistik SKAL rf

Finlands Kommunförbund

Finlands Byar rf

Finlands Gymnasistförbund

Finlands naturskyddsförbund

Finlands Läkarförbund

Finlands studerandekårens förbund - SAMOK

Finlands regionnät rf

Finlands Hjärtförbund rf

Suomen Tekstiili & Muoti ry

Vägföreningen i Finland rf

Rederierna i Finland

Finlands Vattenverksförening rf

Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf

Finlands studentkårers förbund FSF

Finlands miljöcentral SYKE

Företagarna i Finland

Suominen Oyj

Suur-Savon Sähkö

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

Konstuniversitetet

Centret för konstfrämjande

Taxiförbundet

Tampereen ammattikorkeakoulu

Tammerfors stad

Tammerfors Elverk

Tammerfors universitet

Tehy rf

Tekniska Handelsförbundet rf

Teknologiska forskningscentralen VTT Ab

Teknologiindustrin rf

Telia Finland Abp

Industrins Kraft Abp

Finlands Industriinvestering Ab

Institutet för hälsa och välfärd THL

Terveysteknologia

T:mi Kuitutalli

Toyota Material Handling Finland Oy
Traffic Management Finland, TMFG
Åbo yrkeshögskola
Åbo stad
Åbo universitet
Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet
Arbetshälsainstitutet
NTM-centralen i Nyland
Nylands förbund
Vasa yrkeshögskola
Vasa universitet
Statens utvecklingsbolag Vake Ab
Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning VANE
Vanda Stad
Vapo Abp
Depåbiblioteket
NTM-centralen i Egentliga Finland
Egentliga Finlands förbund
Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt
Versowood Oy
Verte Oy
Westas Oy
VR Group
WWF Finland
Wärtsilä Oyj Abp
YIT Oyj
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä
Yrkeshögskolan Novia
Åbo Akademi